

**DUBRAVKA HABUŠ SKENDŽIĆ
HEDA ŠLOGAR**

**MAŠNO
RUHO**

**župne crkve
sv. franje
ksaverskog
u vugrovcu**



SESVETE, 2018.

impresum

NAKLADNIK:

Muzej Prigorja

ZA NAKLADNIKA:

Morena Želja Želle

AUTORICE TEKSTOVA:

Dubravka Habuš Skendžić i Heda Šlogar

DIZAJN KATALOGA I PRIPREMA ZA TISAK:

Lana Krpina

AUTORICA ILUSTRACIJA:

Anja Serdar

FOTOGRAFIJE:

Anja Serdar, Irena Vidošević i Zvonimir Atletić (str. 60)

LEKTURA:

Damir Prpić

VANJSKI SURADNICI:

Tomica Plukavec, vlč. Tomislav Hačko i

Stela Cvetnić Radić

TISAK

Grafika Markulin d.o.o.

NAKLADA

500 primjeraka

KATALOG JE REALIZIRAN SREDSTVIMA
MUZEJA PRIGORJA, ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE I
ŽUPE SV. FRANJE KSAVERSKOG - VUGROVEC



ŽUPA
SV. FRANJE
KSAVERSKOG -
VUGROVEC

CIP ZAPIS JE DOSTUPAN U RAČUNALNOM KATALOGU
NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE
U ZAGREBU POD BROJEM _____

ISBN 978-953-7820-13-8

kazalo

5	UVODNA RIJEČ - MORENA ŽELLE	46	LITURGIJSKA GODINA
7	UVODNA RIJEČ - VLČ. FILIP LUCIĆ	47	LITURGIJSKI CIKLUSI
9	UVODNA RIJEČ - MONS. NEDJELJKO PINTARIĆ	47	LITURGIJSKE BOJE
		48 BIJELA BOJA
13	DOKUMENTIRANJE, ZAŠTITA I PREZENTACIJA CRKVENOG INVENTARA ŽUPNE CRKVE SV. FRANJE KSAVERSKOG U VUGROVCU	54 ZELENA BOJA
		56 LJUBIČASTA BOJA
		58 CRNA BOJA
		60 CRVENA BOJA
		62 RUŽIČASTA BOJA
15	VUGROVEC - PRIGRADSKO NASELJE U BLIZINI ZAGREBA	65	O PREDMETIMA IZ VUGROVCA KOJI SE ČUVAJU U DIJECEZANSKOM MUZEJU ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE
15	VUGROVEC - OD PRVOG SPOMINJANJA U SREDNJEM VIJEKU		
18	KRATKI PREGLED POVIJESTI ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE	74	PREDAJA O VUGROVEČKOJ ŠTIKARSKOJ ŠKOLI
20	ŽUPA SV. FRANJE KSAVERSKOG - VUGROVEC	76	RAZLOZI PROPADANJA I NESTANKA PREDMETA OD TEKSTILA
20	OSNIVANJE VUGROVEČKE ŽUPE	77	VAŽNOST PREVENTIVNE KONZERVACIJE, ADEKVATNE POHRANE, ZAŠTITE I IZLAGANJA UMJETNINA OD TEKSTILA
21	KAPELA SV. MIHAELA ARKANDELA (SV. MIHALJ)	78	OSNOVNE SMJERNICE ZA ČUVANJE, IZLAGANJE I TRANSPORT PREDMETA OD TEKSTILA
23	ŽUPNA CRKVA SV. FRANJE KSAVERSKOG	80	KATALOG
23	VANJSKI IZGLED CRKVE	82	CRKVENI INVENTAR
25	UNUTRAŠNJOST CRKVE	95	PREDMETI OD TEKSTILA
31	ORGULJE	95 BIJELA BOJA
32	CRTICE IZ POVIJESTI CRKVE	104 ZELENA BOJA
35	INVENTAR ŽUPNE CRKVE SV. FRANJE KSAVERSKOG	107 LJUBIČASTA BOJA
36	POVIJESNI TEKSTIL	110 CRNA BOJA
37	TKANINE I LITURGIJSKO RUHO	112 CRVENA BOJA
39	LITURGIJSKO I MISNO RUHO	117 RUŽIČASTA BOJA
39 PODRIJETLO I RAZVOJ	119 ZASTAVE
40 LITURGIJSKO I MISNO RUHO NEKAD I DANAS		
41 ELEMENTI MISNOG RUHA	122	LITERATURA
43 OPREMA KALEŽA	123	ARHIVSKI IZVORI
45 OSTALI PREDMETI LITURGIJSKOG RUHA	123	IZVORI ILUSTRACIJA
45 UKRAŠAVANJE CRKVENIH PROSTORA I NAMJEŠTAJA	124	IMPRESSUM IZLOŽBI

MORENA ŽELLE,
 RAVNATELJICA
 MUZEJA PRIGORJA

Izložba „Misno ruho župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu“ otvorena je u Muzeju Prigorja u svibnju 2017. godine kao, činilo se tada, završni čin muzejskog programa koji je započeo nekoliko godina ranije. Na tom svečanom finalu nemoguće je bilo ne zamijetiti iznenađenje posjetitelja – po prvi puta izložena očima javnosti, bogata zbirka crkvenog tekstila iz Vugrovca izložbeni je prostor Muzeja Prigorja pretvorila u riznicu ispunjenu predmetima zavidne umjetničke kvalitete i velikog kulturnog značaja.

Vrijednost zbirke autorice izložbe uočile su tijekom rada na dokumentiranju cjelokupnog inventara župne crkve sv. Franje Ksaverskog; očuvane primjerke povijesnog župnog misnoga ruha prepoznale su kao cjelinu koja podjednako nudi svjedočanstva o bogatoj ikonografiji utemeljenoj na zahtjevima liturgije, kao i o povijesnom razvoju crkvenog tekstila i umjetničkim dometima u izradi ove vrste baštinskih predmeta.

Misnom ruhu koje se i danas čuva u župi sv. Franje Ksaverskog, na izložbi u Muzeju Prigorja pridruženo je i ono najstarije koje je sredinom 20. stoljeća preseljeno iz Vugrovca u Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije. Tako je nakon gotovo sedamdeset godina zbirka crkvenog tekstila iz Vugrovca privremeno ponovno objedinjena, a njezina vrijednost i ljepota potaknule su produljeni život muzejskog programa – na mjestu od kojeg nema prikladnijega, zagrebačkom Kaptolu, Muzej Prigorja i Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije organizirali su novo izlaganje vugrovečkog misnog ruha, a izložba pod istim nazivom otvorena je u Domitrovićevoj kuli u lipnju 2018. godine.

Program koji je započeo kao suradnja Muzeja Prigorja i Župe sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu, s vremenom je okupljao sve veći broj suradnika i sudionika, a jedan od svojih epiloga dobio je tijekom rujna 2018. godine kada je u Domitrovićevoj kuli otvorena izložba Gimnazije Sesvete pod nazivom „Zlatne niti od Sesveta do Prvostolnice“. Likovni radovi učenika, nastali nakon obilaska izložbe u Muzeju Prigorja, uvjerali su nas u snagu baštine i sklonost mlađih generacija da je prigrle kao izvor inspiracije i dio svoga identiteta.

U prilog trajnijoj inspiraciji i u očekivanju novih epiloga muzejskog programa posvećenog misnom ruhu iz Vugrovca, načinjena je i ova publikacija.

VLČ. FILIP LUCIĆ,
ŽUPNIK
ŽUPE SV. FRANJE KSAVERSKOG - VUGROVEC

Kada sam u kolovozu 2005. god. došao u Vugrovec za upravitelja župe, ostao sam zatečen ljepotom kraja. U prekrasnoj gorovitoj okolici, na brdašcu poviše naselja smještena je crkva sv. Mihalja, kraj glavne ceste župna crkva sv. Franje Ksaverskog, a s druge strane ceste na brijegu iznad krošnji jasena župni dvor.

Vidjelo se da župni dvor vapi za vanjskom obnovom, a u dimnjaku se ugnjezdila sova. Kakav divan prizor. Vugrovec mi se svidio na prvi pogled, a kasnije sam primijetio da se mnogi koji su dolazili u Vugrovec, nisu žurili otići iz njega. Stoga me ni ne čudi da su zagrebački (nad)biskupi upravo Vugrovec izabrali za ladanje.

Ujesen te 2005. godine obitelj Čavlović iz Dobrodola stupila je u kontakt s djelatnicom Muzeja Prigorja u Sesvetama, gospođom Dubravkom Habuš Skendžić kako bi se obnovilo raspelo postavljeno 1915. god. u Dobrodolu. Tom sam prilikom počeo surađivati s gđom Habuš Skendžić. Naša se suradnja pokazala višestruko korisnom za župu u Vugrovcu. Djelatnice Muzeja Prigorja, gđa Habuš Skendžić te gđa Jagoda Vondraček Mesar pregledale su zbirku tekstilnih predmeta koja se nalazi u župnom dvoru te izvršile preventivnu zaštitu predmeta.

2014. godine gđa Dubravka Habuš Skendžić došla je s vanjskom suradnicom Muzeja Prigorja, gđom Hedom Šlogar pregledati te napraviti popis inventara župne crkve. Obradivale su liturgijsko posuđe, oltare, a onda su otkrile pravo bogatstvo sačuvanog misnog ruha. U svojem su radu napravile detaljan opis misnog ruha te izvršile preventivnu zaštitu po muzejskim standardima. Nisu stale na tome, nego su pripremile izložbu odabranog misnog ruha najprije u Muzeju Prigorja 2017. godine, a potom 2018. godine i u Domitrovićevoj kuli kod zagrebačke katedrale. Ovom su prilikom izložene i neke vrlo stare i dragocjene misnice te mitra koje je župa darovala Dijecezanskom muzeju. Na izložbi se doista mogla vidjeti raskoš i bogatstvo misnog ruha koje je posjedovala, a u većem dijelu i danas posjeduje župa u Vugrovcu.

Ovaj će Vam katalog najbolje pokazati o kakvom se prekrasnom ruhu, nastalom od 17. do 20. stoljeća, radi.

U Vugrovcu, 1. listopada 2018.

MONS. NEDJELJKO PINTARIĆ,
DIREKTOR DIJECEZANSKOG MUZEJA
ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE

LJUBAV PREMA PREBOGATOJ BAŠTINI

Zagrebačka nadbiskupija tijekom svoje gotovo tisućljetne prošlosti baštinica je i čuvarica velikog broja dragocjenih djela slavni i uglednih graditelja, umjetnika i donatora. Brojni ljudi srca i uma ugrađivali su svoje talente u vrijeme u kojem su živjeli, da bi to postajalo neprocjenjivim kulturnim blagom, sačuvanim za budućnost. Počevši od zagrebačke prvostolnice, župnih crkava i kapela, brojnih samostana te župnih kuća Zagrebačke nad/biskupije, kao i prostora djelovanja raznih bratovština i udruga, sve do obiteljskih kuća, čuvaju se predmeti naručivani i stvarani kao izraz nečega najboljega i najljepšega što čovjek može izraditi i darovati za korištenje u liturgijskim slavljinama ili za sudjelovanje u različitim pobožnostima. Tako se iz naraštaja u naraštaj postupno oblikovao određeni način shvaćanja vjere i življenja u skladu s njom, a vjera je u tom kontekstu prožimala ljudski život i suživot izražavan u mjesnim svečanostima i različitim slavljinama tijekom liturgijske crkvene godine kao i u obiteljskoj tradiciji. Te su plemenite djelatnosti, kako ističe Drugi vatikanski sabor: „to više usmjerene prema Bogu i porastu njegove hvale i slave, budući da nemaju niti jedan drugi cilj, osim da na najučinkovitiji način [...] srca ljudi u potpunosti usmjere prema Bogu“¹.

Kako su se tijekom stoljeća pojedini predmeti iz različitih razloga prestali koristiti u svakodnevnoj funkciji, u najboljim slučajevima ostajali su pohranjeni u riznicama, zbirkama ili dijecezanskim muzejima, a mnogo je toga ostalo po sakristijama, župnim kućama, ili na tavanima crkava. Crkveni autoriteti, svjesni opasnosti, krhkosti i propadanja kulturnih dobara, poticali su brigu za očuvanje povijesno-umjetničke baštine te je „Crkva bila među prvim javnim ustanovama koje su svojim zakonima uredile stvaranje, čuvanje i vrjednovanje umjetničke baštine, stavljene na službu vlastitom poslanju“². Upravo iz razloga da tijekom povijesti ne izbriše trag postojanja brojnih predmeta i umjetničkih djela i odnosa prema njima, Zakonik kanonskog prava određuje da sve crkvene pravne osobe izrade točan i iscrpan inventar o svojim umjetninama, kao pomoć Crkvi u vrjednovanju kulturnih dobara³.

Župa sv. Franje Ksaverskoga u Vugrovcu imala je tu sreću da se njezina baština popiše u sklopu projekta „Dokumentiranje, zaštita i prezentacija crkvenih inventara Sesevetskog prigorja“. Uz stručnu podršku Gradskog zavoda za zaštitu spomenika, kulture i prirode započelo je 2014. godine terensko istraživanje, fotografiranje i dokumentiranje te je načinjen popis inventara Župne crkve sv. Franje Ksaverskog radi izrade dosjea inventara i pokretanja postupka zaštite tog inventara kao kulturnog dobra. Iz tog je rada proizašao i projekt izložbe „Misno ruho Župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu“, koja je, vođena poticajima edukacije, željela uz liturgijski značaj, istaknuti i kulturno povijesni kontekst misnog ruha, te potrebu njegove zaštite kao važnog dijela hrvatske kulturne baštine. Izložba je u tom svome cilju bila uspješna i u svome postavu u Muzeju Prigorja, kao i u Domitrovićevoj kuli na Kaptolu. Ta je izložba ujedno potaknula i jedinstven edukativno-istraživački projekt učenika Gimnazije Sesvete, koji su na svoj način izveli radove o temi misnoga ruha, te je u Europskoj godini kulturne baštine 2018. učenička izložba javnosti prikazana također u Domitrovićevoj kuli na Kaptolu.

Izložbe su ukazale na bogatstvo misnoga ruha vugrovečkog kraja nastalog od 15. do prve polovine 20. stoljeća. Uz uvid u kulturno povijesni značaj tog kraja, izložbe usmjeravaju na odgovore što je liturgijsko ili misno ruho, kako se mijenjalo kroz povijest, zašto se njegove boje mijenjaju tijekom godine te koja je razlika između liturgijske i kalendarske godine. Bilo je izloženo i vugrovečko misno ruho koje čuva Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije, a koje je župnik Ivan Mitrečić (1875.-1953.) 1941. godine prenio za potrebe otvaranja Dijecezanskoga muzeja. Za prikupljanje sakralne baštine župâ Zagrebačke nadbiskupije te za otvorenje Dijecezanskoga muzeja veoma se zauzeo zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac, koji je na otvorenju Muzeja 8. studenoga 1942. godine istaknuo: „Hrvatski je narod u prošlosti, kraj svih teških prilika u kojima je živio, dao značajnih priloga crkvenoj umjetnosti. Naša je dakle dužnost, da prikupimo i spasimo od propasti što je ovdje u prošlosti stvoreno. Istina, da je dosta toga već izgubljeno, ali to ne može biti razlogom, da se i dalje ostane skrštenih ruku. I ovdje vrijedi ona riječ – bolje ikada nego nikada!“⁴. Prvi ravnatelj Dijecezanskoga muzeja Zagrebačke nadbiskupije dr. Kamilo Dočkal u časopisu „Katolički list“ (1940.-1944.) objavio je niz članaka o prikupljanju predmeta za Dijecezanski muzej te je javnosti otkrivao vrijednu sakralnu baštinu brojnih župa tadašnje velike Zagrebačke nadbiskupije. Zahvaljujući tim velikanima duha, danas se možemo diviti naslijeđu brojnih naraštaja, kako vugrovečkog kraja, tako i cijele naše Nadbiskupije.

Čitav je projekt „Dokumentiranja, zaštite i prezentacije crkvenih inventara Sesevetskog prigorja“ obilježen znakom kontinuiranog rasta i napretka. Ideje su se radale, ostvarivale i poticale nove izazove. Tako je plod dugotrajnog samozatajnog rada protagonisticâ izložbe i autoricâ tekstovâ u ovom katalogu, Dubravke Habuš Skendžić i Hede Šlogar, okrunjen lijepom knjigom – katalogom – koji progovara ljubavlju prema prebogatoj baštini župe Vugrovec, a time i baštini Zagrebačke nadbiskupije i hrvatskoga naroda. Vrijedne ruke koje su tijekom stoljeća, u različitim

neponovljivim ostvarenjima predbaroknoga, baroknoga i neoklasicističkoga doba, stvarale budućnost, sada su gotovo iznova oživljene u proučenoj vugrovečkoj povijesti, osmišljenim tekstovima i tumačenjima te koloritnim fotografijama.

Ovim katalogom ponuđen je put prema potrebnom traženju smisla i prema odgovorima koji sada više nisu ostali nijemi svjedoci prošlosti, nego pozivaju svakog čitatelja da se i sam susretne s ljepotom i baštinom prošlosti, ali i s Kristom Gospodinom, u čast kojemu su vrijedni naraštaji naših predaka darovali svoj um i srce, nadahnjujući se na liturgiji, koja je „vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga“⁵.

Odajući priznanje svim sudionicima mnogostrukih procesa u istraživanju, oblikovanju i prezentiranju liturgijske baštine Župe sv. Franje Ksaverskoga u Vugrovcu, posebno autoricamâ i suradnicimâ na izradi kataloga, zahvaljujem svima koji i u ovo digitalno doba posežu za sadržajima kršćanske vjere i kulture, iz kojih se iščitava i povezanost nekadašnjega vjerovanja i življenja sa sadašnjim izazovima i pitanjima života. Odgovarajući na ta današnja pitanja prepoznajemo sebe u vremenu; shvaćamo da je povijest dio nas i našeg identiteta; aktualiziramo svoje izvorište na kojemu možemo naći i siguran zalag svoje budućnosti te dajemo vrijednost onim pojmovima trajanja koji nadilaze mjere galopirajućeg pritiska kapitala, spektakla i banalnosti.

-
- 1 Konstitucija o svetoj liturgiji „Sacrosanctum concilium“, br. 122.
 - 2 Papinsko povjerenstvo za crkvena kulturna dobra, *Okružnica „Potreba i hitnost inventarizacije i katalogizacije crkvenih kulturnih dobara“*, Vatikan, 8. prosinca 1999., u: *Časopis Crkvena kulturna dobra*, God. 1 (2003.), str. 60.
 - 3 Zakonik kanonskoga prava iz 1983. godine, kanon 1283.
 - 4 *Katolički list*, br. 46 (1942), str. 547-548.
 - 5 Katekizam Katoličke Crkve, broj 1774.

Dokumentiranje, zaštita i prezentacija crkvenog inventara župne crkve sv. franje ksaverskog u vugrovcu

Projektom „Dokumentiranje, zaštita i prezentacija inventara župnih crkava Sessvetskog prigorja“, tijekom 2014./2015. godine obrađen je inventar župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu. Na ostvarenju projekta surađivali su župa sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu i Muzej Prigorja uz financijsku podršku Gradskog ureda za obrazovanje kulturu i sport Grada Zagreba te uz stručnu podršku Gradskog zavoda za zaštitu spomenika, kulture i prirode. Cilj je projekta bio izrada dosjea inventara, važnog dijela dokumentacije za pokretanje postupaka zaštite inventara župne crkve sv. Franje Ksaverskog kao kulturnog dobra.

Dokumentiranjem inventara uočili smo bogatu zbirku misnog ruha, s neočekivano velikim brojem izvanrednih pojedinačnih primjeraka i cjelina. Kako bi se zaštitilo zatečeno misno ruho, napravljena je osnovna preventivna konzervacija s preporukom da se zbog broja predmeta koji su pohranjeni na malom prostoru u budućnosti vrijedniji primjerci izdvoje i primjereno pohrane.

Kao rezultat navedenog, prikupljeni i obrađeni podaci o misnom ruhu predstavljeni su na izložbi u Muzeju Prigorja pod naslovom „Misno ruho župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu“, od 4. svibnja do 8. rujna 2017. godine. Izložba je predmete predstavila pristupačno široj javnosti te je imala i edukativan karakter. Posebno se željela istaknuti njihova kulturnopovijesna važnost te potreba za zaštitom tog dijela kulturne baštine.

Za izložbu je odabran dio predmeta iz župne crkve sv. Franje Ksaverskog, nastalih krajem 18. te tijekom 19. i početkom 20. stoljeća. Uz te predmete izloženi su i primjerci najstarijeg misnog ruha vugrovečkog kraja,

koji su pohranjeni u Dijecezanskom muzeju Zagrebačke nadbiskupije. Za potrebe izložbe posuđene su: dvije misnice iz prve polovice 15. stoljeća, jedna iz sredine 18. stoljeća i jedna iz prve trećine 19. stoljeća. Kao posebno lijep i vrijedan predmet izložili smo i mitru s prijelaza 17. u 18. stoljeće.

Osnovni je koncept izložbe bio prikaz misnog ruha kroz liturgijsku godinu, odnosno ciklus razdoblja i praznika koji se ponavljaju određenim redosljedom. Svako razdoblje ima svoje značenje i pravila liturgijskih slavlja koja se jasno očituju u bojama liturgijskog ruha i prenošenju određenih simboličkih poruka.

Uz uvid u bogatu zbirku crkvenog tekstila, izložba je ponudila i odgovore na pitanja što je liturgijsko i misno ruho, kako se mijenjalo kroz povijest, zašto se njegove boje mijenjaju tijekom godine te koja je razlika između liturgijske i kalendarske godine.

Zahtjevna je zadaća bila ikonografski i stilski odrediti predmete, dati im smisleni okvir. Stoga je bilo nužno iznijeti i neke osnovne podatke o povijesnom razvoju tekstila te nastanku i razvoju pojedinih vrsta liturgijskih predmeta.

Ovim katalogom otkrivamo baštinjenu sakralnu umjetnost župe Vugrovec koja je nasljeđe više naraštaja ljudi ovog kraja. Starije sačuvane predmete, koji su nekada upotrebljavani u liturgijskim slavljinama, još uvijek pamte mještani Vugrovca – oni su dio njihove povijesti na koju su ponosni. Misno ruho župne crkve sv. Franje Ksaverski svojom se ljepotom, brojem i usčuvanosti može mjeriti s mnogo većim župama.



MUZEJ PRIGORJA, SESVETE
SVIBANJ - RUJAN 2017.

DOMITROVIĆEVA KULA, ZAGREB
SRPANJ - RUJAN 2018.



Vugrovec prigradsko naselje u blizini Zagreba

Vugrovec Donji i Gornji naselja su u sastavu Grada Zagreba, u gradskoj četvrti Sesvete. Nalaze se na istočnim obroncima Medvednice, nadomak velegrada, 20-ak kilometara od centra Zagreba. U zemljopisnom smislu pripadaju Sesvetskom prigorju.

Povijest je na ovom prostoru ispisala mnoge stranice od pretpovijesti do antike i srednjeg vijeka pa se ovaj kraj može pohvaliti bogatom kulturnom baštinom.

U bajkovitom krajoliku šumovitih i zelenih brežuljaka blage padine Medvednice ispresijecane potocima od davnine su pružale uvjete za razvoj ratarstva i vinogradarstva koji su još do nedavno bili glavni izvor prihoda ovdašnjem stanovništvu. Ljepota krajolika, raznolik biljni i životinjski svijet, obližnji Park prirode Medvednica danas privlači brojne izletnike. To je kraj privlačan u svako godišnje doba, od proljeća do zime.



Vugrovec od prvog spominjanja u srednjem vijeku

Pretpostavlja se da je naselje postojalo već u 12. stoljeću, jer se na samom početku 13. stoljeća, 1201. godine, spominje u ispravi hrvatsko - ugarskog kralja Emerika. U toj se ispravi zagrebačkoj crkvi potvrđuju svi njezini tadašnji posjedi i među njima *predium* – imanje, koje se zove *Ugra*.

Potvrde o starosti Vugrovca nalazimo i u dokumentima Zagrebačkog kaptola, u kojima se kao posjed Zagrebačke biskupije spominje od vremena biskupa Stjepana II.

Babonića, Timoteja i Mihalja do biskupa Franje Thauszyja. U vrijeme zagrebačkog biskupa Stjepana II. Babonića (1225.-1247.) oko vugrovečkih posjeda vodi se spor između kanonika i biskupa. Kao zagrebački biskup, Stjepan Babonić 1237. godine uključio je Vugrovec u posjede Zagrebačke biskupije, usprkos protivljenju kanonika. U zamjenu za prisvojene posjede, Kaptolu je ustupio posjed Podgorje i dva otoka na Savi. Od tog se vremena imanje *Ugra* nalazi u posjedu i pod pokroviteljstvom zagrebačkih biskupa.

STjepan II. Babonić**(1225. - 1247.)**

Rođen oko 1190./1195., imenovan je zagrebačkim biskupom 1225. godine.

U njegovo doba Zagrebačka biskupija doživjela je kulturni, prosvjetni i gospodarski procvat. Djelovao je na intelektualnoj i moralnoj izobrazbi lokalnoga svećenstva i u tu svrhu napisao spis Knjiga pitanja i značenja (*Liber quaestionum et sententiarum*).

Nadahnut idealom siromaštva koji su promicali franjevci i dominikanci, 1229. riješio je pitanje plaćanja crkvene desetine, koje je osobito pogadalo siromašne slojeve društva.

U 13. stoljeću naselje Ugra već je bilo veće mjesto jer se u ispravama naziva „*comitatus de Ugra*“. Pretpostavlja se da je za biskupa Timoteja (1263.-1287.) krajem 13. stoljeća sagrađen *castrum* – utvrda, oko koje je niknulo naselje. Utvrda je imala obrambenu namjenu i nastala je vjerojatno nakon provale Tatara 1242. godine. U ta je nesigurna vremena od iznenadnih napada trebala zaštititi puk koji je živio u naselju podno nje.

Tijekom 14. i 15. stoljeća u nekim se ispravama spominje „*castrum Vugre*“ ili „*castellum*“. Vjerojatno se taj naziv odnosi na biskupski utvrđen grad, za kojeg nema potvrde gdje se točno nalazio. Međutim, pretpostavlja

Timotej**(1263. - 1287.)**

Zagrebačkim biskupom papa je imenovao Timoteja 22. rujna 1263. godine. Prije nego li je dobio službu biskupa zagrebačkog, Papa Urban IV. imenuje ga „papinim kapelanom“, što je bio vrlo visok položaj na papinom dvoru.

Kao i drugi biskupi zagrebački i Timotej se brinuo za povećavanje zemljišnih posjeda Zagrebačke biskupije i podjeljivao je predije predijalcima. Nastojao je obnoviti sve važne povlastice koje je zagrebačka Crkva imala pod Belom IV. (Zlatna bula Andrije II. iz 1217.).

Kad je na vlast došao kralj Ladislav, potvrdio je stare privilegije, kako u ispravi od 27. veljače 1277. kaže:

„*Tim spisom kralj poklanja biskupu i „njegovoj braći Kaptolu zagrebačkom“ zemlju Blagušu kraj kaptolske zemlje Kašine, ...*“.

Vrijedno je spomenuti da je na jednom brežuljku unutar tog posjeda biskup Timotej doskora (svakako prije 1287. godine) podigao utvrdu (*castrum Blagusa*).

se da se ovaj stari grad može tražiti na mjestu današnjeg planinarskog doma u Gornjem Vugrovcu. Ostaci zemljano – drvene utvrde postojali su vjerojatno do 17. stoljeća, kada je biskup Franjo Thauszy u 18. stoljeću unutar tog dobra sagrađio ljetnikovac.

Značajna osoba za Vugrovec u 13. stoljeću bio je i biskup Mihalj (1296.-1303.), nasljednik biskupa Ivana. Već na prijelazu iz 13. u 14. stoljeće, na samom početku svog biskupovanja organizirao je život stanovnika Vugrovca. Naselje je dobilo niz povlastica. U dokumentu od 20. siječnja 1297. godine potvrdio je kupoprodaju zemlje blizu Sopnice, kako navodi „*u našem okrugu Vugrovečkom*“.

Mihalj**(1296. - 1303.)**

naslijedio je biskupa Ivana.

„*Od početka 1297. godine obavljao je redovite poslove zagrebačkih biskupa i biskupije: 20. siječnja te godine u Zagrebu je potvrdio kupoprodaju zemlje blizu Sopnice u našem okrugu vugrovečkom*“.

U doba biskupovanja zagrebačkog biskupa Mihalja Vugrovec je dobio niz povlastica i status „*libera nostra villa de Vgra*“. Dakle, biskup Mihalj proglasio je mjesto Ugra (Vugrovec) slobodnom općinom i trgovištem s pravom izbora sudstva. Nije nam točno poznato kada je biskup Mihalj podigao trgovište u Vugrovcu. Bilo je to na prijelazu iz XIII. u XIV. stoljeće, a isprava o podizanju ovog trgovišta izdana je u Čazmi.

Interesantan je podatak o mogućem grbu biskupa Mihalja. U skladu s običajem biskup je na pečat zagrebačkog biskupa mogao staviti svoj grb. Na pečatu iz 1297. godine prikazan je biskup, klečeći pred Bogorodicom s Djetetom kojoj prinosi model katedrale, što bi bio najstariji likovni prikaz zagrebačke katedrale. Ispod okvira sličice nalazi se motiv dva kruga s vrpčama, što bi po heraldici bio grb plemena Kata, kojem je vjerojatno pripadao biskup Mihalj.

BL. Augustin Kažotić**(1303. - 1322.)**

Rođen je oko 1260. u Trogiru. Povijest ga pamti kao uglednog trogirskog dominikanca, teološkog pisca i prosvjetitelja.

Isticao se osjećajem za potrebe siromašnih, obespravljenih i progonjenih. Zagrebačkim je biskupom imenovan 1303. godine

Biskup Augustin Kažotić prvi je biskup koji je proglašen blaženim.

Vugrovec je proglasio slobodnom vesi, „*libera nostra villa de Vgra*“ i ispravom, prema običajima tog vremena, odredio način života njegovih stanovnika. Proglašenjem slobodne općine, Vugrovec je dobio i pravo trgovanja, odnosno održavanja sajma subotom i nedjeljom bez pristojbe. Nadalje, stanovnici su dobili mogućnost slobodnog izbora starješine vesi, koji je sudio u novčanim i ostalim sporovima.

Nasljednik biskupa Mihalja, biskup Augustin Kažotić (1303.-1322.), 1307. godine potvrdio je ove povlastice svog prethodnika u ispravi koja sadrži uvjete i propise slobode stanovnika Vugrovca. Time su Vugrovčani dobili potvrdu svojih prava i obaveza.

Kratki pregled povijesti zagrebačke nadbiskupije

Zagrebačku je biskupiju 1094. godine utemeljio hrvatsko-ugarski kralj Ladislav I. Sveti s ciljem da sebi i svojim nasljednicima na ovim prostorima osigura što veći utjecaj. Premda nije sačuvan originalni dokument, o tom događaju svjedoči povelja ostrogonskog nadbiskupa Felicijana iz 1134. godine u kojoj se potvrđuje osnivanje Zagrebačke biskupije. Prvi biskup novoosnovane biskupije bio je Duh iz Češke. Budući da je, prema kanonskom pravu, biskupija mogla biti osnovana samo u naseljenom mjestu u kojem postoji crkva, tako se po prvi puta ovdje spominje i naselje Zagreb, pa od tada ujedno računamo i povijest grada Zagreba. Krajem 11. stoljeća započela je gradnja katedrale, na mjestu današnje koja je trajala više od jednog stoljeća. Posvećena je 1217. godine za biskupovanja Stjepana I. (1215.–1225).

U burnom 13. stoljeću i zamršenoj političkoj situaciji u Europi, katedralu su 1242. godine na svom rušilačkom pohodu razorili Tataři. Teško oštećena duže je vrijeme propadala. Radovi na obnovi započeli su za biskupa Timoteja. Obnova i dogradnja bile su dugotrajne i provedene su u više faza. Trajale su do 1284. godine ili do njegove smrti jer je pokopan u grobnici ispred oltara sv. Marije 1287. godine. Nakon njegove smrti, vjerojatno između 1334. i 1350. godine, nastavljeni su radovi na istočnom dijelu katedrale u vrijeme Ivana, arhidakona Goričkog. U 16. stoljeću katedrala je opasana zidom i obrambenim kulama.

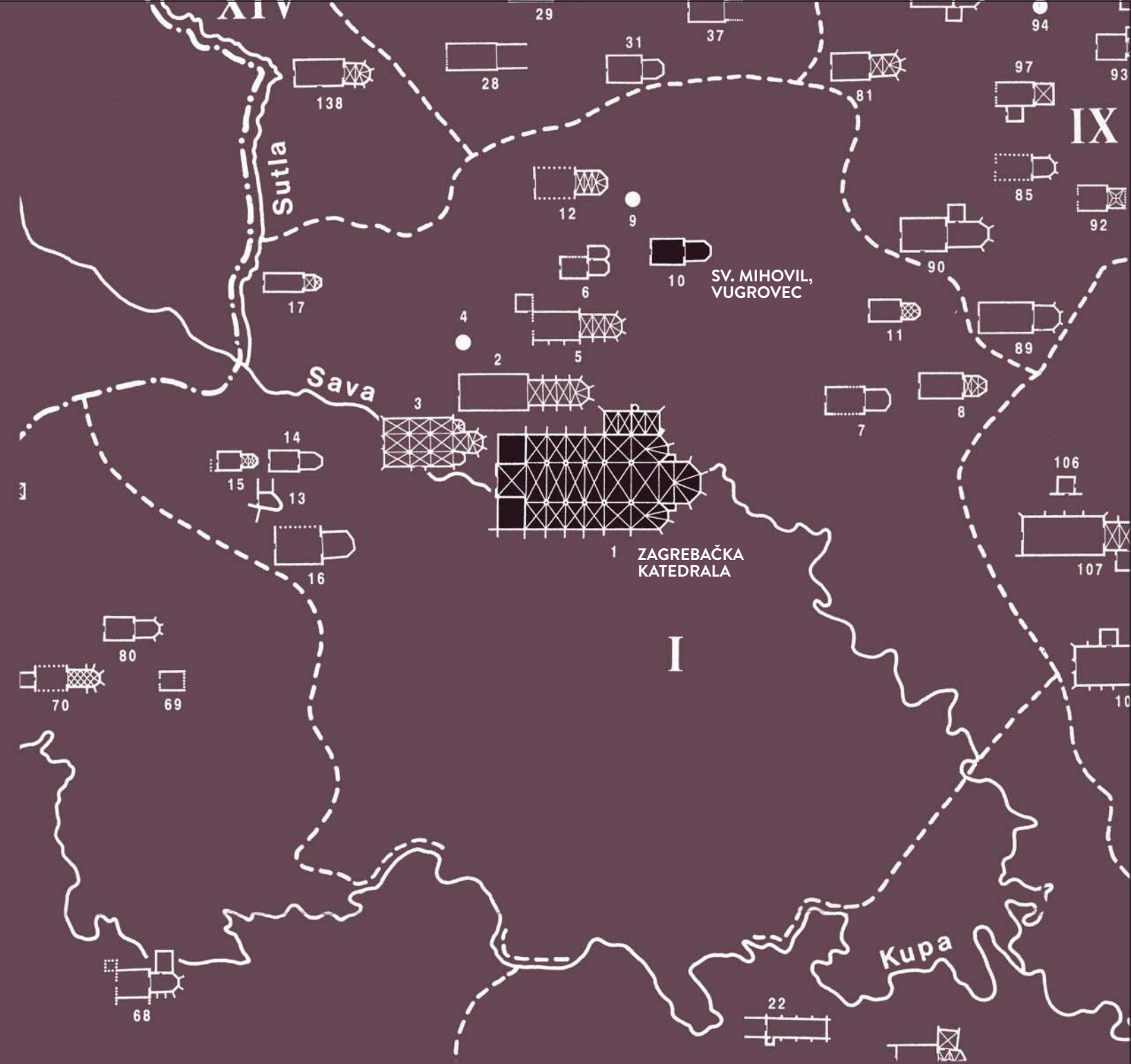
Biskupovanje Stjepana II. Babonića i Augustina Kažotića razdoblje je religioznog i kulturnog preporoda Zagrebačke biskupije. Stjepan II. Babonić radio je na unapređenju prosvjete i u Zagrebu organizirao škole koje su unutar svojih zajednica vodili crkveni redovi,

dominikanci, franjevci i pavlini. Dalekovidno, već tada, 1242. godine, diplomatskim je putem od Svete Stolice pokušao ishoditi da se Zagrebačka biskupija izuzme iz ovlasti ugarske Crkve i pripoji Splitskoj nadbiskupiji.

Jedan od najznačajnijih izvora za povijest Zagrebačke biskupije u srednjem vijeku je *Statut Zagrebačkog kaptola* iz 1334. godine. Autor tog značajnog djela je arhidakon Ivan Gorički (oko 1280.–nakon 1353.). Statutom su kanonici zagrebačkog kaptola regulirali svoje odnose s javnosti i svoje unutarnje odnose. Jedno od poglavlja posvećeno je arhidakonatima, pa sadrži i najstariji popis župa Zagrebačke biskupije. Zagrebačka biskupija je prema popisu obuhvaćala velik teritorij:

„na jugu je išla od Bosiljeva do Cetingrada, odavle na istok do utoka Save u Unu; zatim prema jugu do (današnjeg) Bosanskog Petrovca, onda na istok do Glaža, pa na sjever prema Savi. Iza toga Savom uzvodno do Stare Gradiške, a onda Sloboštinom (Lišnica) na Psunj i Papuk. Od Slatinskog Drenovca granica je išla na Dravu, pa uzvodno do utoka Mure u Dravu. Onda je išla istočno od Mure, tako da je obuhvatila porječje Pake, Krke i Lendave te se spušta k jugu najprije Murom do Raskrižja, onda suhom granicom do Macica, zatim Dravom na zapad do Ormoža, (pa) Maceljskom gorom, Sutlom, Breganom Žumberačkom gorom te konačno obuhvativši u Beloj Krajini Metliku i Črnomelj došla na Kupu i Bosiljevo“.

ZAGREBAČKA BISKUPIJA:
CRKVENI SPOMENICI KASNOG
SREDNJEG VIJEKA (1334. - 1526.)
IZVOR: Hrvatski restauratorski zavod



Sredinom 19. stoljeća nakon dugog otpora ostrogonskog nadbiskupa, a na traženje bana Jelačića, car Franjo Josip I. (1830.–1916.) potpisao je odredbu kojom se Zagrebačka biskupija uzvisuje na čast nadbiskupije. Rješenje o tome, bulu Sveta je Stolica donijela 11. prosinca 1852. godine, za vrijeme pape Pija IX.. Prvi nadbiskup bio je Juraj Haulik (1788.–1869.). Iz granica Zagrebačke nadbiskupije političkom je odlukom iz Beča isključen Knin s izlikom da biskupija u Kninu pripada Dalmaciji.

U velikom potresu 1880. godine, katedrala je jako stradala pa je nakon toga provedena temeljita obnova u neogotičkom stilu po nacrtima bečkog graditelja Friedricha von Schmidta (1825.–1891.). Radovi na katedrali izvođeni su pod vodstvom Hermanna Bolléa (1845.–1926.) tadašnjeg uglednog i utjecajnog arhitekta. U toj je restauraciji srušen jedan dio obrambenog zida i kula ispred ulaza u katedralu.

Župa sv. franje Ksaverskog - vugrovec

Danas župa sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu pripada Remetsko-sesvetskom arhidakonatu i Sesvetsko-vugroveckom dekanatu. Titular župe, svetac čije ime nosi jest sv. Franjo Ksaverski, a sadašnji je župnik vlč. Filip Lucić.

Župi pripadaju naselja: Dobrodol, Markovo Polje, Šimunčevac, Šiletići, Vugrovec Donji, Vugrovec Gornji, Goranec, Đurđekovec, Prekvršje, Paruževina, Vurnovec, Kučilovina i Kučanec. Prema posljednjem popisu stanovništva na području župe živi 5.527 stanovnika, od toga 5.375 katolika.

U župi su crkve i kapele u naseljima: Vugrovec Donji (Sv. Franjo Ksaverski (crkva) i Sv. Mihael Arkandeo (kapela)), Goranec (Sv. Križ), Prekvršje (Sv. Benedikt) i u Kučilovini (Sv. Antun Padovanski). Raspela se nalaze u Dobrodolu, Šiletićima, Šimunčevcu, Vugrovcu Gornjem, Markovom Polju, Đurđekovcu, Paruževini i Vurnovcu.

Osnivanje vugrovečke župe

Prvi spomen župe Vugrovec zabilježen je već na početku 14. stoljeća kad je navedena u popisu župa Zagrebačke biskupije. Između 1334. i 1343. godine u pisanim izvorima spominje se župna crkva sv. Mihalja uz već tada postojeće dvije kapelice sv. Bendikta i sv. Ivana Evanđelista (u nekim izvorima navodi se kao sv. Ivan Krstitelj). Kapelice su s vremenom gubile na značenju pa su zapuštene i konačno srušene. Kapelica sv. Benedikta na brdu Bedenik

Petrovščak srušena je 11. kolovoza 1779. godine, dok je kapela sv. Ivana Evanđelista srušena 1. lipnja 1796. godine, a kamen je upotrijebljen za gradnju današnjeg župnog dvora 1801. godine.

Za proučavanje povijesti župa općenito pa tako i za povijest župe Vugrovec, vrlo su značajne Kanonske vizitacije. Kanonske vizitacije zapisnici su arhidakonskih izvještaja biskupima s obilazaka i ophoda župa pripadajućeg im arhidakonata. U zapisnik se unosi opis crkve, oltara, slika, kipova, podaci o stanju u župi i o promjenama koje su se dogodile od posljednjeg obilaska. Tako, čitajući zapisnik Kanonske vizitacije iz 2013. godine, arhidakona Stjepana Kožula čitamo o osnivanju župe:

„Župa je osnovana oko 1300. godine, ako ne i ranije. Najstariji podatak o župniku Vuku u Vugrovcu, koji je ujedno bio i prebender (Lupus plebanus de Vugra et prebendarius), nalazimo u izvješću papinskog izaslanika o Zagrebačkoj biskupiji, Jakoba Berengara, napisana od 1332.-1337. godine“.

Nadalje, saznajemo da se:

„Detaljniji život župe može pratiti od 1622. godine, od kada se vode zapisnici Kanonskih vizitacija Katedralnog arhidakonata. Tako su u vugrovečkoj župi Sv. Mihaela Arkandela (Sv. Mihalja), 1634. godine postojala sela: Šašinovec, Obreš, Popovec, Dobrodol, Vukodol, Šimunčevac, Gornja Vugra, Donja Vugra, Vurnovec s Klenovcem (KV, AK, br.3/III., str.95v.). Kasnije su se oblikovala i druga sela, pa je bilo i promjena u granicama župe. Još u vrijeme biskupa Martina Borkovića, sva spomenuta sela, 1681. godine pripadala su župi „Sv. Mihalja u Vugrovcu“, pa tako i Popovec i Šašinovec, tada s kapelom Pohoda BDM. Kasnije je Šašinovec pripao župi Sv. Ivana Evanđeliste u Cerju, koja je također bila pod pokroviteljstvom zagrebačkih biskupa“.

Prigodom kanonske vizitacije u Vugrovcu, 16. lipnja 1948. godine, još uvijek se spominju kapelice sv. Benedikta i sv. Ivana Evanđelista. Tada je navedeno u spomenici župe da

su na zvoniku kapele sv. Mihaela Arkandela pronađena četiri kipa za koje se pretpostavlja da su iz crkve sv. Benedikta.

Kapela sv. mihaela arkandela (sv. mihalj)

Kapela sv. Mihaela Arkandela, po lokalnom govoru *Mihalja*, nalazi se na brežuljku iznad današnjeg naselja. Oko kapele nalazi se groblje, po nekim izvorima iz 13. stoljeća. Na njemu se i danas pokapaju mještani Vugrovca. Od osnutka župe početkom 14. stoljeća do 1803. godine bila je župna crkva.

Kapela je zaštićeno kulturno dobro, upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara (Z-1479) kao i sačuvani barokni inventar (Z-6376).

Kamena kapela građena je u duhu romanike s elementima gotike kao jednobrodna građevina s poligonalnim svetištem, četvrtastim zvonikom ispred glavnog pročelja i bez sakristije. Ulazi se kroz masivni zvonik koji je kao i kapela građen od tesanog kamena. U podu su smještene grobnice iz 17. stoljeća. Na jednoj od grobnica nalazi se natpis Matheus Galovich i godina 1658. U poligonalnom svetištu nalazi se barokni oltar s ophodištem, slikom titulara i stiliziranim prikazom Duha Svetoga. Desno i lijevo od glavnog oltara nalaze se oltari: desno oltar sv. Nikole sa slikom sv. Martina, a lijevo Blažene Djevice Marije i slikom Navještenja.

U 17. stoljeću kapela je bila u vrlo lošem stanju pa je popravljena, ali i dograđena. Zagrebački arhitekt Bartol Macetti (sin arhitekta Antuna Macettija) prigradio je



novo svetište i sakristiju 1680. godine. U tom velikom građevinskom zahvatu cijela je kapela barokizirana, a kanonik Pavao Kos 1683. godine darovao je opremu za crkvu i dvije korske klupe sa slikama dvanaest apostola. Kapelu je nakon blagdana sv. Mihaela 1681. godine posvetio zagrebački biskup Martin Borković (1667.-1687.).

Oltari su obnovljeni 1863., a unutrašnjost 1931. godine u vrijeme župnika Ivana Mitrečića, doprinosom župljana. Zidna slika sv. Obitelji rad je Mladena Plečka iz 1922. godine.

U dijelu zapisnika Kanonskih vizitacija arhidakona Stjepana Kožula iz 2013. godine u opisu crkve sv. Mihaela Arkandela iznesena je pretpostavka o vremenu njezine gradnje:

„Prvotna župna crkva Sv. Mihaela Arkandela, unatoč baroknim pregradnjama, ima na južnom pročelju stari uski prozor romaničkog oblika, dok ulaz u crkvu odaje gotički luk, što svjedoči o preplitanju romanike

i gotike, odnosno o mogućnosti da je ta crkva u prvotnom obliku mogla stajati ondje već na prijelazu iz 12. u 13. stoljeće, odnosno 1201. godine, kad je pisana isprava kralja Emerika“.

Godine 1803. župnom je crkvom imenovana crkva sv. Franje Ksaverskog, u središtu naselja, a crkva sv. Mihaela Arkandela postaje grobna kapela.



Župna crkva sv. franje ksaverskog

Crkva sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu zaštićeno je kulturno dobro (Z-1478). Crkva je smještena unutar zaštićene kulturno – povijesne cjeline naselja Vugrovec. Uz crkvu pojedinačno zaštićeno kulturno dobro je i župni dvor (Z-1480).

U Vugrovcu Gornjem pojedinačno zaštićeno kulturno dobro (Z-1481) jest i ljetnikovac iz sredine 18. stoljeća, koji je dao sagraditi zagrebački biskup Franjo Thauszy (1751.–1769.).

Početakom 18. stoljeća na mjestu današnje crkve sv. Franje Ksaverskog nalazila se drvena kapela istog titulara. Godine 1759. drvena kapela je srušena i na njenom je mjestu sagrađena nova zidana kapela. Sagrađena je za zagrebačkog biskupa Franje Thauszyja. Posvećena je 29. srpnja, 1759. godine, na blagdan sv. Jakova Apostola.

Kapela je bila jednobrodna s tri oltara i malim zvonikom, ali bez sakristije.

vanjski izgled crkve

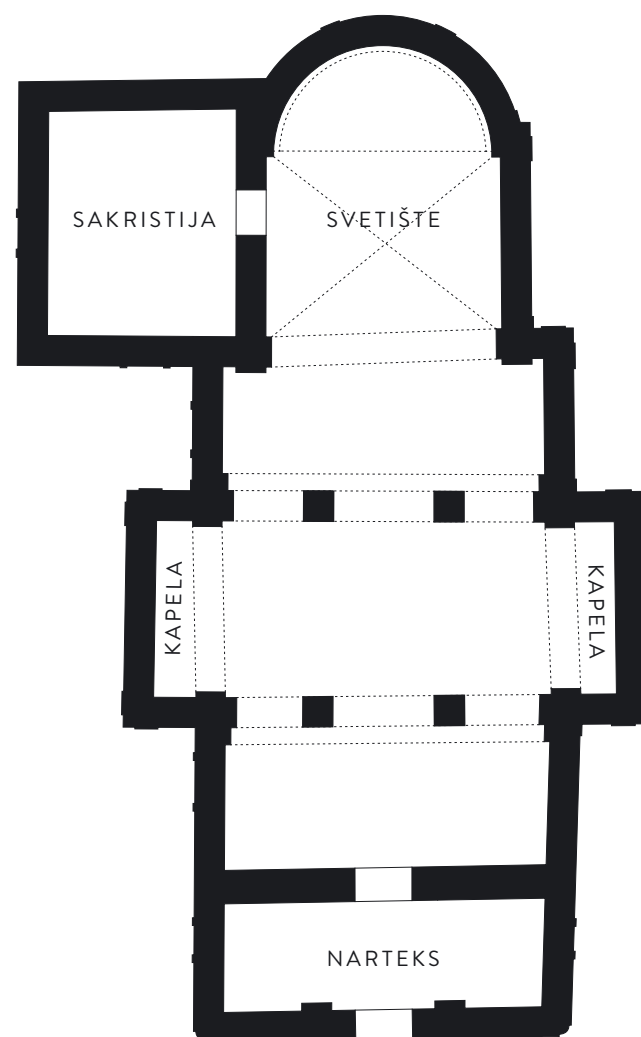
Župna crkva sv. Franje Ksaverskog smještena je uz glavnu cestu u središtu naselja. Po svom položaju ne zadovoljava „svetu liniju“ istok-zapad, nego je orijentirana u smjeru jugoistok-sjeverozapad.

Crkva je građena u duhu baroka, dužine 25 m, širine 8 m i visine lađe 7 m. Jednobrodna je građevina, križnog tlocrta, plitko proširene lađe s polukružnim svetištem.



Lijevo i desno od broda (lađe) smještene su dvije plitke kapele (niše). Zvonik i sakristija dograđeni su 1821. godine. Zvonik visine 33 m nalazi se u osi, iznad glavnog pročelja. U sakristiju, koja se naslanja na zapadni zid crkve, dimenzija 5×5 m, ulazi se s vanjske strane kroz manji portal rađen od kamena.

Pročelje crkve jednostavno je oblikovano, raščlanjeno sa svake strane portala s po dvije lezene koje završavaju u horizontalno položenom profiliranom nadvoju ukrasne funkcije. Na pročelju se nalaze centralno smještena glavna ulazna vrata. Vrata su dvokrilna, izrađena od drva. Bočni zidovi crkve raščlanjeni su visoko položenim prozorima. Iznad lučno izvedenih ulaznih vrata nalazi se četvrtasti prozor te zabat s okruglim prozorom na sredini. Nad pročeljem nastavlja se četvrtasti toranj zvonika koji je u gornjem dijelu raščlanjen prozorom i satom. Natkriven je metalnim pokrovom u obliku lukovice.



U zvoniku se nalaze dva zvona, jedno je posvećeno Majci Božjoj Kraljici Hrvata, a drugo sv. Franji Ksaverskom. Zvona su nabavljena u Beču 1968. godine kod ljevača zvona Josefa Pfundera. Zvono posvećeno Majci Božjoj Kraljici Hrvata teško je 629 kg s natpisom: „Marijo, Kraljice Hrvata, neka zvoni tebi na čast, a tvom narodu na spasenje. Drago Žnidaršić 1968.“ (zvono je dar tadašnjeg župnika) i amblemom Mariji Kraljici Hrvata, kojeg je načinio akademski kipar Josip Poljan. Drugo zvono teško je 301,9 kg s natpisom: „Sv. Franjo Ksaverski neka uvijek čuje glas vjere. Drago Žnidaršić“ i malim amblemom. U zvoniku se također nalazi sačuvani stari satni mehanizam s utezima i velikim metalnim klatnom iz 1887. godine, rad Ivana M. Pogačnika iz Slovenije, a o čemu svjedoči natpis na brojčaniku.

Od 2016. godine izvode se značajni radovi na obnovi crkve. Obnovljeno je krovništvo, mijenjaju se prozori, obnavlja fasada. Vanjski zidovi crkve, koji su dosad bili obojeni žutom (oker) bojom sada se prebojavaju u bijelu boju.



unutrašnjost crkve

Brod i svetište crkve nadsvođeni su križnim svodom. Svod broda podijeljen je u tri polja. Zidove raščlanjuju pilastri s ukrašenim kapitelima. Lijevo od svetišta nalaze se vrata koja vode u sakristiju. Iz sakristije vode stubice prema prostoriji nad sakristijom (oratorij) iz koje se drvenim polukružnim pristupom ulazi na propovijedaonicu.

Prostor predvorja crkve smanjen je za širinu stubišta koje vodi na pjevalište i zvonik. Na unutarnjem zidu u predvorju stari je barokni ulazni portal sa zaglavnim kamenom na kojem je uklesana 1759. godina.

Pjevalište u brodu crkve nose dva kvadratna stupa povezana lukovima.





U brodu crkve smještena su tri drvena oltara. Glavni oltar nalazi se u polukružnom svetištu (apsidi) iza trijumfalnog luka, a dva bočna oltara u plitkim kapelama. Drveni oltari nastali su između 1759. i 1765. godine, a obnavljani su u nekoliko navrata. Oltari po svojim osnovnim stilskim karakteristikama pripadaju kasnom baroku s pojedinim motivima i elementima rokoka (ornamentika, plamene vaze). Bogato su oslikani tehnikom mramoriziranja s pozlaćenim elementima. Pripisuju se najmlađem od petorice braće iz poznate kiparske obitelji Straub, Franji Straubu (Franz Anton Straub) (1726. – oko 1774/76.), a koja je dala vodeće kipare graditelje oltara i propovjedaonica u brojnim crkvama diljem današnje Njemačke, Austrije, Slovenije i Hrvatske. Prema vizitacijama posvećeni su 29. srpnja 1759. godine po zagrebačkom biskupu Franji Thauszyju. On se pobrinuo za unutarnje uređenje crkve s tri oltara zajedno sa svojim pokupskim upraviteljem Josipom Vugerom (Wuger) koji je darovao i jedan od bočnih oltara dok su drugi donirali vjernici.

Glavni oltar sv. Franje Ksaverskog odmaknut je od zida zbog ophoda te ispunjava prostor polukružnog svetišta crkve, do kojeg vode dvije stube. Ispred njega u svetištu smješten je novi oltar. Stipes i menza su zidani. Prema Doris Baričević glavni oltar nije sačuvan u izvornom obliku kako je opisan 1779. godine, već je 1839. godine bio prerađen (Doris Baričević „Članovi kiparske obitelji Straub u Hrvatskoj“, Peristil 35/36.). Franji Straubu mogu se pripisati kipovi četiri anđela koji imaju oznake njegove tipologije i stila. Na glavnom oltaru nalazi se oltarna slika Čudo sv. Franje Ksaverskog iz 1838. godine autora Mihaela Strojca (Mihael Stroj) (1803.–1871.) naslikana po predlošku Rubensove slike Čudo sv. Franje Ksaverskog. Ona je zamjenila starije izvorne oltarne slike i kipove. Na oltaru još se nalazi i arhitektonski koncipirano svetohranište

U lijevoj bočnoj kapeli nalazi se oltar Majke Božje s oltarnom slikom Bogorodica s malim Isusom iz 1908. godine slikara Dragutina Bedenka (zamjenila izvornu oltarnu sliku). Oltar je također kao i glavni bogato oslikan mramoriziranjem i po stilskim karakteristikama pripada

MIHAEL STROJ

(1803. - 1871.)

Slovenski slikar koji je djelovao u Zagrebu oko 1830-ih godina, izrađujući oltarne slike i portrete uglednih građanskih obitelji tog vremena. Studirao je u Austriji i Italiji.

kasnom baroku. Stipes i menza su zidani. Lijevo i desno od oltarne slike smješteni su kipovi nepoznatog autora: lijevo sv. Ignacije Loyola i desno sv. Ivan Nepomuk (nisu izvorno pripadali oltaru). Na vrhu je atika sa slikom Raspeća (vjerojatno sačuvana izvorna slika iz doba nastanka oltara oko 1759.–1765. godine). Lijevo i desno od slike nalaze se kipovi: lijevo sv. Aron i desno sv. Mojsije (oni su prvobitno stajali bočno uz oltarnu sliku). Doris Baričević pripisuje ih Franji Straubu kao i dvije vaze s plamenovima koje se nalaze na vrhu oltara.





franz anton STRAUB

(1726. - 1774/76.)

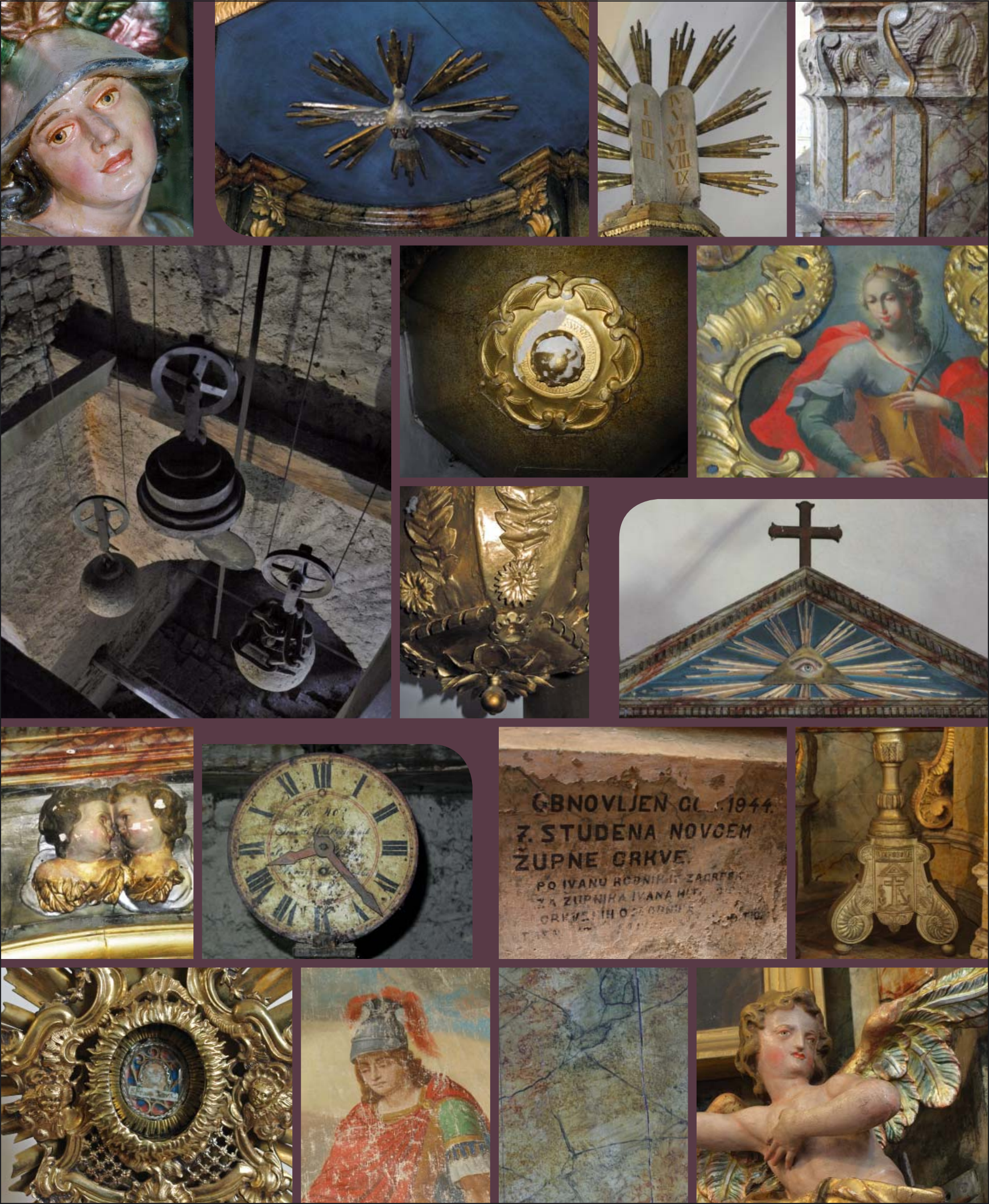
Od petorice braće iz mnogobrojne obitelji Straub koji su se posvetili kiparstvu, najmlađi član Franz Anton nastanio se i djelovao u Zagrebu tijekom 1760-ih godina. Rođen je 1726. godine u Wiesensteigu, a pretpostavlja se da je između 1774. i 1776. godine umro. Štoviše, mnoštvo je nepoznanica o njegovom životu. Mjesto naukovanja također nije poznato, no pretpostavlja se da se školovao kod starijega brata Philippa Jakoba u Grazu, stoga se u Zagreb doselio kao već zrela kiparska ličnost. U kratkom razmaku od nešto više od desetak godina koliko je živio u Zagrebu, vrlo brzo se prometnuo u jednog od vodećih umjetnika izradivši niz oltara i propovjedaonica koje se svojim vrhunskim ostvarenjima izdvajaju u sakralnoj baštini kontinentalne Hrvatske – Pakrac, Karlovac-Banija, Lužnica, Vugrovec, Čučerje, Kostajnica, Velika Ludina, Kloštar Ivanić, Marija Gorica, Kutina, Brezovica, Prepolno. Njegova su djela skladan spoj pokrenute konstrukcije, nerijetko složenih kompozicija maštovitih rješenja i raskošno rezbarene ornamentike mahom rokajnih motiva te skulptura snažnih tjelesnih volumena koje odišu izraženim emotivnim gestama i profinjnom individualnošću.



Prostor desne bočne kapele ispunjava oltar sv. Josipa s oltarnom slikom sv. Josipa iz 1858. godine autora Ivana Zschea (1825.–1863.) (zamijenila izvornu oltarnu sliku). Oltar po svojim stilskim karakteristikama pripada kasnom baroku. Oslikan je tehnikom mramoriziranja s pozlaćenim elementima. Arhitektura je razvedenih formi. Stipes i menza su zidani. Lijevo i desno od oltarne slike smješteni su kipovi: lijevo sv. Lovro i desno sv. Martin (nisu izvorno pripadali oltaru). Na vrhu je atika sa slikom sv. Katarine Aleksandrijske (vjerojatno sačuvana izvorna slika iz doba nastanka oltara oko 1759.–1765. godine). Lijevo i desno od slike nalaze se kipovi: lijevo sv. Jeronim i desno sv. Ambrozije biskup (oni su prvobitno stajali bočno uz oltarnu sliku).

U brodu crkve smještene su drvene klupe za vjernike, propovjedaonica, krstionica, kor s orguljama iz 1909. godine, radionice Heferer, dvije škropionice kraj ulaznih vrata i ostali crkveni inventar.





orgulje

Orgulje u župnoj crkvi sv. Franje Ksaverskog nalaze se na drvenom pjevalištu nad glavnim ulazom. Građene su 1909. godine, a izradila ih je znamenita zagrebačka radionica graditelja orgulja Heferer. Orgulje su pneumatskog sustava s 10 registara na manualu i pedalu, 3 kopule i 4 kolektiva.

Iz spomenice crkve saznajemo da su 1939. godine orgulje, koje su dulje vrijeme bile nerabljene, popravljene, očišćene od prašine i podešene:

„Dolaskom učitelja Vladimira Galovića oživjelo je ponovno u crkvi jer on svira na orguljama i vježba pjevanje članice društva presv. Srca Isusova. Orgulje očistio i štimao Franjo Glagus iz Zagreba, rodom iz Međimurja.“

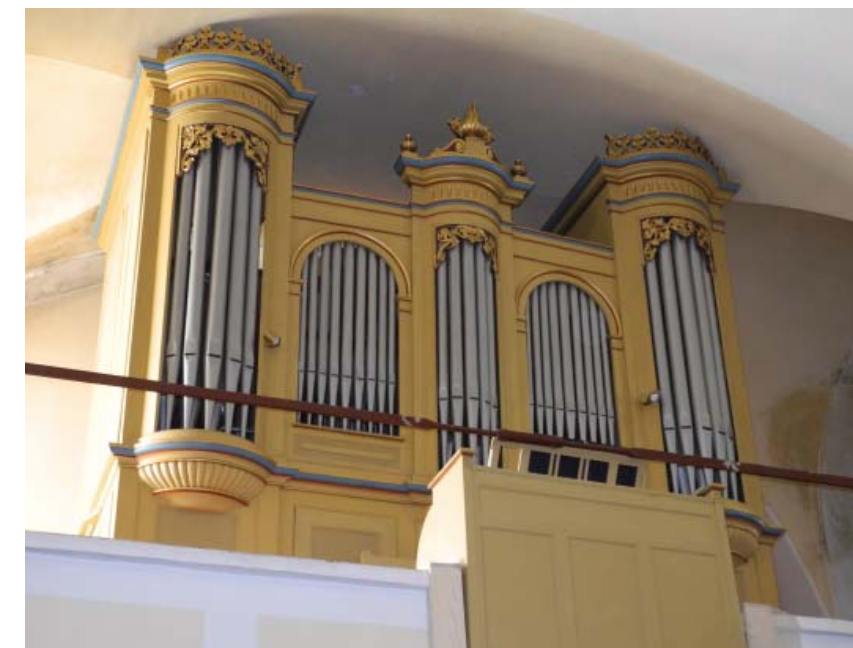
Ponovno su posljednjih godina orgulje bile u lošem stanju pa je obnova glazbala povjerena radionici Heferer koja je specijalizirana i za restauraciju. Radovi obnove privedeni su kraju postavljanjem instrumenata na pjevalište crkve 2015. godine.

Osim restauracije glazbala, bilo je potrebno izvesti i restauratorske radove na drvenom kućištu, koje se može okarakterizirati kao vrijedan drvorezbarski rad. Kućište je oblikovano kao peterodijelni ormar s lučnim otvorima za svirale, od kojih su dva bočna viša od ostalih.

Restauraciju kućišta proveo je obrt za restauriranje “Gilda” gospođe Nives Maksimović uz nadzor Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode.

Obitelj Heferer

Već peta generacija obitelji Heferer gradi orgulje a znanje se uvijek prenosi s oca na sina. Prvu hrvatsku radionicu za izradu orgulja osnovao je 1849. godine Ferdinand Heferer. U prvo vrijeme u radionici u Grazu izrađivali su harmonije, glasovire i orgulje. Mihael Heferer je 1868. godine preselio radionicu u Karlovac. Nakon par godina obitelj je preselila u Zagreb gdje su nastavili gradnju orgulja, a do danas su sagradili diljem Hrvatske, Slovenije, Austrije, više od 260 orgulja te stotinjak klavira i harmonija.



CRTICE IZ PUVIJESTI CRKVE

U spomenici crkve sv. Franje Ksaverskog od 18. lipnja 1811. godine stoji da je odlukom biskupa Maksimilijana Vrhovca 1. srpnja 1803. godine kapela sv. Franje Ksaverskog proglašena župnom crkvom, a dosadašnja župna crkva sv. Mihaela Arkandela na brdu Crkvenščak grobnom kapelom. Nadalje, u opisu crkvenog inventara piše:

„U crkvi uz glavni i dva pobočna oltara nalazi se i četvrti oltar prenesen ovamo iz kapelice Sv. Benedikta Opata na brdu Petrovščak čitav drven. Sakristije nema, no treba je sagraditi. Nema krstionicu“. Sa strane je dodana opaska: „godine 1821. sagrađena sakristija i toranj“.

U knjizi zapisa Kanonskih vizitacija župe Vugrovec, iz 2013. godine, dobivamo nešto drugačije podatke. Autor zapisa (mons. dr. Stjepan Kožul, arhidakon), donosi podatke iz Kanonskih vizitacija iz 1736. godine:

„Tu crkvu je sagradio zagrebački biskup Juraj Branjug (1723.-1748.), a opisana je u Zapisniku kanonske vizitacije 1736. godine: „Kapela Sv. Franje Ksaverskoga, velikog apostola Indijaca. Ova kapela smještena je ispod župne crkve, uz kraljevsku (tj. državnu) cestu, zidana je od temelja marom i revnošću današnjeg župnika i župljana. Ima oltar kojemu je na vrhu slika Bezgrešne Djevice, u sredini kip velikoga Apostola Indije, dolično pozlaćen i djelomično obojan. Ovaj oltar ukrajuje i slika Majke Božje Čestohovske, postavljena ispod kipa Sv. Franje Ksavera. Darežljivošću gospodina biskupa ima i jedno zvonce, smješteno u drvenom tornjiću. Ima jednu kazulu i jednu albu, i oltarnike potrebne za oltar. Služi se kaležom iz župne crkve. Uz kapelu je organizirana bratovština Svetih Anđela Čuvara“. To

je izvorni dokument iz 1736. godine, koji nam kazuje da je od temelja sazidana nova kapela, marom i revnošću župnika i župljana. Župnik je tada bio Josip pl. Hadrović (1738.-1750.), zaređen 1736. godine, župnikovao od 1738. do 1750. godine, kada ga je 24. travnja 1750. naslijedio Blaž Dumović, kasniji kanonik.

Biskup Branjug darovao je toj kapeli manje zvono, koje se nalazilo u drvenom tornjiću iznad glavnog pročelja. Kapela je podignuta uz „državnu cestu“, kasnije dodaje: „na dvopruču, na sajmištu“ (in bivio in foro nundinali), čime doznajemo da je to bio povijesni sajmeni prostor u Vugrovcu, pa je tu izgrađena nova barokna kapela. Tu zidanu kapelu moguće je dogradnjom još povećao, ili vjerojatnije dao urediti i postaviti nove oltare, biskup Franjo Thauszy, koji je češće boravio u svojoj ljetnoj rezidenciji, tj. u ladanjskoj kuriji u Vugrovcu, pa je u toj baroknoj kapeli posvetio oltar, 29. srpnja 1759. godine. Taj novi oltar u središnjem predjelu ima danas oltarnu palu, sliku Sv. Franje Ksaverskog, a ne više drveni kip kao nekoć. Ta kapela zadobivala je sve veće značenje, kao i Donji Vugrovec, dok su kapele Sv. Ivana Evanđeliste, koja se nalazila ispod biskupskog kaštela (sub castello Vugra), i kapela Sv. Benedikta iznad kaštela (supra castellum) pomalo gubile na značenju, pa su zapuštene i nepotrebne ukinute 1793. odnosno 1798. godine.

Biskup Maksimilijan Vrhovec proglasio je baroknu kapelu Sv. Franje Ksaverskog, 1803. godine župnom crkvom, koja je dogradnjom tornja dobila svoj današnji izgled, a u nju je smješten i oltar Sv. Benedikta, iz spomenute istoimene i dokinute kapele. Izgrađen je i novi zidani župni dvor, te je ovdje od

1803. godine i novo sjedište župe u Vugrovcu, a ne kod srednjovjekovne crkve Sv. Mihaela Arkandela, gdje je ranije bio drveni župni dvor“.

U potresu 1880. godine, koji je potresao Zagreb i širu okolicu, crkva je prilično stradala. Župnik Josip Tučec zabilježio je u spomenici crkve te događaje:

„Pomenute godine studenoga (utorak) u ¼ 8 satih u jutro drmao je potres ovdje 30 sekundah tako, da se je župni stan zibao, kao ladja na uzburkanom moru, zidovi glavni i sve stijene popucale, dimnjaci se srušili, od krova skoro sav crijep popadao, stan u takvo stanje došao da je više nalik bio kakvoj ruševini, nego li na obitavanje sposobna kuća. Župna crkva uslijed potresa takodjer je jako postradala, na nekotih mjestih, stijene bolta, i toranj popucalo, svi tri žrtvenici znatno oštećeni, iz njih mnogi kipovi na tlu srušili se, tako da nije bilo moguće u njoj niti sv. Mašu služiti, niti druge obrede vršiti, te bijaše na neko vrijeme posve zatvorena“.

Vrlo brzo, već sljedeće godine, 1881., crkva je popravljena kako bi se u njoj mogla vršiti služba Božja. Mjesni je župnik 30. listopada blagoslovio obnovljenu crkvu u nazočnosti vjernoga puka. Kapela sv. Mihaela Arkandela također je obnovljena 1883. godine.

Iz spomenice nadalje saznajemo da se crkva obnavljala 1923. godine te se navodi kako je crkva iznutra posve obnovljena troškom preuzvišenoga gospodina nadbiskupa. Sljedeći radovi koje pratimo u vizitacijama bili su godine 1936. godine, kada je dr. Antun Bauer kao kolator župe dao obnoviti župnu crkvu i župni dvor. Te je godine također obnovljen crkveni toranj, pokriven je pocinčanim limom, jabuka na vrhu tornja pozlaćena je, a zidovi obojani svjetložutom bojom. Na tornju je nanovo montiran munjovod. Tom su prilikom također obojeni zidovi unutar crkve kao i vrata i prozori. Župni je dvor također uređen, pretresen je krov, popravljeni i obojeni zidovi, vrata i prozori.

Godine 1944. u župnoj crkvi obnovljen je glavni oltar sv. Franje Ksaverskog. Sljedeće godine obnovljena su i oba bočna oltara. Radove na obnovi izveo je Ivan Robnik.

FRANJO THAUSZY (1751. - 1769.)



Rođen je 23. lipnja 1698. godine u Lipnici kraj Zagreba. Sjemenište je polazio u Zagrebu, a u Beču je završio studij filozofije i teologije. Carica Marija Terezija 1751. godine imenuje ga za Zagrebačkog biskupa, da bi ga 24. siječnja 1752. potvrdio papa Benedikt XIV.. Istaknuo se uredjenjem i unapređenjem slavonskog dijela biskupije pa je tako u Požegi 1754. osnovao sjemenište. Poticao je odgoj i školovanje mladeži u isusovačkim učilištima te je isposlovaio na Bečkom dvoru osnivanje visokog učilišta u Požegi. Darovao je financijska sredstva za izgradnju crkve sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu i izgradnju kapele istog titulara u Vugrovcu. Umro je u Zagrebu 11. siječnja 1769. godine i pokopan je u zagrebačkoj katedrali.

inventar župne crkve sv. franje ksaverskog

Današnji sačuvani inventar župne crkve sv. Franje Ksaverskog većinom se sastoji od predmeta nastalih krajem 18. te tijekom 19. i 20. stoljeća. Velik broj vrijednih starijih predmeta sačuvanih iz župe u Vugrovcu kao što su barokno misno ruho, staro crkveno posuđe (gotički kaleži, ciboriji i dr.) te ostali predmeti (misal, jastuci od obojene kože) 1948. godine dani su na čuvanje u Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije i Riznicu zagrebačke katedrale. Popis i opis predmeta koji su predani na čuvanje nalazimo u spomenici župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu te u tekstovima i u *Glavnom inventaru* (inventarnim knjigama Dijecezanskog muzeja, tzv. *Dočkalova knjiga*) dr. Kamila Dočkala koji je zaslužan za njihovu pohranu.

U svetištu crkve, ispred starog glavnog oltara, smješten je novi drveni oltar i ambon (štionik), a u sakristiji se nalazi sačuvani stari drveni sakristijski ormar. Od crkvenog posuđa i predmeta od metala u crkvi i sakristiji nalaze se većinom predmeti iz druge polovine 18. te 19. ili 20. stoljeća. Među njima se ističu relikvijar (moćnik) sv. Franje Ksaverskog, dar zagrebačkog biskupa Franje Thauszyja iz 1759. godine i monstranca (pokaznica) s medaljonima od cizeliranog srebrnog lima s figuralnim scenama *Posljednje večere*, *Molitve na Maslinskoj gori*, *Raspeća sa sv. Marijom i sv. Ivanom* te *Uskrsnuća Isusova*. Na glavnom i bočnim oltarima nalaze se po četiri visoka svijećnjaka na tri noge s motivima križa, sidra, plamenog srca i božjeg oka te jedno raspelo istih stilskih karakteristika. Na glavnom oltaru smještene su i dvije jednostavne mjedene vaze. Na zidu

trijumfalnog luka, lijevo i desno, vise dva različita vječna svjetla (kandila). Uz njih još su sačuvani: manje srebrno raspelo (pacifkal) s križem s trilobama na krajevima kojih su medaljoni u obliku krilatih andeoskih glavica, novija jednostavna pokaznica, tri kaleža i par patena (plitica) i drugo. Uz navedene predmete u inventaru sačuvalo se i nekoliko drvenih procesijskih raspela.

Najviše sačuvanih predmeta u inventaru crkve predmeti su od tekstila – liturgijsko ruho, većinom s kraja 19. i s početka 20. te manji broj iz 18. stoljeća, srednjoeuropskog porijekla (Austrija, Njemačka, Belgija i dr.). Prevladavaju tkanine i uzorci s kraja 19. stoljeća, jednobojni ili dvobojni damasti s neogotičkim, neorenesansnim i neobaroknim motivima. Ukrašeno je vezenjem (središnji dio na prednjem i križ na stražnjem dijelu misnica), najčešće u tehnici lančanca, reljefnim zlatovezom te tamburiranjem.

Zbirka sadrži više oko dvadeset misnica različitih boja, vremena nastanka i oblika. Uz njih sačuvala su se tri pluvijala, osam dalmatika, pet crkvenih zastava te veći broj štola, manipula, veluma za kaleže, bursi, pala i ostalih predmeta. Među njima ističu se bijeli vezeni komplet misnog ruha, bijeli vezeni pluvijal, stariji sačuvani manipul te bogato vezena štola s franjevačkom ikonografijom. Uz navedene predmete u crkvi postoji još i veći broj novijeg misnog ruha.



povijesni TEKSTIL

LAN



PAMUK



VUNA



SVILA



TEKSTIL

predmet nastao ukrštavanjem
niti osnovne i potke (tkanina)
te valjanjem (pust, filc)
ili pletenjem (pletivo, čipka)

O najranijoj povijesti tekstila saznajemo kroz arheološka istraživanja malobrojnih lokaliteta i grobnica gdje je sačuvan u fragmentima. Važne podatke pružaju nam i različiti slikovni prikazi na keramičkim predmetima, zidovima grobnica i kuća, a za nešto kasnija razdoblja srednjeg vijeka važna su nalazišta crkvene riznice i sačuvane škrinje velikaša.

U najranija vremena za izradu tekstila upotrebljavana su prirodna vlakna biljnog (lan i pamuk) ili životinjskog podrijetla (vuna i svila). Najstariji podaci o lanenim tkaninama datiraju još iz petog tisućljeća prije Krista iz egipatskih grobnica. Pamuk se najranije upotrebljavao u Indiji i Peruu, a na Mediteran je stigao s Arapima u 9. stoljeću. U ranom srednjem vijeku tkanine za izradu odjeće uglavnom su od lanenog platna i vune. Izradom odjeće bavile su se isključivo žene. One su prele, tkale i šivale odjeću.

Tajna izrade svilenih tkanina iz Kine u Europu, došla je vrlo kasno, iako se svila ubraja među najstarija vlakna poznata čovjeku. Tu su tajnu u Kini uspjeli zadržati dugi niz stoljeća. Po nekim povijesnim podacima svila se u Kini proizvodila već u petom tisućljeću prije Krista. Put od 6.000 kilometara, kojim je svila stizala od Kine do Mediterana nazvan je *put svile*. Za trgovce je usprkos velikoj udaljenosti trgovina svilom bio vrlo unosan posao, jer je potražnja za tom egzotičnom tkaninom bila velika zahvaljujući njenoj ljepoti i sjaju. U 6. stoljeću jajašca dudovog svilca prokrijumčarena su u Europu (Bizant). Novonastali centri proizvodnje držali su monopol i europske gradove opskrbljivali svilom.

Iako su Arapi prenijeli umijeće uzgoja svilca na Siciliju i Španjolsku još u 8. stoljeću, tek dolaskom Normana na Siciliju i južnu Italiju u 11. stoljeću počinje proizvodnja raskošnih svilenih tkanina. Otuda se tekstilna proizvodnja širi sjevernije po Italiji. Sve do kraja 17. stoljeća glavna središta proizvodnje tekstila bila su u Italiji (Firenca, Bolonja, Venecija, Genova), a nakon toga počinju se i u drugim zemljama razvijati tkalačka središta, posebno u Francuskoj, Engleskoj, Njemačkoj i Austriji.



Dvorske dame pripremaju svilu

Slika na svili ilustrira proces pripreme svile, a pripisuje se kineskom caru Huizongu iz dinastije Sung (1082. -1135.). Njegova 26-godišnja vladavina obilježena je promicanjem raznolikih grana umjetnosti, a i sam je car bio svestrani umjetnik i bavio se slikarstvom, poezijom, kaligrafijom i glazbom. Usredotočenost na umjetnost i nezainteresiranost za politiku, administraciju i vojsku dovela je do svrgavanja njegove dinastije s vlasti i tragične smrti u zatočeništvu i bijedi.

nekim primjerima misnog ruha koje je sastavljeno iz više različitih tkanina, a spojevi su pokriveni ukrasnim trakama (vrpcama, bordurama, bortama). Tako izrađeno misno ruho naknadno se još ukrašavalo bogatim vezom. Najčešći vezeni uzorci bili su geometrijski, biljni ili stilizirani oblici, fantastične životinje i bića. U baroku se misnice bogato ukrašavaju zlatnim nitima i drugim ukrasima, pravim remek-djelima vezenja. Kao primjer visoke cijene izrade misnog ruha za usporedbu možemo navesti da je u srednjem vijeku cijena jedne misnice odgovarala cijeni slike na glavnom oltaru.

Tijekom 19. stoljeća izum mehaničkog tkalačkog stroja donio je između ostalog i pristupačnije cijene tkanina pa započinje izrada tekstila namijenjenog isključivo za sakralnu upotrebu. Tkanine se izrađuju s karakterističnim kršćanskim simbolima i motivima. Izum mehaničkog tkalačkog stroja pratila je i izmjena pigmenta za bojanje tkanina. Dok su se za bojanje tkanina nekada koristili pigmenti organskog porijekla (biljnog, životinjskog, mineralnog), u 19. stoljeću počela su se koristiti kemijska sintetizirana bojila, što je omogućavalo veći izbor različitih boja i nijansi. Važna središta za izradu tkanina bila su u Lyonu, Genovi, Firenci, Milanu i Beču. Po etiketama koje su prišivane na podstavu liturgijskog ruha, možemo pratiti i pojedine krojačke i vezilačke radionice. U vezilačkim se radionicama vezom prekrivalo ruho različitim biljnim i figuralnim prizorima po grafičkim predlošcima koje su vezio pretočili u reljefna veziva zlatnim i srebrnim nitima. Majstori vezioi toliko su usavršili svoje umijeće vezenja da ih se s pravom naziva "slikarima iglom".

TKanine i LiTurgijsko ruho

Za izradu liturgijskog ruha tijekom povijesti koristile su se najskuplje tkanine. Najluksuznija i najpoželjnija sirovina bila je svila. Od nje se šivala skupocjena odjeća plemstva, ali se isto tako koristila i za izradu liturgijske odjeće. Svakodnevni i uobičajeni materijali kao što su lan i pamuk koristili su se najčešće za izradu donjih dijelova liturgijske odjeće. Izrada luksuznih tkanina od svile bila je vrlo zahtjevna, a time i skupa, stoga je bila učestala sekundarna upotreba te prekrivanje. Iz izvora i spisa saznajemo da su plemstvo i bogati ljudi oporučno darivali crkvu svojom odjećom od skupocjenih tkanina. Tako je svjetovna odjeća često mijenjala svoju prvotnu funkciju te je prekrivanjem prenamijenjena u misno ruho. Koliko su i fragmenti svilene tkanine bili dragocjeni, vidimo po

LITURGIJSKO i MISNO RUHO

Liturgijsko ruho možemo definirati kao ono koje koristi svećenik ili drugi crkveni službenik za vrijeme liturgijskog slavlja. Po ruhu se prepoznaje i tko vrši koju službu u Crkvi. Osnovna odjeća svih službenika za vrijeme liturgije jest alba koja se povezuje pojansom i ispod koje se nosi amikt. Na albu se još oblače štola i misnica (za vrijeme mise) ili plašt (npr. za vrijeme procesije ili slavlja blagoslova).

Liturgijsko ruho sadrži bogatu slojevitost i simboliku kojom upozorava na posebnost i važnost liturgije. Ono kroz oblikovanje, ukrašavanje i kanon boja također simbolizira i ukazuje na cikluse tijekom liturgijske godine. U tumačenju sadržaja prikaza na ruhu, likova i motiva te različitih religijskih simbola pomaže nam ikonografija, disciplina povijesti umjetnosti.

PODRIJETLO i razvoj

Potvrdu postojanja liturgijskog ruha nalazimo još u Starom Zavjetu gdje se u tekstovima spominje odjeća koju su odijevali svećenici pri vršenju službe u hramu.

U knjizi Izlaska 39,1 stoji:

„Od modrog i crvenog skerleta i grimiza napraviše sjajne haljine za službu u Svetišću. Isto tako napraviše sveto ruho Aronu, kao što je zapovjedio Gospod Mojsiju.“

Po ovom opisu možemo zaključiti da su svećenici u liturgiji nosili posebnu odjeću koja je bila u više boja.

Međutim, sadašnja se liturgijska odjeća ne oslanja na liturgijska odijela Starog Zavjeta, već svoje podrijetlo ima u svjetovnom načinu odijevanja kakvo je bilo uobičajeno u vrijeme stare Grčke i Rima. U prvim kršćanskim zajednicama, tijekom prva četiri stoljeća, svećenici nisu nosili posebnu odjeću kod bogoslužja. Liturgijsko je ruho u svemu bilo jednako svjetovnom ruhu i nije postojala nikakva razlika u odijevanju vjernika i svećenika. U 6. stoljeću dolazi do promjene načina odijevanja svjetovnog stanovništva, vjerojatno pod utjecajem seobe naroda, što dovodi do značajne razlike između svjetovne i crkvene odjeće. Uz karolinško doba, do kraja 9. stoljeća, vežemo razvoj liturgijske odjeće pojedinih redova po pripadnosti i obliku pa se tako definirana odjeća zadržala manje-više do danas. Tijekom 12. i 13. stoljeća uglavnom je završen razvoj osnovnih oblika i utvrđuje se kanon liturgijskih boja. Krajem tog perioda ruho se u svojim formama skraćuje i pojednostavljuje radi lakšeg nošenja i upotrebe. Otada do danas liturgijsko se ruho nije bitno mijenjalo. Promjene koje su nastale uglavnom su vezane uz izbor materijala i ukrašavanja.

LITURGIJA

ili bogoslužje, sveto djelo (slavlje) koje je djelo Krista kao svećenika i Crkve koja je njegovo tijelo.



KONCIL

(lat. *concilium*)

sabor, vijeće ili skupština u kršćanskim crkvama kojem prisustvuju biskupi, teolozi i drugi crkveni dostojanstvenici radi savjetovanja o važnim pitanjima crkvenoga nauka i discipline

LITURGIJSKO I MISNO RUHO NEKAD I DANAS

Sredinom 20. stoljeća (1962.–1965. godine) održan je Drugi vatikanski koncil, čija je prvotna svrha bila unaprijediti kršćanski život vjernika te ga bolje prilagoditi potrebama današnjeg vremena. Stoga je Koncil, među ostalim, zaključio da je potrebna reforma i snažnije promicanje liturgije. Tako su u liturgijskoj reformi nakon Koncila istisnuti i stariji, raskošniji oblici misnica, koji su možda imali praktičniji kroj za slobodno rukovanje, ali im je "gitarasti" izgled znao izazvati i ironične asocijacije (kao npr. "tamburica") pa su zamijenjene misnicama zvonolikog oblika. Kod nas se za takvu široku i zvonoliku misnicu koristi izraz *boromejka*.

Pojam *boromejka* tj. boromejska misnica vezan je uz sv. Karla Boromejskog koji je u vrijeme Tridentskog koncila (16. stoljeće) predlagao takav oblik misnice, a koji tada nije bio prihvaćen. U više je navrata postojao pokušaj vraćanja *boromejke* u 19. stoljeću i početkom 20. stoljeća. Godine 1957. Kongregacija je biskupima dala slobodu, ali ih i obavezala da po svojim prosudbama određuju oblik odjeće. Drugi je vatikanski koncil to 1963. godine potvrdio. Danas su stare misnice rijetko u uporabi, oblače ih pojedini svećenici u svečanim prigodama.

Nakon Drugog vatikanskog koncila provedene su neke promjene i u uporabi nekih dijelova liturgijskog ruha pa se tako u bogoslužju više ne upotrebljavaju manipul, velum za kalež i bursa. Isto tako crna je boja napuštena, ali nije zabranjena.

ELEMENTI MISNOG RUHA

MISNICA (KAZULA)

(lat. *casula*: kućica)

Misnica se oblači kao najgornji dio misnog ruha, dužine je do koljena, a ukrašena je vezom i ukrasnim trakama (bortama). Svećenik i biskup je za misu oblače posljednju te ona kao „kućica“ pokriva sve ostale dijelove misnog ruha.

Misnica se izvorno razvila iz starorimskog širokog plašta kružnog oblika dužine do gležnja s otvorom za glavu u sredini, a koji je služio kao ogrtač za zaštitu od nepovoljnih vremenskih uvjeta. Oblik misnice mijenjao se kroz povijest. Prva promjena oblika dogodila se tijekom 10. stoljeća kada je skraćen prednji dio. U 12 i 13. stoljeću prevladavaju zvonolike ili romboidne gotičke misnice, skraćuju se dijelovi koji su prekrivali ruke jer je takav novi oblik misnice dopuštao veću pokretljivost. U 16. stoljeću doživljava svoju redukciju, sužava se sa strane i taj je oblik, nalik tijelu gitare, zadržala sve do Drugog vatikanskog koncila. Tkanine za izradu misnica bile su skupocjene, najčešće svilene i bogato ukrašene. Na stražnjem dijelu, misnica obično ima križ ili druge simbolične likove. U srednjem vijeku bili su najčešći geometrijski uzorci, biljni ili stilizirani oblici, fantastične životinje i bića, koji su bili izvedeni vezom. U baroku misnica je bogato ukrašena zlatnim nitima i drugim ukrasima, pravim remek-djelima vezenja. U novije vrijeme, vraća se prema prvobitnom zvonolikom obliku (tzv. *boromejka*).

Misnica predstavlja grimiznu haljinu koju je Pilat dao obući Kristu kao "židovskom kralju", a podsjeća i na Kristovu haljinu za koju su vojnici na Kalvariji bacali kocke.

Simbolizira kršćansku ljubav i zaštitu.

Misnica, štola i manipul izrađuju se od iste vrste tkanine, u istoj su boji te se ukrašavaju na isti način.

DALMATIKA

(lat. *dalmatica*)

Dalmatika je gornja, kratka, tunika s rukavima iznad lakta, ukrašena vezom i ukrasnim trakama, a nose je đakoni iznad albe. Također je može nositi biskup ili opat ispod misnice što se često može vidjeti na renesansnim slikama. Izrađuje se od istog materijala i boje kao i misnica.

Dalmatika je izvorno bila vunena odjeća pastira iz rimske provincije Dalmacije, po kojoj je i dobila ime. Kao liturgijska odjeća prvi se put javlja tijekom 3. stoljeća. U početku je to bila široka bijela tunika, bez pojasa, s dugačkim širokim rukavima. Kasnije dobiva bočne proreze i na rukavima. Kada se raširi ima oblik križa što podsjeća na Kristovu muku. Simbolizira pravednost, radost i spasenje.

ĐAKON

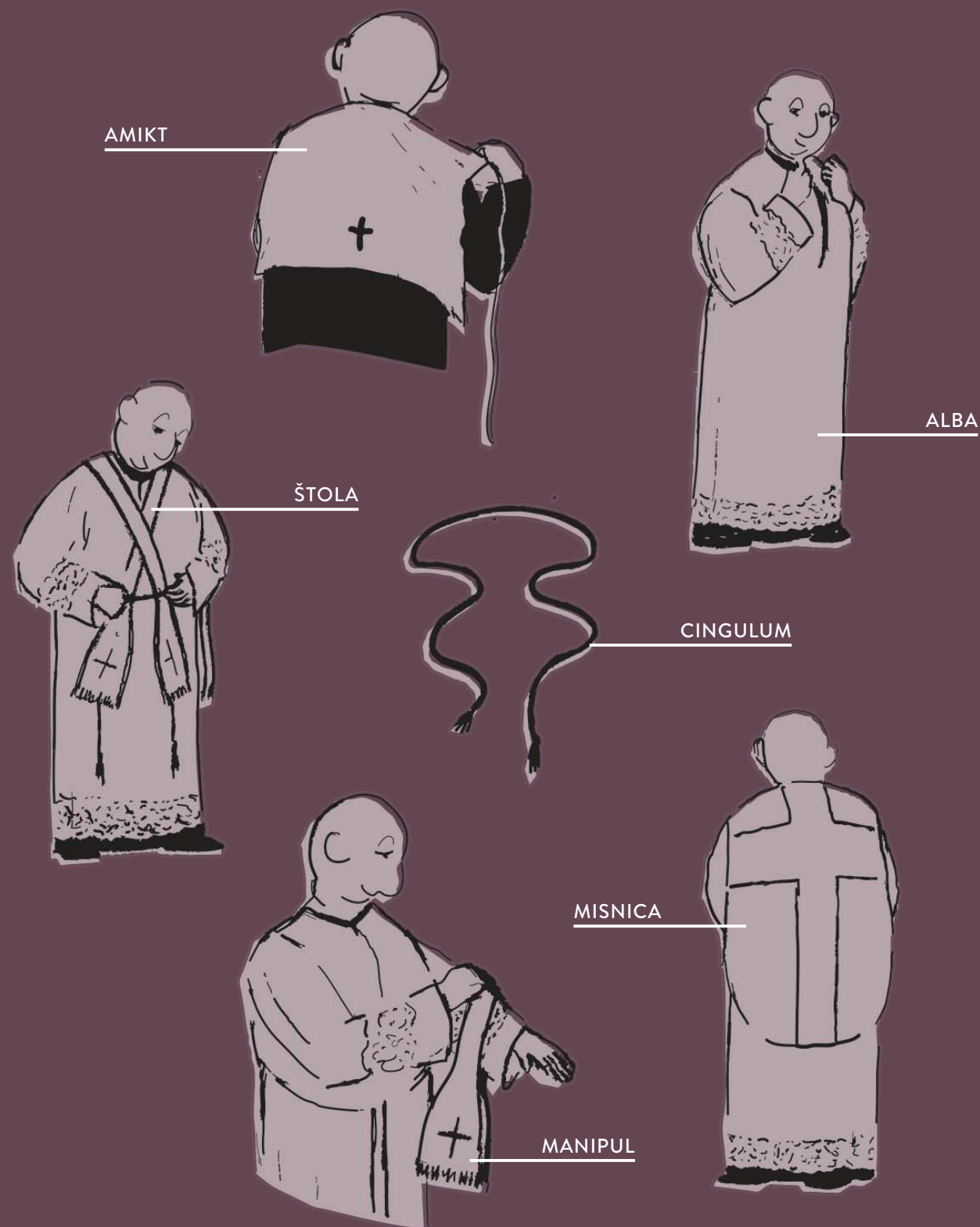
služi Božjem narodu u zajednici s biskupom i njegovim svećenicima u službi liturgije

PLAŠT (PLUVIJAL)

(lat. *pluvia*: kiša)

Pluvijal je svećenički i biskupski bogato ukrašen, široki i dugački plašt u obliku polukruga koji seže do gležnja. Naprijed se kopča jednom kopčom a na leđima ima kapuljaču (kukuljica). On je najbogatiji i najsvečaniji dio liturgijskog ruha koji se nosi u svečanim bogoslužjima izvan mise (npr. procesije, sprovodi i večernjica).

Porijeklo mu je u rimskoj građanskoj kišnoj kabanici s kapuljačom. Nekada je kapuljača imala svoju ulogu za štitičenje svećenika za nevremena. Danas je ostatak te kapuljače trokutasti ili obli dodatak na plaštu odmah iza vrata. Uz rub teče ukrasna traka a kopča se raskošno izrađenom kopčom. Simbolizira čistoću, nevinost i dostojanstvo. Boja pluvijala slijedi liturgijsku godinu.



Ilustracija kako se svećenik oblačio za slavlje mise prije liturgijske reforme Drugog vatikanskog koncila te kako se danas oblači po izvanrednom obliku rimskog obreda u smislu odredbi motuproprija pape Benedikta XVI. *Summorum Pontificum*.

ALBA (VESTIS)

(lat. *alba*: bijela)

Donja, bijela, duga lanena tunika s dugim rukavima. Svećenik je općenito oblači za bogoslužje, a za misu je obavezna. Nastala je od rimske tunike, a predstavlja haljinu koju je Herod dao obući Kristu kako bi mu se narugao. Izrađivale su se od bijelog lanenog platna te su po tome dobile ime. Do 9. stoljeća nisu se posebno ukrašavale, dok u kasnijim stoljećima mogu biti ukrašene vezom ili čipkom na krajevima rukava, na prsima i na donjem rubu (simbolika pet Kristovih rana).

Simbolizira čistoću srca i duše te nevinost i vječnu radost otkupljenja Kristovom krvlju.

AMIKT (OPLEČAK)

(lat. *amictus*: ogrtač)

Duguljasti komad bijelog platna (rubac) s izvezenim malim križem, koji se veže oko vrata i ide preko ramena i leđa. Dio misne odjeće koji svećenik prvi oblači za misu. Nastao je od ovratnika koji se u rimsko doba nosio ispod odjeće da bi je ljeti štitio od znoja, a zimi je služio za grijanje vrata. Predstavlja platno kojim je bilo pokriveno Kristovo lice dok su mu se vojnici rugali.

Simbolizira obranu od vraga („kaciga spasa“) i sabranost kod mise.

CINGULUM (POJAS)

(lat. *cingulum*: pojas, opasač)

Laneno uže bijele boje kojim se opasuje alba, a služi za učvršćivanje krajeva štole. Ponekad se izrađuje od vune ili svile. Predstavlja uže kojim je Krist bio zavezan za stup tijekom bičevanja.

Simbolizira čistoću, umjerenost i samoodricanje.

MANIPUL (NARUČNIK)

(srednjovjekovni lat. *manipulus*: traka oko ruke)

Uzak, kraći komad tkanine koji se nosi prebačen preko lijeve ruke tijekom mise. Od istog materijala i boje kao misnica i štola. Nose ga svećenici, đakoni, podđakoni i

biskup. Smatra se da je nastao od predmeta koji se vezao oko ruke, a nosili su ga rimski konzuli u nekim svećanim prigodama. Podsjeća na uže kojim je Krist bio vezan na putu prema Kalvariji.

Simbolizira dobra djela, budnost i pokoru.

Nakon Drugog vatikanskog koncila prestaje se koristiti, no i dalje ostaje u uporabi prilikom slavlja mise po izvanrednom obliku rimskog obreda.

ŠTOLA (STOLA, NARAMENICA)

(lat. *stola*: gornja haljina)

Uzak, duži komad tkanine, nosi se oko vrata preko ramena učvršćena cingulom. Od istog materijala i boje kao misnica i manipul. Štolu je svećenik prije liturgijske reforme nosio prekrizenu, danas se ovako oblači za slavlje mise po izvanrednom obliku rimskog obreda. Nakon liturgijske reforme i svećenik i biskup nose neprekrizenu štolu, a đakon i dalje preko lijevog ramena.

Ona je oznaka svećeničkog dostojanstva i vlasti, a predstavlja Kristov jaram. Ukrašena je s tri križa: jedan na vratu i po dva na krajevima.

Simbolizira kršćansku dužnost vjernosti i odanosti Kristu te nadu u vječni život.

oprema KALEŽA

KALEŽ

(lat. *calix*: čaša, kupa)

Čaša u obliku pokala koja na misi služi kao žrtvena čaša za posvećenje vina. Sastoji se od tri glavna dijela: čaše (kupe) čija je unutrašnjost pozlačena, drške s čvorom (nodus) i podnožja (baze).

Za izradu kaleža nekada su se koristili različiti materijali: drvo, kost pa čak i staklo te plemeniti metali poput srebra i zlata. Nakon 10. stoljeća izrađuje se od plemenitih metala

(srebro, zlato), a dopuštena je i izrada od mjedi, ali je bitno da materijal od kojeg se izrađuje bude trajan i nelomljiv. Kroz stoljeća mijenjali su se oblici i načini ukrašavanja.

PURIFIKATORIJ (ČISTILO, KALEŽNJAK)

(srednjovjekovni lat. *purificatorium*: purifikacija – čišćenje)

Bijeli laneni rupčić kojim se čisti kalež.

PATENA (PLITICA)

(lat. *patina*: zdjela (široka))

Plitki tanjurić kružnog oblika koji se stavlja na kalež i na njega se stavlja hostija.

Služi tijekom mise za pokazivanje hostije kao i za vrijeme dijeljenja svete pričesti kako posvećene čestice (ili posvećena hostija) ne bi padale na tlo.

PALA (POKROVAC ZA KALEŽ)

(lat. *palla*: ogrtač, pokrivač)

Kruto laneno platno kvadratnog oblika kojim se pokriva kalež u misi

VELUM ZA KALEŽ

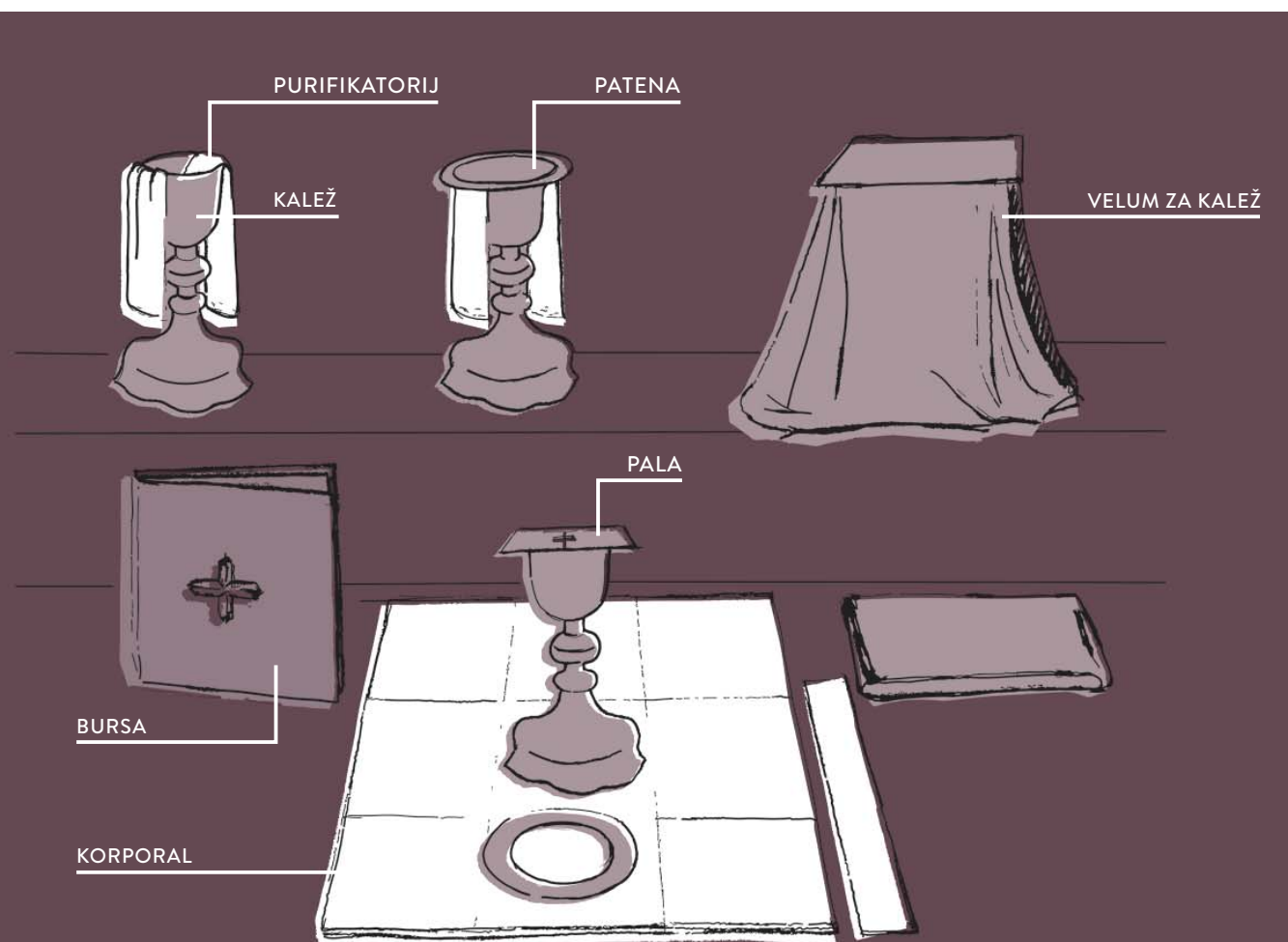
(lat. *velum calicis*: pokrivalo za kalež)

Tkanina pravokutnog oblika kojom se pokriva kalež i patena tijekom mise. Od istog materijala kao i misnica, štola i manipul. Na prednjoj strani nalazi se križ.

BURSA

(lat. *bursa*: vrećica, torbica)

Spremnica kvadratnog oblika sastavljena od dva dijela koji su na jednoj strani spojeni s otvorom na drugoj strani za smještaj korporala. Od istog materijala kao i misnica, štola, manipul i velum za kalež.



Nakon Drugog vatikanskog koncila prestaje se koristiti, no i dalje ostaje u uporabi prilikom slavlja mise po izvanrednom obliku rimskog obreda.

KORPORAL (TJELESNIK)

(srednjovjekovni lat. *corporale*: tjelesnik; lat. *corpus*: tijelo)

Bijelo, laneno platno kvadratnog oblika na koji se stavlja kalež i patena s posvećenom hostijom tijekom mise. Kada se razvije ima devet dijelova.

Prije Drugog vatikanskog koncila na njega se stavljala posvećena hostija i spremao se u bursu.

OSTALI predmeti LITURGIJSKOG RUHA

VELUM HUMERALE

Tkanina pravokutnog oblika koju svećenik stavlja oko vrata i preko ramena i ruku kad blagoslivlja vjernike Presvetim (posvećenom hostijom u monstranci (pokaznici) ili ciboriju).

PALIJ

Uska vrpca od bijele vune s crnim križićima koja se nosi oko vrata.

MITRA

Svečana biskupska kapa trokutasta oblika, na stražnjoj strani nalaze se dvije vrpce FANON. Porijeklo je istočnjačko, a kroz povijest je prošla kroz razne razvojne faze. U doba baroka iznimno je visoka dok se danas sve više smanjuje.

BIRET (KRIŽATICA)

Ukrućeni, četverokutni šeširić.

GREMIJAL

Pravokutni komad tkanine koji se stavlja biskupu preko koljena dok sjedi na tronu.

RUKAVICE

U nekim dijelovima liturgije upotrebljavaju ih biskup i od njega viši prelati. Bijele su boje i na vrhu su obično ukrašene Kristovim monogramom ili Jaganjcem.

SANDALE (“ČIZMICE”)

Svečana obuća biskupa, ako su od pape ili đakona onda se zovu CAMPAGI.

ROKETA

Lanena bijela tunika s naborima dužine do koljena i dugim rukavima.

ukrašavanje CRKVENIH prostora i namještaja

BALDAHIN (NEBO, NEBNICA)

Tkanina razapeta iznad oltara, trona i sličnih časnih mjesta. Nosi se u procesijama s Presvetim Oltarskim Sakramentom.

ZASTAVA (STIJEG)

SLIKA

Svete slike izradene od tekstila, najčešće vezene.

ANTEPENDIJ (PREDOLTARNIK)

Duguljasta, četverokutna ukrašena pomična ploča od tkanine ili kože kojom se pokriva prednja strana oltara.

OLTARNI JASTUK

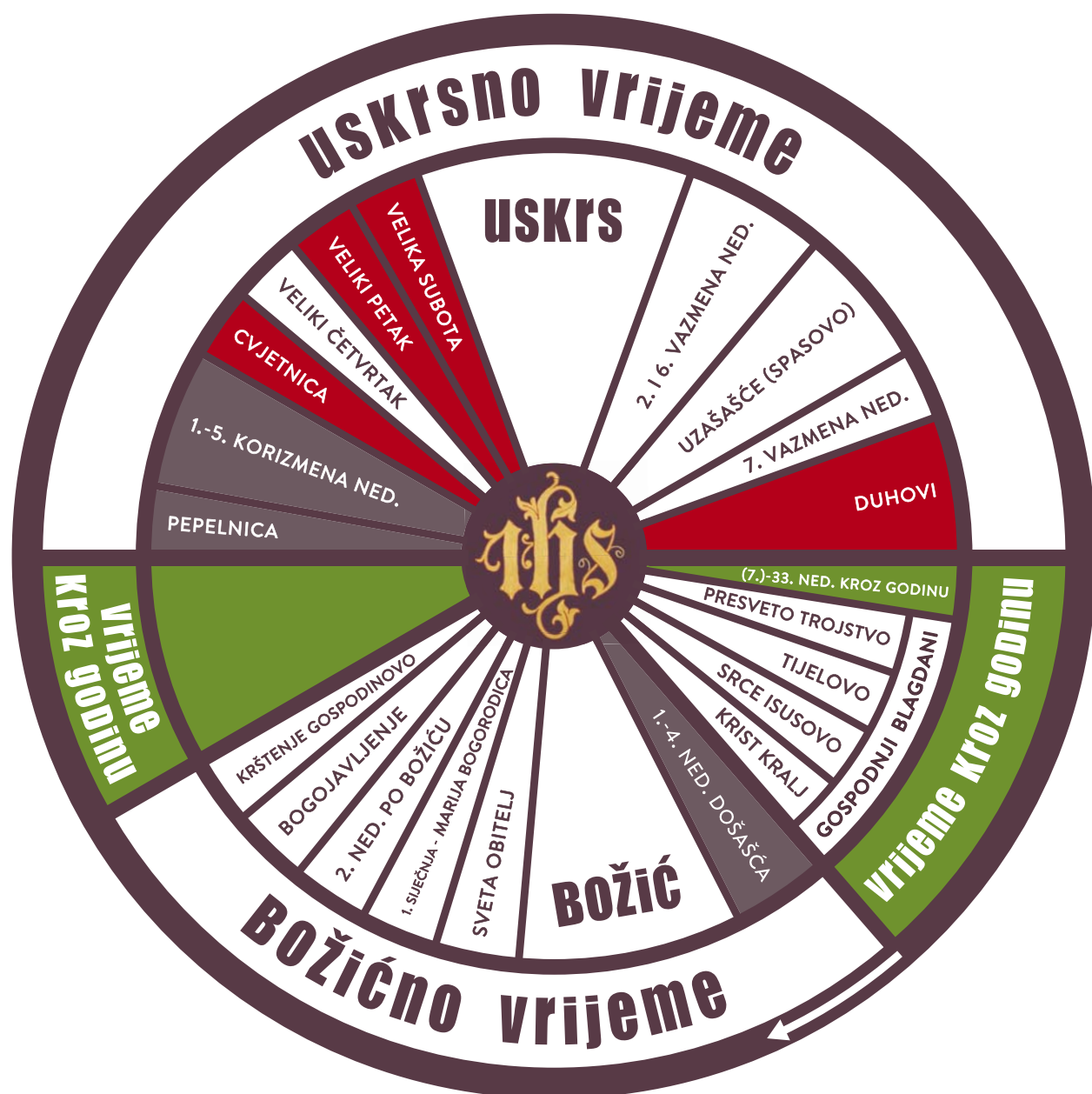
Uz navedene predmete crkvenog tekstila postoje još i tekstilni predmeti vezani za štovanje moći svetaca (relikvijari) te za prikupljanje milodara (torbice) i ukrašavanje kipova svetaca (haljine, kruna, ovratnik i sl.).

LITURGIJSKA godina

Tijekom liturgijske godine Crkva kroz svetkovine, blagdane i spomendane slavi Kristovu muku, smrt i uskrsnuće. Za razliku od građanske godine, koja započinje 1. siječnja, a završava 31. prosinca, liturgijska godina započinje prvom

nedjeljom došašća, a završava na svetkovinu Krista Kralja. U središtu cijele liturgijske godine nalazi se svetkovina Uskrsa čijem slavlju prethode spomeni na Kristovu posljednju večeru (Veliki četvrtak) muku i smrt (Veliki petak i subota).

Svako razdoblje i slavlje u liturgijskoj godini ima svoje značenje, posebne misne obrasce te je obilježeno specifičnim liturgijskim ruhom i bojom koje nas na svoj simboličan način također vode prema misteriju vjere.



LITURGIJSKI CIKLUSI

Tri su ciklusa liturgijske godine: božićni ciklus, uskrsni ciklus i vrijeme kroz godinu. Svaki ciklus ima svoje pripadajuće raspoređenje i ukrase. Najuočljivije su razlike između različitih ciklusa u prevladavajućoj liturgijskoj boji, koja se najjasnije očituje na liturgijskom ruhu i ukrašavanju crkava.

Božićni ciklus obuhvaća period od prve nedjelje došašća (adventa) do blagdana Gospodinova krštenja (nedjelja nakon Tri kralja).

Uskrsni (vazmeni) ciklus dijeli se na Korizmeno i Uskrsno vrijeme. Korizma započinje na Čistu srijedu (Pepelnicu) i završava na Veliki četvrtak. Uskrsno vrijeme započinje s Velikom četvrtkom, a središte je Uskrs (Vazam) te završava blagdanom Duhova (pedeset dana nakon Uskrsa).

Ostali dio liturgijske godine vrijeme je kroz godinu tj. vrijeme između božićnog i uskrsnog ciklusa te obuhvaća 34 tjedna u godini. Sastoji se dva dijela od Krštenja Gospodinovog do Čiste srijede i od Duhova do početka došašća.

LITURGIJSKE BOJE

Liturgijske boje biraju se prema točno propisanim pravilima koja usklađuju simboliku boja i značaj dana, vremena i čina.

U početku kršćanstva nije postojao propis o bojama liturgijskog ruha, a najviše se upotrebljavala bijela boja. S vremenom su se počele koristiti različite boje, dok nije u 13. stoljeću papa Inocent III. ustanovio kanon liturgijskih boja. Konačni raspored boja uvodi papa Pio V. u 16. stoljeću. Propisan je kanon šest liturgijskih boja: zelena, ljubičasta, crvena, bijela, crna i ružičasta. Od tada liturgijska slavlja prate i određene boje liturgijskog ruha.

Liturgijske boje nisu slučajno odabrane, a njihova simbolika duboko zadire u prošlost čovječanstva. Različito povijesno, geografsko i kulturno okruženje utjecalo je na čovjekovo poimanje boja i pridodalo im određenu simboliku. Stoga i različitost boja na liturgijskom ruhu dolazi od različitih značenja koja se pripisuju određenim bojama. Boja liturgijskog ruha simbolički treba izraziti smisao liturgijskog slavlja. Tako bijela boja označava svjetlo, čistoću i radost, dok zelena predstavlja obnovu života i vječnost. Crvena je boja krvi i označava mučeništvo, ali je i boja smrti. Crna je boja smrti i žalosti dok je ljubičasta boja pokore i nade.

Danas su u upotrebi bijela, crvena, zelena i ljubičasta boja, dok se samo dva puta tijekom godine upotrebljava i ružičasta. Crna boja napuštena je nakon Drugog vatikanskog koncila, ali nije zabranjena. Donji dijelovi misnog ruha (amikt, alba) uvijek su bijele boje, dok se boje gornjih dijelova mijenjaju kako je predviđeno liturgijskim slavljem.

Bijela Boja

Bijela je boja znak nevinosti duše, čistoće i svetosti života. Ona je boja radosti i rasvjetljenja tame. Zato se ta boja i koristi u najjačim liturgijskim vremenima kao što je božićno i uskršno vrijeme, blagdanima Gospodnjim i Marijinim te na blagdane svetaca koji nisu mučenici.

U prizorima nakon uskrsnuća Krist se uvijek prikazuje obučen u bijelo.

Rimske vestalke (djevice) nosile su bijelo (simbol djevičanstva) te se taj običaj danas može prepoznati kod zaručnickih haljina, odjeće kod prve pričesti i haljina za krštenje.

Ponekad se bijela boja može zamijeniti svjetlučavom srebrnom bojom, a i zlatnom koja također može nadomjestiti bilo koju od boja osim ljubičaste ili crne.



BURSA

VELUM
ZA KALEŽ

ŠTOLE



MISNICA

BIJELI VEZENI KOMPLET MISNOG RUHA

Među sačuvanim misnim ruhom ističe se vezeni komplet koji se sastoji od: misnice, dvije dalmatike, tri štole, tri manipula, burse i veluma za kalež.

Njegova se vrijednost sastoji i u samoj činjenici da je sačuvan cijeli komplet, bez obzira što je nažalost do nas došao u promijenjenom stanju u odnosu na izvorni izgled što je prvenstveno posljedica neprimjerene obnove. Gotovo kod svih dijelova ruha vez je prenesen na novu podlogu (osnovnu tkaninu – tri različite vrste), zamijenjena je izvorna podstava, djelomično su stavljeni nove ukrasne trake. Pojedini dijelovi doživjeli su svoju potpunu promjenu u odnosu na izvorni oblik. Na jednom manipulu (kat. br. 11.7.) sačuvana je osnovna tkanina drugačija od ostalih (bjelokosni svileni rips) u dosta lošem stanju. Može se pretpostaviti da je navedeni manipul sačuvan u svom izvornom izgledu. Bez obzira na sve promjene koje je komplet doživio, ipak se radi o vrlo lijepim i kvalitetnim primjercima izvezenog misnog ruha (zbog nastalih promjena ne može se točno govoriti o vremenu nastanka, vez bi se mogao datirati u 18. stoljeće).

... KAT. BR.: 11., STR. 91-95

MANIPULI



DALMATIKE



BIJELI VEZENI PLUVIJAL

Pluvijal je ukrašen floralnim vezom na svijetloj osnovnoj tkanini, koji je najvjerojatnije prenesen sa starije podloge. Prilikom prenošenja došlo je do promjena na originalnom vezu.

Površina pluvijala pokrivena izvezenim razigranim cvjetnim viticama s velikim raznobojnim cvjetnim glavama različitih veličina i vrsta (ruže, karanfili, božur i sl.) koje se simetrično šire od centralnog motiva stiliziranog akroterija. Motiv se u manjem formatu ponavlja i na kapuljači (kukuljici). Preostali prostor između cvjetnih grančica tamburiran je lančićem od bijelog konca (niti). Kopča je načinjena od iskucanog i rezanog metalnog lima u obliku kartuše razvedenog ruba s „C“ viticama, ispunjene floralnim ornamentom.

... KAT. BR.: 12., STR. 95



TAMBURIRANJE

vez kod kojeg se ispletenom niti oblikuje motiv ili se njime najčešće popunjava prostor oko centralnog motiva, a ponekad i cijele površine.



ŠTOLA S PRIKAZIMA SV. FRANJE I SV. ANTUNA PADOVANSKOG

Štola sivoplave podloge bogato ukrašena reljefnim vezom ne pripada ni jednom kompletu u zbirci misnog ruha. Ona se ističe izvedbom, ukrašavanjem i naročito ikonografskim prikazima u medaljonima.

U jednom medaljonu tehnikom slikanja iglom izvezen je uspravni lik sv. Franje u franjevačkom habitu s aureolom, ruku prekrivenih na prsima, pogleda uperenog prema nebu. Na dlanovima su vidljive stigme. U drugom medaljonu prikazan je sv. Antun Padovanski u franjevačkom habitu s aureolom i kaležom u lijevoj, a hostijom u desnoj ruci i magarcem koji je kleknuo pred svetim sakramentom. Iznad medaljona viticom su prepletene vezene trake s imenima – *S. Franciscus* i *S. Antonius*.

Štola je u sredini spojena prsnom trakom na kojoj je medaljon u obliku štita s krunom. U medaljonu se nalazi monogram IHS izvezen od metalnih niti i ukrašen titrankama.

... KAT. BR.: 13., STR. 95-96

MANIPUL

Među sačuvanim misnim ruhom iz Vugrovca izdvaja se mali manipul izrađen od jednostavnog platna s uzorkom tankih pruga u različitim bojama. Može se pretpostaviti da je navedeni manipul izrađen od tkanine koja je primarno bila u svjetovnoj upotrebi. Također je vjerojatno da je on najstariji sačuvani tekstilni predmet pronađen unutar zbirke misnog ruha župne crkve sv. Franje Ksaverskog u Vugrovcu.

... KAT. BR.: 16., STR. 97-98



VELUM HUMERALE

Među liturgijskim ruhom sačuvan je i velum humerale od bjelokosnog svilenog ripsa na kojem su aplicirane raznobojne vezene cvjetne grančice i monogram IHS s križem u reljefnom zlatovezu. Velum je u lošem stanju, ali se i dalje koristi u liturgiji.

... KAT. BR.: 17., STR. 98



zelena Boja

Zelena se boja vezuje uz prirodu, označava nadu, iščekivanje i život, pobjedu života nad smrću, ona je boja nadanja. Kao boja koja se dobiva miješanjem plave i žute boje, označava obnovu duše dobrim djelima i dobrotvornu ljubav.

U liturgiji ona je hod kroz vrijeme, nosi se u vrijeme kroz godinu odnosno u vremenima nade i iščekivanja tj. pripreme za slavlje Kristove muke, smrti i uskrsnuća.



IHS (KRISTOV MONOGRAM)

prva tri slova imena Isus na grčkom IHSOYS (Iesus) i sastavljen je od grčkih velikih slova: I (iota), H (eta) i S (sigma)

Često se zna tumačiti i kao Isus Krist (Hristos) Spasitelj ili kao *Iesus Hominum Salvator* – Isus Spasitelj ljudi.



MISNICA

Misnica od zelenog damasta svojim uzorkom paunova simetrično postavljenih uz drvo života vezana je uz simboliku i značenje zelene boje. Središnja traka misnice na prednjoj strani i križ na leđima izvezeni su vezom od raznobojnih niti i zlatovezom. Na stražnjoj strani traka tvori križ, a vezene vitice prate oblik križa u središtu kojeg se nalazi rozeta s monogramom IHS.

... KAT. BR.: 25.1., STR. 100-101



PAUN

je simbol besmrtnosti i vjere u vječni život na nebu s Bogom jer se vjerovalo da se paun ne raspada nakon smrti. Često se prikazuje kako stoji uz drvo vječnog života.



Ljubičasta Boja

Ljubičasta boja veže se uz ljubav i istinu, ali i žalost i pokoru. Kako se ljubičasta boja dobiva iz dvije primarne boje: crvene i plave, tako se i poimanje ljubičaste treba shvatiti kao spoj poruka koje one nose. Dok je plava znak duhovnosti, crvena je znak akcije pa u njihovom zajedništvu, tj. ljubičastoj boji, nalazimo susret Boga i čovjeka.

Ljubičastu boju susrećemo u vremenu došašća i korizme te u misama za pokojnike, jer kao boja žalosti, trpljenja i pokore označava poniranje u otajstvo, a na slavljima za pokojne pokazuje kako smrt nije kraj nego ulazak u prostranstvo Božjeg mira.



|| MISNICA

Ljubičasta misnica sastavljena od tri različite vrste damasta primjer je dugotrajne upotrebe i produžavanja života predmeta nadomještanjem uništenih dijelova s drugim materijalima. Na prednjoj strani središnje polje od tamnoljubičastog, a bočne strane od svjetlijeg dvobojnog damasta. Stražnja strana od treće vrste damasta. Križ na leđima s motivom bogate floralne vitice s monogramom IHS u centralnom dijelu načinjen je od atlasa broširanog bijelim svilenim nitima. Svijetla, široka ukrasna traka dodatno naglašava bogati leđni križ.

... KAT. BR.: 29., STR. 103

PELIKAN (NESIT)

prema legendi probija vlastite grudi da bi nahranio svoje mlade svojom krvlju. Zbog toga pelikan postaje slika euharistijskog sakramenta te simbol Kristove žrtve, Krista koji proljeva svoju krv za oprost naših grijeha.



|| MISNICA

Misnica od glatke ljubičaste svilene tkanine sa širokim ukrasnim trakama od posrebranih metalnih niti. Jednostave prednje strane, a na leđima se ističe križ od ljubičastog damasta s floralnim uzorkom uokviren širokom ukrasnom trakom. U centru križa bogati reljefni vez s motivom pelikana od posrebranih i bijelih niti s titrankama naglašava vrijeme upotrebe i značenje ljubičaste boje.

... KAT. BR.: 30., STR. 104

Crna Boja

Crna boja označava tugu i žalost. I prije kršćanstva simbol je smrti i podzemnog svijeta tako da se i u kršćanskoj simbolici veže uz smrt, žalost i tamu.

Upotrebljava se na misama za pokojne, ako se ne koristi ljubičasta.

Kada se upotrebljava zajedno s bijelom bojom simbol je poniznosti i čistoće života (odijela pojedinih redovničkih zajednica).



ŠIPAK (MOGRANJ, NAR)



simbolizira crkvu zbog unutarnjeg jedinstva bezbroj sjemenki u jednom plodu.

Simbol je i nade u besmrtnost i iščekivanja uskrsnuća.

MISNICA

Misnica je sastavljena od dvije vrste materijala. Središnja je traka na prednjem dijelu i leđima od damasta tkanog od crnih i posrebnih niti, dok je ostatak misnice od crnog damasta. Misnica je u lošem stanju, na prednjem središnjem dijelu vidljiva su velika oštećenja tkanine.

... KAT. BR.: 35, STR. 106-107

PLUVIJAL

Crni pluvijal jedan je od tri sačuvana pluvijala u zbirci.

Zanimljiv je jer ima našivenu etiketu: „NAŠA SLOGA“ / prodaja cerkvenih potrebščin / družba z o.z. v LJUBLJANI. Prema dostupnim podacima, jedan je od samo četiri sačuvana predmeta navedene prodavaonice koja je djelovala u Ljubljani 30-ih godina 20. stoljeća.

Gornja traka pluvijala ukrašena je vezenom viticom s cvjetovima i na vrhu stiliziranim motivom šipka (morganj, nar). Na kapuljači je vezeni okrugli medaljon sa zrakama i u sredini monogramom IHS s križem preko slova H. Kopča od metalnog lima nepravilnog je oblika s urezanim stiliziranim motivom grozda.

... KAT. BR.: 34., STR. 106



crvena Boja

Crvena je najjača boja, a kao takva označava akciju i životnu snagu, vatru i krv. Crvena je boja simbol ljubavi i trpljenja. Prema Bibliji Adam znači "biti crven" jer je načinjen od crvene zemlje pa je i njena simbolika tako najdublje povezana s tajnom života.

U liturgiji se koristi na Duhove, Veliki petak i blagdane svetaca mučenika.

Za blagdan Duhova upotrebljava se crvena liturgijska boja jer predstavlja Duha Svetoga koji je sišao nad apostole u obliku plamenih jezika.



|| MISNICA

Crvena misnica sastavljena je od dvije vrste materijala. Središnja traka na prednjem dijelu i leđima od svilenog materijala bogato broširanog pozlaćenim i posrebrnim metalnim nitima. Na prednjem dijelu jasno su vidljiva velika mehanička oštećenja tkanine.

... KAT. BR.: 39., STR. 108

GOLUBICA

simbol čistoće i mira u ranoj kršćanskoj umjetnosti.

Noa ju je poslao da vidi je li se voda povukla, a ona mu donosi maslinovu grančicu kao najavu izmirenja Boga s ljudima.

Danas je simbol Duha Svetoga, treće božanske osobe koja zajedno s Ocem i Sinom čini Presveto Trojstvo, a koji se često prikazuje u liku bijele golubice.



|| MISNICA

Na prednjem dijelu misnice zanimljiv je primjer oštećenja tkanine i nadomještanja drugim materijalom sličnog uzorka. Na leđima se nalazi križ izvezen s motivom floralne vitice u središtu koje se nalazi bijela golubica koja zajedno s crvenom bojom misnice simbolizira Duha Svetoga.

... KAT. BR.: 40.1., STR. 109



ružičasta Boja

Ružičasta boja kao kratak radosni predah u ozbiljnim vremenima, označava radost u žalosnim danima.

Upotrebljava se treće nedjelje došašća i četvrte nedjelje korizme.



STAUROGRAM

(KRŠĆANSKI MONOGRAM) TAU - RO

sastoji se od slova grčkog alfabeta, tau i ro, koristio se u prvoj crkvi kao skraćenica grčke riječi za križ.

Rani su kršćani koristili simbol staurogram kao prve vizualne slike Isusa na križu.



ALFA I OMEGA

prvo i posljednje slovo grčkog alfabeta, zajedno simboliziraju vječnost Krista Sina Božjega. Bog je početak i svršetak - „Ja sam Alfa i Omega [...] 'koji jest', koji bijaše i koji će doći, 'Svemogući'” (Otkrivenje 1, 8).



KOMPLET MISNOG RUHA

U zbirci se nalazi i dio kompleta ružičastog misnog ruha: misnica, dvije dalmatike i dvije štole. Osnova je damast sa stiliziranim uzorkom (tkanjem) ornamentalnog motiva klasja i grozdova u pravilnom rasteru, koji se stilski može pripisati art décou. Na stražnjoj strani našiven je križ na čijem je križištu krakova okrugli medaljon od žutog platna s monogramom tau-ro s alfom i omegom.

... KAT. BR.: 46., STR. 113-114

Dijecezanski muzej zagrebačke nadbiskupije

osnovao je 1939. godine nadbiskup bl. Alojzije Stepinac, a formiranje i upravljanje muzeja povjerio je dr. Kamilo Dočkalu. Za muzej su prikupljeni predmeti iz cijele dijeceze. Kamilo Dočkal o prikupljenim predmetima vodio je detaljne inventarne knjige koje su i danas glavni izvor podataka o fundusu. U zbirkama se čuvaju vrlo vrijedni predmeti sakralne i kulturne baštine koji govore o bogatoj kulturnoj prošlosti Zagrebačke nadbiskupije.

O predmetima iz Vugrovca koji se čuvaju u Dijecezanskom muzeju zagrebačke nadbiskupije

Dr. Kamilo Dočkal u časopisu *Katolički list* od 1940. do 1944. godine u tekstovima pod nazivom *Naš Diecezanski muzej* donosi podatke o prikupljanju umjetnina za Dijecezanski muzej, između ostalih i popis i opis predmeta iz Vugrovca. On piše:

„Župna crkva u Vugrovcu poslala je D.M. na pohranu vrlo mnogo vrijednih predmeta. Poznato je, da je župa Vugrovec u povijesti naše biskupije uživala poseban položaj. U prekrasnoj gorovitoj okolini župe imali su zagrebački biskupi, a imadu i danas svoje glasovite vinograde s ljetnikovcem. Ovamo su znali dolaziti na odmor. Tu su znali i dulje vremena boraviti. Pošto su bili povezani sa župnom crkvom, davali su joj dragocjene darove u misnom ruhu i svetom posuđu. Pisac ovih redova bio je u dva maha u Vugrovcu da pregleda stvari. Dobrotom vlč. g. župnika Ivana Mitrečića dobio je D.M. dosta lijepe stvari.

U sadašnjoj župnoj crkvi sv. Franje Ksaverskog, građenoj iza g. 1700. pod uplivom Isusovaca izvan pravog Vugrovca u ravnici, nije se našlo ništa zgodno, osim starog misnog ruha, koje je ovamo preneseno iz stare župne crkve. Prijašnja župna crkva sv. Mihalja stoji do sada na brijegu, okruženu

samim vinogradima, te je danas grobna kapela. Ta bi crkva cijela bila prikladna za muzej, jer je sačuvala sve stare oltare sa svim signacijama. Ali jer su stvari sve dobro usčuvane i jerbo se nalaze u liturgičkoj uporabi, nismo mogli odavde gotovo ništa uzeti...

1. Ipak se našlo nešto na zvoniku crkve sv. Mihalja za Diec. Muzej. To su pozlaćeni drveni kipovi sv. Ambrozija i sv. Augustina, kip sv. Benedikta i kip Majke Božje Žalosne. Pita se odakle potječu ovi kipovi? Ispitivanjem smo doznali, da ova četiri kipa potječu iz prve župne crkve sv. Benedikta, koja je bila u blizini biskupova ljetnikovca. Pošto se prva crkva spominje već g. 1501., mogli bi ovi kipovi biti vrlo stari.
2. Iz župnog dvora u Vugrovcu dobio je D. M. jednu vrlo staru sliku i zanimljivu sliku Majke Božje s napisom: „Mater Dei – Sedes Sapientiae“... Stručnjaci drže da potječe iz g. 1600...
3. Iz tresora župne crkve vugrovačke dobio je D.M. ove dragocjene predmete: dva pozlaćena srebrna kaleža gotskog sloga iz g. 1500. Jedan od njih imade gotikom urezana pismena: nad nodusom IHS, ispod nodusa MARIA. Nadalje jedan pozlaćeni srebrni kalež sa signacijom darovatelja biskupa Petra



Petretića, i sa godinom. Darovatelj je signiran: P. P. E. Z. F. F., što znači: „Petrus Petretić, episcopus, zagrabienis, fierifecit“. Godina glasi: 1666. - Nadalje pozlaćeni srebrni kalež bez signacije, ali po obliku, a naročito po srebrnoj prevlaci kupe iz g. 1680. Možda je taj kalež dar kanonika Pavla Kosa. - Nadalje pozlaćeni srebrni kalež baroknog stila iz g. 1700. te isto takav pozlaćeni srebrni kalež rokoko stila iz g. 1750. - Dragocjen je signirani pozlaćeni srebrni kalež s patenorm zagrebačkog biskupa Franje Thauy-a (1751.-1769.). Kalež ima velik grb biskupa F. Thauy-a: u štitu dva sunca i dva konja jednoroga, gore konj jednorog, a nad njim prelatski šešir. Majstor se signirao s početnim slovima I. E.. Srebro ima 13 % čistoće.

Osim navedenih kaleža dobio je D.M. iz vugrovačkog trezora jedan barokni, vrlo ukusni ciborij iz početka

18. st. te jedan dragocjeni pozlaćeni srebrni pacifikal sa signacijom darovatelja i godine. Otraga na križu stoji: 1612. Sancti Mihaelis". Dolje na podnožju su riječi: "Thomas Vaidich IHI", a na dnu: "Vograviz". Križ je prekrasan, mješavina gotike, renesanse i baroka.

4. Od relikvijarnog blaga dobio je D. M. iz Vugrovca na čuvanje jedan dragocijeni signirani relikvijar sa moćima sv. Franje Ksaverskog. Otraga na poklopcu sv. moći stoji natpis: "Hanc authenticam Reliquiam Franciscus Thauzy Eppus UZagrab. Abbas B. V. M. de Topuszko donavit 1759:..." Drugi je relikvijar od posrebrene mjedi s moćima sv. Antuna Patrijara, sv. Petra i Pavla...
5. Iz vugrovečke riznice primio je D. M. dalje jedan srebrom okovani rimski misal iz Venecije, štampan g. 1763...

Redni broj	Predmet	Otkada?	Kada i kako je dospio u muzej?	Biv. k. mala	Srebrna	Nalazna učina		Bilješka
						D	P	
672	Dva krojasta okovana jastuka	17. stoljeće	17. stoljeće					

Među predmetima iz Vugrovca koji se čuvaju u Dijecezanskom muzeju, kao raritetne primjerke sačuvanog crkvenog inventara, možemo istaknuti dva crkvena jastuka od oslikane i pozlaćene kože iz 17. stoljeća, koji su zavedeni u Dočkalovim inventarnim knjigama pod inv. brojem 672.



6. Od biskupskih datrova primio je D.M. iz Vugrovca dalje: jednu biskupsku mitru od srebrnog svilenog brokata, te biskupske rukavice od jasno-smeđe svile sa srebrnim ukrasima... Mitra je vjerojatno od Franje Thauzy-a, pošto vugrovačka crkva posjeduje cijeli biskupski ornat od biskupa Franje Thauzy-a iz g. 1759. Biskup Franjo Thauzy osobito je rado boravio u Vugrovcu. Vidi se to iz Krčelićevih Anala...
7. Župna crkva vugrovačka dala je konačno D. M. mnogo toga u starom odloženom misnom ruhu: 10 misnica, neke s pripacima. Sve misnice imaju muzejsku vrijednost. Najdragocijenija je jedna kazula od crvenog venecijanskog baršuna sa valovitim, koso položenim prugama, od zlatne srme iz 16. st. Vrijedna je bijela kazula od svilenog brokata sa sitnim cvijetićima iz sredine 18. st. Dobre 4 kazule iz druge pole 18. st., te 4 kazule iz prve pole 19. st. Jedna od potonjih imade signaciju: "PRO IOANE STEFFICH PAR: F:F:I:R:P:C:QUA EXECUTOR AO 1835 ECCLESIAE VUGRENSI. U kapeli sv. Mihalja našli smo jednu kazulu sašitu od samih izrezaka starog prešanog baršuna sa kolumom od novije svijetlo-ljubičaste svile sa raznobojnim cvijetićima iz 17. st. (osim kolumne koja je mlada). Na dnu starog crkvenog ormara u crkvi sv. Mihalja našle su se dvije stvari koje smo do sada badava tražili drugdje, a to su oltarski jastuci od bojadisane kože iz 17. stoljeća. To su prvi jastuci takove vrsti kod nas."

U zbirci crkvenog ruha i tekstila u Dijecezanskom muzeju čuvaju se predmeti misnog ruha podrijetlom iz crkvi s područja Vugrovca. Navedeni su predmeti popisani i obrađeni u katalogu „Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije – Zbirka misnog ruha / inventarizacija“ autorice Mirele Ramljak Purgar, Ministarstvo kulture RH, Zagreb, 1997., iz kojeg su preuzeti i podaci o izloženim misnicama i mitri.



MITRA

MATERIJAL/TEHNIKA:
taft, lisere, vezen

DIMENZIJE:
76,5 x 30 cm

VRIJEME NASTANKA:
zadnja četvrt 17. stoljeća (?);
prva polovica 18. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?); Austrija (?)

INVENTARNI BROJ:
D.M. inv. br. 670a

M. Ramljak Purgar (1997.): "Moguća atribucija zagrebačkoj vezilačkoj radionici, biskupa utemeljitelja Petra Petretića i umjetnika – voditelja Josipa Stolla, valja još istražiti... S druge strane, tonsko oblikovanje naturalističko-fantastičnog cvjetno-volutastog repertoara, kakvo je karakteristično za prvu polovinu XVIII st, pod orijentalnim, kineskim utjecajima, svrstavalo bi mitru u kasnije vrijeme."

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
baršun, brušen, broširan

DIMENZIJE:
108 x 79,5 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva trećina 15. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:
Italija (Venecija ?)

INVENTARNI BROJ:
D.M. inv. br. 463a

M. Ramljak Purgar (1997.):

"K. Dočkal, 1944: str. 39, 43, 44; napominjući kako se radi o ruhu, u sadašnjoj župnoj crkvi Sv. Franje Ksaverskog prenesenom iz starije župne crkve, sada grobne kapele Sv. Mihalja, Dočkal napominje: „Najdragocjenija je jedna kazula od crvenog venecijanskog prešanog baršuna sa valovitim, koso položenim prugama, od zlatne srme iz 16. st.”"



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
baršun, višebojan; atlas,
broširan

DIMENZIJE:
105 x 80 cm

VRIJEME NASTANKA:
polovina 15. stoljeća (strane);
polovina 18. stoljeća (sredina)

MJESTO NASTANKA:
Italija (strane); Njemačka (?)
(sredina)

INVENTARNI BROJ:
D.M. inv. br. 671

M. Ramljak Purgar (1997.):

"O mjestu u zbirci i specifičnoj kulturno-povijesnoj vrijednosti za moguće mjesto provenijencije, govori i podatak da misnica u Dijecezanski muzej dolazi iz Vugrovca; s obzirom da je moguće da se radi o kazuli koju Dr. Dočkal spominje kao jedinu preostalu u grobnoj kapeli sv. Mihalja, bivšoj župnoj crkvi iz druge pol. XVII st., moguće je da ona dolazi iz još starije, župne crkve Sv Benedikta, koja se, prema istom izvoru, spominje već 1501. g. ..."



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
atlas, broširan

DIMENZIJE:
102 x 78 cm

VRIJEME NASTANKA:
polovina 18. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Francuska

INVENTARNI BROJ:
D.M. inv. br. 465b

M. Ramljak Purgar (1997.):

"Rimskog kroja, misnica je, čini se, do danas sačuvana u izvornom spoju i tkanju, reprezentativnom za razdoblje druge trećine XVIII st."



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
Gros de Tours (?), lisere, broširan

DIMENZIJE:
98 x 76 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva trećina 19. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Francuska

INVENTARNI BROJ:
D.M. inv. br. 463b

NATPIS NA PODSTAVI:
stariji, tušem pisani velikim tiskanim i pisanim slovima na latinskom:

PRO IOANE
STEFFICH
Paz. Vugr.
F:F:l:R:P:C
qua Executor
A: 1835.
Ecclesia Vugrevci

M. Ramljak Purgar (1997.):

"Krojena u rimskoj tradiciji, vrlo vjerojatno očuvana u izvornom spoju, uključujući borte, misnica je stilski jedinstvena, no tkanja lošije kvalitete, dijelom trošnog od nošenja, na prednjoj strani naknadno umetnutih fragmenata."



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

damast, mješovitog sastava; atlas, mješovitog sastava

DIMENZIJE:

100 x 71 cm

VRIJEME NASTANKA:

kraj 18. ili prva trećina 19. stoljeća (?) (sredina);
prva trećina 19 stoljeća (?) (strane)

MJESTO NASTANKA:

Njemačka (?) (sredina); Italija (?) (strane)

INVENTARNI BROJ:

D.M. inv. br. 464b)



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

Gros de Tours (?), lansiran, broširan

DIMENZIJE:

104,5 x 78 cm

VRIJEME NASTANKA:

1735-45.

MJESTO NASTANKA:

Francuska

INVENTARNI BROJ:

D.M. inv. br. 465c)



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

damast, vuneni (?); atlas, mješovitog sastava

DIMENZIJE:

101 x 73 cm

VRIJEME NASTANKA:

1740-50. (?) (sredina); kraj 18. stoljeća ili
prva trećina 19 stoljeća (?) (strane)

MJESTO NASTANKA:

Francuska ili Njemačka (sredina);
Italija (strane)

INVENTARNI BROJ:

D.M. inv. br. 464a)



MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

lampas, broširan; lampas

DIMENZIJE:

103 x 72 cm

VRIJEME NASTANKA:

1720-25. (sredina);
polovina 18. stoljeća (strane)

MJESTO NASTANKA:

Francuska

INVENTARNI BROJ:

D.M. inv. br. 466a)



predaja o vugrovečkoj štikarskoj školi

Na predaju o *Vugrovečkoj štikarskoj školi* do danas su se osvrnuli mnogi autori baveći se poviješću ovoga kraja ili poviješću primijenjenih umjetnosti.

Narodna tradicija pripovijeda da su nekad davno muški članovi obitelji Galović u *štikarskoj školi* izrađivali prekrasna misna odijela za biskupa te da se njihovi uradci i danas nalaze u crkvi u Vugrovcu i Katedrali. No nažalost, potvrdu toga do danas ni jedan od istraživača nije pronašao.

Prvi spomen predaje u pisanom obliku nalazimo 1885. godine kod Ivana Krstitelja Tkalčića koji je tijekom obnove opisao Katedralu i njene umjetnine:

„Pripovjeda se, da je biskup Petretić dao izučiti u vezivu nekoliko dječakah iz Planine do Vugrovacah, koji su vezli crkveno ruho, pa da se i dan danas njihovi potomci, ondje živući, zovu 'štikari'“

Od tog vremena, u literaturi se mogu pronaći članci koji drže vrlo izvjesnim postojanje *štikarske škole*, a istovremeno postoje i drugačija mišljenja, poput Vande Pavelić Weinert koja u svojoj knjizi „*Vezilačka radionica 17. stoljeća u Zagrebu*“ obrazlaže kako u Vugrovcu nije mogla postojati vezilačka škola, a naročito mogućnost da su dječaci stekli znanje i vještine u vezilačkom poslu koji je zahtijevao dugotrajan nauk.

Ono što sa sigurnošću znamo, jest da je na poziv biskupa Petra Petretića, 1658. godine u Zagreb stigao majstor vezenja Wolfgang Jakob Stoll, gdje je vjerojatno boravio

do Petretičeve smrti 1667. godine. Za svog boravka u Zagrebu osnovao je vezilačku radionicu u kojoj su izrađeni neki od najvrjednijih primjeraka predmeta crkvenog tekstila koji se danas čuvaju u Riznici zagrebačke katedrale i Muzeju za umjetnost i obrt. Najistaknutiji je predmet *Božji grob* iz 1659. godine na kojem je izvezao i svoje ime. Predaja o *štikarskoj školi* u Vugrovcu vrlo je čvrsto ukorijenjena u narodnoj predaji i kao takva postala je urbanom legendom, dijelom kulturne tradicije ovoga kraja, koja možda svoje ishodište ima u nekoj činjenici koja se tijekom vremena zaboravila. Možemo se nadati da će budući istraživači ove teme pronaći izvor ili dokument koji će rasvijetliti misterij *Vugrovečke štikarske škole*.



WOLFGANG JAKOB STOLL (? - 1672.)



Wolfgang Jakob Stoll poznati austrijski vezilac rođen je u Ingolstadtu početkom 17. stoljeća. Na poziv biskupa Petra Petretića došao je u Zagreb, gdje je osnovao školu za vezenje crkvenog ruha. U radionici su izrađena remek-djela crkvenog ruha, a najznačajniji je primjerk veziva *Božji grob* nastao 1659. godine. Na njemu su prikazi iz Staroga i Novoga zavjeta izvezeni svilenim vezom i reljefnim zlatovezom u šesnaest ovalnih kartuša. Kartuše su uokvirene raskošnim cvjetnim motivima. Božji se grob danas čuva u Riznici zagrebačke katedrale.



petar petretić (1647. - 1667.)



Petar Petretić, biskup, rođen je na Žumberku u Sošicama 1604. godine, kao potomak stare plemićke obitelji Petretića.

Školovao se u Zagrebu kod Isusovaca i u Hrvatskom kolegiju u Beču. Godine 1648. postao je zagrebačkim biskupom. Bivio se pitanjem grkokatolika u Hrvatskoj i zalagao se provedbu crkvenog zajedništva.

Za svog biskupovanja učinio je niz vrlo značajnih djela, a jedna od njih svakako je utemeljenje vezilačke radionice u Zagrebu koja je djelovala između 1650. i 1655. godine. Umro je u Zagrebu 12. listopada 1667. i pokopan je u svetištu katedrale ispred oltara sv. Luke.

razlozi propadanja i nestanka predmeta od tekstila

Općenito gledano, u usporedbi s drugim predmetima baštine, sačuvani je povijesni tekstil malobrojan. Većina je predmeta nestala zbog dotrajalosti ili nekorisćenja, ali nažalost nemali broj i zbog neprepoznavanja njihove povijesne i umjetničke vrijednosti.

Osjetljiva organska struktura od koje su načinjeni osnovni je razlog njihovog propadanja, što ih svrstava u najosjetljivije predmete baštine. Brzina kojom će propadati predmeti od tekstila ovisi o uvjetima čuvanja, izlaganja i rukovanja. Organski materijali poput tekstila, blijede i stare uslijed fotokemijskih reakcija kisika, vlage, svjetla i zagađenog zraka. Visoke temperature ubrzavaju sve reakcije, a zajedno s visokom vlagom pospješuju rast gljivica, bakterija i pojavu štetočina koji se hrane vlaknima.

Osim ovih razloga, koji su uzrokovani samom strukturom i organskim porijeklom materijala, postoje i drugi razlozi nestajanja crkvenog tekstila. Veliku „zaslugu“ za to tijekom povijesti imali su i različiti crkveni propisi, kao što je *ad corburandum* kojim je propisano da se neugledno ili korištenjem uništeno ruho se ne smije koristiti u službi. Takvo se ruho smatralo uvredljivim, a budući da je posvećeno moralo se spaliti kako ne bi došlo u svjetovne ruke. Osim toga, nestanku određenih dijelova ruha također je doprinijela i liturgijska reforma Drugog vatikanskog koncila. Nakon reforme prestaju se koristiti manipuli, velum za kalež i bursa te liturgijsko ruho crne boje kao i misnice starog oblika, no i dalje su u upotrebi prilikom slavlja mise po izvanrednom obliku rimskog obreda. Najčešće su ti predmeti nakon toga pohranjeni u neadekvatnim uvjetima, gdje su s vremenom trajno stradali.



Misnica je zanimljiv primjer priručnog krpanja oštećenja. Na prednjem dijelu središnja je traka zakrpana s odrezanim krajem manipula ili štole koji je vjerojatno bio dio kompleta.



KAT. BR.: 411.



KAT. BR.: 311.



važnost preventivne konzervacije, adekvatne pohrane, zaštite i izlaganja umjetnina od tekstila

Moramo znati da propadanje nije moguće zaustaviti, ali se pažnjom i znanjem može usporiti. S obzirom da tekstilni predmeti pripadaju u skupinu najugroženijih predmeta kulturnopovijesne baštine, želimo ukazati na neke osnovne uvjete čuvanja.

Kako bi se spriječilo da dođe do nepopravljivih i skupih oštećenja, potrebno je usredotočiti se na preventivnu brigu, koja uključuje pravilnu pohranu i rukovanje s najvećom pažnjom. Pravilna pohrana (okolina za čuvanje) predmeta od tekstila zahtijeva zaštitu od svjetlosti, vlage, prašine i štetočina.

SVJETLOST

za tekstil predstavlja najveću opasnost jer uzrokuje nepopravljiva oštećenja. Svjetlost, kao jedan od oblika energije, uzrokuje kemijske promjene, blijedenje boja, propadanje materijala i dr. Njezin utjecaj može se smanjiti nekim osnovnim pravilima, kao što su: neizlaganje predmeta direktnoj sunčevoj svjetlosti, vrijeme izlaganja predmeta svjetlu (rasvjeti) smanjiti na minimum i što manje koristiti konvencionalne reflektore, neonsku i fluorescentnu rasvjetu te koristiti filtre za eliminiranje ultraljubičastog zračenja (UV). Stoga bi za predmete od tekstila bilo idealno da su pohranjeni u mraku, naravno osim kada se izlažu ili proučavaju. Dopuštena rasvjeta ne bi trebala prekoračivati 50 luksa. (10 luksa = svjetlo koju daje jedna svijeća). Predmeti trebaju biti udaljeni od rasvjetnog tijela zbog štetnog djelovanja topline.

RELATIVNA VLAŽNOST ZRAKA (RELATIVNA VLAGA, RV)

izražava se postotkom, a pokazuje omjer između trenutne količine vodene pare u zraku pri određenoj temperaturi i maksimalne količine vodene pare koju bi zrak mogao primiti da je zasićen pri istoj toj temperaturi

MIKROKLIMA

uvjeti koji vladaju unutar užeg prostora, a čine ga odnos vlage, temperature, strujanja zraka i toplinskog zračenja

HIGROSKOPNOST

sposobnost neke tvari da upija i zadržava vlagu iz okoline

EKVILIBRIJ (RAVNOTEŽA)

težnja da odnos RV-a okoline i vlage u materijalu bude stalna. Svi organski materijali teže postići ekvilibrij. Ako nema higroskopskog materijala u prostoriji ili vitrini, sve oscilacije RV-a (upijanja i otpuštanja vode) na sebe preuzimaju predmeti. Zato je važno, što je više moguće, koristiti higroskopske materijale kao što su nelakirano suho meko drvo, papir, karton i tekstil.

VLaga

uzrokuje puštanje boja, širenje i skupljanje materijala što dovodi do oštećenja uslijed naprezanja, a također pogoduje i razvoju plijesni i gljivica. Stoga je potrebno paziti na temperaturu kojoj su predmeti izloženi, jer temperatura u sprezi s vlagom utječe na relativnu vlagu, koja ubrzava biološko i kemijsko propadanje. Preporučljivo je održavati relativnu vlagu bez naglih promjena i s postojećim vrijednostima.

prašina i prljavština

mogu se uvući između vlakana i uzrokovati oštećenja, koja se unutar samih vlakana mogu pretvoriti u kiseline koje će uzrokovati slabljenje i propadanje materijala.

moljci i drugi kukci

najčešće napadaju vunu i krzno, ali mogu napasti i druge vrste vlakana, čak i sintetiku.

OSNOVNE SMJERNICE za čuvanje, izlaganje i transport predmeta od TEKSTILA

POHRANA U ČUVAONICAMA

Prostori u kojima se čuva povijesni tekstil ne bi trebali biti u podrumskim ili neizoliranim tavanjskim prostorima u kojima je teško održavati potrebne mikroklimatske uvjete. Mikroklimatski bi se uvjeti morali održavati konstantnima s temperaturom oko 16-18° C i relativnom vlagom od 50 %. Prozori u čuvaonicama trebaju biti zastrti i prekriveni mrežama za zaštitu od insekata.

Kod organizacije smještaja predmeta treba voditi računa o tome da se predmeti grupiraju prema vrstama na istom mjestu (ormaru ili polici). Na taj se način postiže lakše snalaženje i preglednost zbirke.

Predmete od tekstila treba pohranjivati u beskiselinskim kutijama ili ormarima s plitkim ladicama. Na vanjskoj strani kutije ili ladice treba biti oznaka sa sadržajem: fotografija predmeta i inventarni broj radi lakše identifikacije bez otvaranja kutije. Isti popis sadržaja kutije potrebno je staviti u kutiju. Ormari u koje pohranjujemo tekstilne predmete ne bi trebali biti metalni, zbog mogućeg kondenzata vode. Preporučuju se ormari od mekanog drva kao što je jelovina.

Predmete treba čuvati u polegnutom položaju bez presavijanja i omotane beskiselinskim papirom. Beskiselinski papir osim što štiti od prašine ima i ulogu separatora kako bi se onemogućila oštećenja uzrokovana trenjem. Predmeti od čvršćih materijala mogu se pohranjivati vješanjem s tim da vješalice trebaju biti obložene, dovoljno velike i prilagođene obliku. Predmete u ormaru treba vješati s dovoljno prostora i razmaka. Kako bi ih se zaštitilo od prašine i mehaničkih oštećenja, treba ih zaštititi navlakama od pamuka s otvorom na dnu radi provjetranja, a njih održavati čistim. Plošni tekstil većih dimenzija može se naviti oko kartonskih valjaka koji se prethodno omotaju beskiselinskim papirom. Lice predmeta pritom treba biti okrenuto prema unutra i pokriveno beskiselinskim papirom, koji će kod namatanja poslužiti kao separator.

KLIMATIZACIJA

Klima u prostorima za izlaganje trebala bi biti konstantna, bez većih oscilacija. Česte izmjene temperature i vlažnosti zraka uzrokuju oštećenje na predmetima. Vrijednosti klime trebale bi biti 50-55% relativne vlage pri temperaturi do maksimalno 18°C. Vлага veća od tih vrijednosti pospješuje rast mikroorganizama. Velike razlike u relativnoj vlazi moguće je eliminirati jedino pomoću ovlaživača i odvlaživača zraka. Za manje razlike mogu se upotrijebiti higroskopi materijali. Kako bi se spriječila velika količina vodene pare u izložbenom prostoru ili prostorima za čuvanje, trebalo bi izbjegavati pranje podova te unos vode u prostor. Otvaranje prozora radi provjetranja nije poželjno zbog razlike u temperaturi i vlazi vanjskog i unutarnjeg zraka. Prostore za čuvanje i predmete koji se čuvaju u njima potrebno je povremeno kontrolirati kako bi se uočile eventualne promjene. U slučaju da se uoče oštećenja ili tragovi nametnika potrebno je odmah reagirati i ukloniti zaraženi predmet iz čuvaonice.

RUKOVANJE

S tekstilnim predmetima treba što manje rukovati, osobito s krhkim i oštećenim. Na predmete se ne smiju lijepiti etikete, pribadačama „uhvatiti“ vrpce ili zakrpe s oznakama. Rukovati treba vrlo pažljivo i premještati ga samo po potrebi. Za to je potrebno nositi pamučne rukavice i primati predmet na čvršćim nosivim dijelovima.

PREZENTACIJA

Predmeti bi u pravilu trebali biti izloženi na ravnoj podlozi koja može biti lagano nakošena. Ni u kojem se slučaju ne bi trebali presavijati, drapirati, pričvršćivati pribadačama i lijepiti. Tanke, osjetljive predmete ne bi trebalo stavljati pod staklo jer postoji mogućnost pritiska koji će uzrokovati oštećenja, pa i stvaranje kondenzata na

donjoj površini stakla. Velike predmete treba izlagati tako da se eliminiraju opterećenja koja bi bila izazvana težinom samog predmeta. Ako je predmet potrebno izložiti vješanjem, onda ga treba djelomično uviti oko valjka.

VITRINE ZA IZLAGANJE

Ne preporučuje se izrada vitrina od drva kao što su hrast i kesten, koje ispuštaju spojeve koji mogu naštetiti predmetima. Primjerenije vrste drva za izradu vitrina su bor, jela, smreka, mahagonij ili tikovina. Pri postavljanju vitrina treba obratiti pozornost na njihov razmještaj u prostoru. Vitrine ne bi trebalo naslanjati na vanjske zidove, treba ih odmaknuti od poda i osigurati normalan protok zraka među njima.

OSVJETLJENJE

Za prezentaciju najpogodniji su prostori bez dnevnog svjetla, zatamnjenih prozora s obzirom da je vrlo teško regulirati dnevno svjetlo. U izložbenim prostorima predmeti bi trebali biti osvijetljeni svjetlom maksimalne jakosti 50 luksa.

TRANSPORT PREDMETA

Ako se predmeti od tekstila transportiraju, potrebno je osigurati određene uvjete u transportu, kao što su položajnost i pohrana predmeta u beskiselinskim kutijama. Pri dogovoru o prostoru u kojem će predmeti biti izloženi, treba osigurati primjerene uvjete izlaganja.



KATALOG

U KATALOGU JE PREDSTAVLJEN
ODABIR NAJVAŽNIJIH DIJELOVA
INVENTARA CRKVE TE IZBOR
IZ ZBIRKE LITURGIJSKOG RUHA

1.

GLAVNI OLTAR
SV. FRANJE KSAVERSKOG

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, pozlačeno, polikromirano,
mramorizirano

DIMENZIJE:

visina (bez križa na vrhu): 520 cm, širina: 315 cm,
dubina: 138 cm;
menza - visina: 90 cm, širina: 247 cm, dubina: 82
cm

VRIJEME NASTANKA:

oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Franjo Straub

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

desna bočna strana zidanog dijela:

OBNOVLJENO god. 1944 / 7. STUDENA

NOVCEM / ŽUPNE CRKVE / PO IVANU ROBNIKU

IZ ZAGREBA / ZA ŽUPNIKA IVANA MITREČIĆ.

/ CRKVENIH ODBOR... (dalje nečitko zbog
oštećenja)

Oltar po svojim osnovnim stilskim karakteristikama pripada kasnom baroku s pojedinim motivima i elementima rokoka (ornamentika, plamene vaze). Bogato je oslikan tehnikom mramoriziranja s pozlaćenim elementima. Arhitektura je bogato razvedenih formi.

Oltar je odmaknut od zida zbog ophoda te ispunjava prostor polukružnog svetišta crkve, do kojeg vode dvije stube. Ispred njega u svetištu smješten je novi oltar. Stipes i menza su zidani. Stipes je oslikan, romboidne forme s užim dijelom na podu. Na prednjoj strani u centralnom dijelu nalazio se oslikani medaljon s križem i zrakama u niskom reljefu. Na desnoj bočnoj strani nalazi se tekst o obnovi iz 1944. godine. Na menzi je smješteno drveno, pozlačeno, mramorizirano svetohranište.

Na stupnjevanim postamentima predele, glatkih ploha, počiva retabl na kojem par ukoso postavljenih, kompozitnih stupova sa svake strane flankira središnju plohu na kojoj je oltarna slika Čudo svetog Franje Ksaverskog. Ispod oltarne slike, lijevo i desno od svetohraništa, na središnjoj plohi smješteni su kipovi anđela. Na vrhu retabla, iznad oltarne slike, u luku se nalaze dvije krilate glavice anđela u visokom reljefu. Na stupove se nastavlja bogato razveden vijenac. Na vrhovima stupova koji flankiraju središnju plohu također su smješteni kipovi anđela. Retabl završava trokutastim zabatom na čijem se vrhu nalazi križ (trenutno skinut). U središnjoj plohi zabata nalazi se ikonografski prikaz Boga Oca – ljudsko oko u trokutu, a oko njega granaju se zrake – simbol Božje sveprisutnosti. Na krajnjoj lijevoj i desnoj strani zabata nalaze se vaze.

Prema Doris Baričević glavni oltar nije sačuvan u izvornom obliku kako je opisan 1779. godine, već je 1839. godine bio prerađen. Franji Straubu mogu se pripisati kipovi četiri anđela koji imaju oznake njegove tipologije i stila (Baričević, Doris, *Članovi kiparske obitelji Straub u Hrvatskoj*, Peristil 35/36, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 1992-1993.).

1.1.

OLTARNA SLIKA
ČUDO SVETOG FRANJE
KSAVERSKOG

MATERIJAL/TEHNIKA:

ulje na platnu

DIMENZIJE:

otvor - visina: 250 cm, širina: 124 cm;

okvir - širina: 9 cm

VRIJEME NASTANKA:

1838. godina

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Mihael Stroy



SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

signatura - uz donji rub u sredini: Stroy / 1838.

Svetac je prikazan u svom misionarskom djelovanju. U prednjem su planu nizom muških i ženskih likova prikazani narodi zemalja u kojima je misionarski djelovao. Svetac se nalazi u gornjem dijelu slike. Prikazan u isusovačkoj odori, s aureolom, kako budi mrtve i liječi bolesne. Na donjem rubu slike u sredini vidljiva je signatura.

Slika je uokvirena u široku, profiliranu, pozlačenu ramu.

1.2., 1.3.

KIPOVI KRILATIH ANĐELA
(2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

lijevi - visina: 65 cm, širina: 55 cm;

desni - visina: 65 cm, desni: 55 cm

VRIJEME NASTANKA:

oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Franjo Straub



Krilati anđeli smješteni su na središnjoj plohi glavnog oltara, ispod oltarne slike, lijevo i desno od svetohraništa. Njihova umilna lica resi svijetla, kovrčava kosa. Bogata, zlatom obojena, draperija prekriva im donji dio tijela. Raširena krila minuciozno izrađenih detalja pera. Lijevi anđeo ima ruke sklopljene u molitvu, a desni desnom rukom pokazuje prema oltarnoj slici.

1.4., 1.5.

KIPOVI KRILATIH ANĐELA
(2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

lijevi - visina: 90 cm, širina: 70 cm;

desni - visina: 90 cm, desni: 70 cm

VRIJEME NASTANKA:

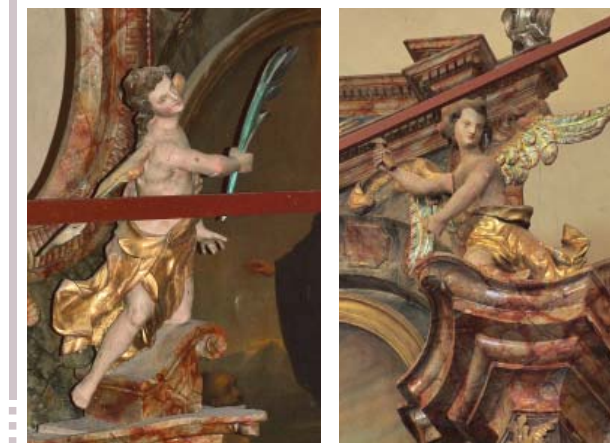
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Franjo Straub



Krilati anđeli smješteni su na vijencu glavnog oltara iznad stupova koji flankiraju oltarnu sliku. Njihova umilna lica resi svijetla, kovrčava kosa. Bogata, zlatom obojena, draperija prekriva im donji dio tijela. Raširena krila minuciozno izrađenih detalja pera. Lijevi anđeo u desnoj ruci drži palminu grančicu, a desni u desnoj ruci drži križ.

1.6.

SVETOHRANIŠTE (TABERNAKUL)

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

visina: 118 cm, širina: 100 cm, dubina: 65 cm;
Raspelo na vratašcima - Korpus - visina: 21 cm;
širina: 17,5 cm; dubina: 5 cm

VRIJEME NASTANKA:

(?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

(?)



Arhitektonski koncipirano svetohranište.

Konveksni središnji dio omeđen je kompozitnim stupovima na visokim postamentima. Završava bogato profiliranim vijencem. Na vrhu je jastuk na kojem se nalazi knjiga na kojoj

leži Janje spuštene glave, ranjeno od klanja, obrubljeno oblacima i zrakama. Prikaz koji je čest u južnonjemačkom kasnom rokokou, ali je rijedak u Hrvatskoj (Škarić, Ksenija and Ožanić, Martina, *The high altar of the Parish church in Vugrovec*, TrArS - Tracing the Art of the Straub Family, 2018., <http://www.trars.eu/catalog-item.php?id=32>).

Na središnjem su dijelu svetohraništa vratašca na kojima je raspelo. Korpus je u visokom reljefu bogato drapirane perizome, na vrhu se križa nalazi pločica I.N.R.I.

Svetohranište je ukrašeno apliciranim rozetama, središnje polje vratašca ukrašeno je tehnikom kraklea.

2.

LIJEVI BOČNI OLTAR MAJKE BOŽJE

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, pozlačeno, polikromirano,
mramorizirano

DIMENZIJE:

visina: 465 cm, širina: 310 cm, dubina: 124 cm;
menza - visina: 100 cm, širina: 239 cm, dubina: 109 cm

VRIJEME NASTANKA:

oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Franjo Straub

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

na stipesu:

OBNOVLJENO DAROVIMA / ŽUPLJANA
VUGROVEČKIH / GOD. 1945. 16. SVIBNJA /
PO IVANU ROBNIK IZ ZAGREBA / ZA ŽUPNIKA
IVANA MITREČIĆ.

Oltar ispunjava prostor lijeve, od ulaza, bočne kapele crkve. Bogato je oslikan tehnikom mramoriziranja s pozlaćenim elementima. Arhitektura je bogato razvedenih formi. Do njega vode dvije stube. Stipes i menza su zidani. Stipes je oslikan, romboidne forme s užim dijelom na podu. Na prednjoj strani u centralnom dijelu nalazi se aplicirani medaljon od oslikanog drveta sa zlatnim, vjerojatno Marijinim monogramom (oštećen), uokvirenim srebrnim oblacima. Na lijevoj bočnoj strani nalazi se tekst o obnovi iz 1945. godine.

Na stupnjevanim postamentima predele počiva retabl na kojem ukoso postavljeni kompozitni stup, lezena i još jedan stup sa svake strane flankiraju središnju plohu na kojoj se nalazi oltarna slika Bogorodica s malim Isusom. Lijevo i desno od oltarne slike smješteni su kipovi: lijevo sv. Ignacije Loyola i desno sv. Ivan Nepomuk (nisu izvorni dijelovi oltara). Stupovi nose isprekidani, profilirani vijenac iznad kojeg je atika sa slikom Raspeća uokvirenom bogatom

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

signatura - desni donji kut:

DRAGAN BEDENKO / Zagreb 1908.

Većinu kompozicije slike ispunjava lik Bogorodice kako sjedi odjevena u crvenu haljinu i s plavim plaštem preko krila u kojem drži malog Isusa koji spava. Lice je blagog izraza uperenog prema Isusu, uokvireno dugom raspuštenom kestenjastom kosom pokrivenom velom s odlikama marame (nošnja). Mali Isus spava glavom naslonjenom na lijevo rame, samo je oko struka ogrnut bijelim platnom, blagog lica uokvirenog bogatom zlatno plavom kovrčavom kosom. Cijeli prizor smješten je u krajolik, u pozadini se nazire grad na stijeni i vodena površina.

Slika je uokvirena u široku, profiliranu, pozlačenu ramu.



kartušom od rokaja (hrskavičastim volutama). Na vrhu atike još je jedan vijenac s dvije vaze s plamenovima. Lijevo i desno od slike nalaze se kipovi: lijevo sv. Aron i desno sv. Mojsije (oni su prvobitno stajali bočno uz oltarnu sliku).

2.1.

OLTARNA SLIKA BOGORODICA S MALIM ISUSOM

MATERIJAL/TEHNIKA:

ulje na platnu

DIMENZIJE:

otvor - visina: 165 cm, širina: 98 cm;
okvir - širina: 10,5 cm

VRIJEME NASTANKA:

1908. godina

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Dragutin (Dragan) Bedenko



2.2.

KIP
SV. IGNACIJA LOYOLE

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 112 cm, širina: 54 cm

VRIJEME NASTANKA:
18/19. stoljeće

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Kip je samostojeći s kvadratnom bazom. Svetac je prikazan s biretom na glavi pogleda uperenog prema naprijed. Odjeven je u kratki smeđi ogrtač sa zlatnim obrubom ispod kojeg je bijela roketa s čipkastim donjim rubom i ispod koje je dugi crni talar. Desna je ruka savinuta u laktu prema prsima, a u lijevoj ispruženoj ruci drži knjigu s zlatnim monogramom IHS.

Kip nije prvobitno pripadao navedenom oltaru.



2.3.

KIP
SV. IVANA NEPOMUKA

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 110 cm, širina: 59 cm

VRIJEME NASTANKA:
18/19. stoljeće

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)



Kip je samostojeći na kvadratnoj bazi. Svetac je prikazan u blagom kontrapostu lagano raširenih ruku. Glava, nagnuta prema desnom ramenu, lica uokvirenog gustom smeđom kosom i bradom. Ogrnut je kratkim hermelinskim plaštem ispod kojeg je bijela roketa s čipkastim donjim rubom i ispod koje je dugi crni talar.

Kip nije prvobitno pripadao navedenom oltaru.

2.4.

KIP
SV. ARONA

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 105 cm, širina: 50 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
Franjo Straub

Svetac je prikazan s kadionicom i dvorogom kapom. Lice je uokvireno gustom i dugačkom bradom. Odjeven je u ritualnu odjeću starozavjetnog velikog svećenika, u crvenu tuniku sa zlatnim porubom i pojasom i oznakom visokih židovskih svećenika na prsima. Ispod je bijela roketa sa zlatnim rubom i ispod koje je plava duga halja. U lijevoj ruci drži srebrnu kadionicu na lancu, a u desnoj bi trebao držati procvjetali štap (nedostaje).

Kip nije prvobitno stajao na navedenom mjestu, pretpostavka je da je bio uz oltarnu sliku.

2.5.

KIP
SV. MOJSIJA

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 104 cm, širina: 46 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska



AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
Franjo Straub

Prikazan je u kontrapostu raširenih ruku. Glava s gustom dugom smeđom bradom i prorijedenom kosom. Odjeven u dugu zelenu halju ogrnut bogato naboranim razigranim crveno-smeđim plaštem. Nema atributa (nedostaju) dvije kamene ploče Zakona.

Kip nije prvobitno stajao na navedenom mjestu, pretpostavka je da je bio uz oltarnu sliku.

2.6.

SLIKA
RASPEĆA

MATERIJAL/TEHNIKA:
ulje na platnu

DIMENZIJE:
otvor - visina: 97 cm, širina: 72 cm;

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Slika ima oblik nepravilnog četverolista. Većinu kompozicije slike ispunjava prikaz rassetog Isusa na križu. Isus je prikazan živ s glavom na lijevom ramenu pogleda uperenog prema nebu. Tijelo naglašene muskulature, perizoma bijelo-siva, bogata, leprša na vjetru. Titulus prikazan kao bijela pergamena. Prizor je smješten u krajolik smeđih i crvenih tonova, s naznakom grada u pozadini.



3.

**DESNI BOČNI OLTAR
SV. JOSIPA**

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, pozlačeno, polikromirano,
mramorizirano

DIMENZIJE:

visina: 465 cm, širina: 310 cm, dubina: 124 cm
menza - visina: 100 cm, širina: 239 cm, dubina: 109 cm

VRIJEME NASTANKA:

oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:

(?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Franjo Straub

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

na stipesu:

OBNOVLJENO DAROVIMA / ŽUPLJANA
VUGROVEČKIH / GOD. 1945. 16. SVIBNJA / PO
IVANU ROBNIK IZ ZAGREBA / ZA ŽUPNIKA IVANA
MITREČIĆ.

Oltar ispunjava prostor desne bočne kapele crkve. Oslikan je tehnikom mramoriziranja s pozlaćenim elementima. Arhitektura je razvedenih formi. Do njega vode dvije stube. Stipes i menza su zidani. Stipes je oslikan, romboidne forme s užim dijelom na podu. Na prednjoj strani, u centralnom dijelu nalazi se aplicirani medaljon od oslikanog drveta sa zlatnim monogramom IHS uokvirenim srebrnim oblacima. Na desnoj bočnoj strani nalazi se tekst o obnovi iz 1945. godine.

Na stupnjevanim postamentima predele počiva retabl na kojem ukoso postavljeni kompozitni stup, lezena i još jedan stup sa svake strane flankiraju središnju plohu na kojoj je oltarna slika sv. Josipa (zamijenila izvornu oltarnu sliku). Lijevo i desno od oltarne slike smješteni su kipovi: lijevo sv. Lovro i desno sv. Martin (nisu izvorni dijelovi oltara). Stupovi nose isprekidani, profilirani vijenac iznad kojeg je atika sa slikom sv. Katarine Aleksandrijske uokvirenom bogatom kartušom od rokaja (hrskavičastim volutama). Na vrhu atike još je jedan vijenac s dvije vaze s plamenovima. Lijevo i desno od slike nalaze se kipovi: lijevo sv. Jeronim i desno sv. Ambrozije biskup (oni su prvobitno stajali bočno uz oltarnu sliku).

3.1.

**OLTARNA SLIKA
SV. JOSIPA**

MATERIJAL/TEHNIKA:

ulje na platnu

DIMENZIJE:

otvor - visina: 170 cm, širina: 95 cm;
okvir - širina: 12 cm

VRIJEME NASTANKA:

1858. godina

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

Ivan Zsche

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

signatura - desni donji kut: Zsche 1858.

Većinu kompozicije slike ispunjava lik sv. Josipa kako sjedi odjeven u smeđu halju. U krilu drži malog Isusa i knjigu. Josipovo lice krasi tamna, poluduga, kovrčava kosa i brada. Pozadina slike ispunjena je plavim tonovima neba i pejzaža uz lijevi rub dok je uz desni rub naznaka arhitekture hrama. Mali Isus odjeven je u dugu bijelu haljinicu, blagog izraza lica uperenog prema Josipu, uokvirenog bogatom zlatnoplavom kovrčavom kosom. Desnom rukom prstom pokazuje na otvorenu knjigu.

Slika je uokvirena u široku, profiliranu pozlačenu ramu.



3.2.

**KIP
SV. LOVRE**

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

visina: 97 cm, širina: 50 cm

VRIJEME NASTANKA:

18/19. stoljeće

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:

(?)

Kip je samostojeći s kvadratnom bazom. Svetac je prikazan u đakonskoj odjeći, u kontrapostu, glave uperene prema nebu. Odjeven je u narančastu dalmatiku bogato ukrašenu pozlaćenim ornamentom akantusovog lišća u plitkom reljefu. Ispod dalmatike dugačka je bijela alba bogatih nabora s čipkanim donjim obrubom. Desna je ruka savinuta u laktu prema ramenu dok je lijeva ruka ispružena. Vjerojatno je u rukama držao svoje atribute koji nisu sačuvani.

Kip nije prvobitno pripadao navedenom oltaru.

3.3.

**KIP
SV. MARTINA**

MATERIJAL/TEHNIKA:

drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

visina: 98 cm, širina: 40 cm

VRIJEME NASTANKA:

18/19. stoljeće

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Kip je samostojeći na kvadratnoj bazi. Svetac je prikazan kao rimski vojnik u pokretu kako mačem reže svoj plašt. Na glavi, blago nagnutoj prema desnom ramenu, nosi kacigu ukrašenu perjem. Ogrnut je bogatim zelenim plaštem sa zlatnom podstavom. Gornji dio tijela u srebrnom je metalnom oklopu ispod kojeg u donjem dijelu proviruje crvena nabrana tunika. Na nogama ima crne čizme do koljena. Desna ruka savinuta u laktu drži mač kojim reže plašt ispod lijeve ruke.

Kip nije prvobitno pripadao navedenom oltaru.

3.4.

KIP SV. JERONIMA

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 116 cm, širina: 43 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
Franjo Straub



Svetac je prikazan s crvenim kardinalskim šeširom širokog oboda. Lice istaknutih jagodica pravilnih crta lica blagog izraza uokvireno je gustom i dugačkom kosom i bradom.

Odjeven je u kardinalski kratki ogrtač (mozzetta), ispod kojeg je bijela roketa s čipkastim donjim rubom i ispod koje je plava duga halja. Sve je razigrano bogatim naborima. Ispod duge plave halje proviruju noge, a pokraj desne noge glava lava. U desnoj ruci drži pastirski štap (pastoral) kojim nedostaje gornji dio, a u lijevoj otvorenu knjigu.

Kip nije prvobitno stajao na navedenom mjestu, pretpostavka je da je bio uz oltarnu sliku.

3.5.

KIP SV. AMBROZIJA BISKUPA



MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 103 cm, širina: 45 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
Franjo Straub

Prikazan je s mitrom na glavi, lica uokvirenog gustom tamnom kosom i bradom pogleda uperenog u nebo. Odjeven je u papinsku odjeću. Ogrnut bogato naboranim razigranim plaštem, u desnoj ruci s istaknutim papinskim prstenom drži knjigu dok u lijevoj ruci drži papinski štap s čvorom i dvostrukim križem na vrhu.

Kip nije prvobitno stajao na navedenom mjestu, pretpostavka je da je bio uz oltarnu sliku.

Prema terenskim podacima iz 1997. godine, kip je naveden kao sv. papa Grgur I. dok vizitacije spominju sv. Ambrozija.

3.6.

SLIKA SV. KATARINE ALEKSANDRIJSKE

MATERIJAL/TEHNIKA:
ulje na platnu

DIMENZIJE:
otvor - visina: 98 cm, širina: 72 cm;

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. – 1765. godine

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Slika ima oblik nepravilnog četverolista. Većinu kompozicije slike ispunjava lik svete s atributima (kotač s oštricama, kruna na glavi, mač i palmina grana). Prikazana je kao mlada djevojka odjevena u plavu haljinu stegnuta u struku zlatnim korzetom i ogrnuta razigranim crvenim plaštem. Nježno ovalno lice blagih crta, bademastih očiju, uokvireno je plavom kosom skupljenom u suvremenu frizuru ukrašenu biserima i malom zlatnom krunom.

Slika je uokvirena u široku, bogato profiliranu pozlačenu kartušu od niza hrskavičastih voluta.



4.

PROPOVJEDAONICA S PRISTUPNIM DIJELOM

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
govornica - visina: 120 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva polovina 19. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Na propovjedaonicu se ulazi s prvog kata, iz prostorije nad sakristijom, drvenim polukružnim pristupom koji je integralni dio propovjedaonice.

Poligonalna izdužena govornica u donjem dijelu završava lukovičastim završetkom. Spoj je ukrašen pozlaćenom jonskom kimom, a donji kraj lukovičastog završetka završava pozlaćenom rozetom i češerom. Vanjsko oplošje ukrašeno je glatkim poljima uokvirenim pozlaćenim profiliranim okvirima ukrašenim tehnikom mramorizacije u zagasito-smeđim, zelenim i narančastim tonovima. Iznad govornice uzdiže se poligonalni baldahin na vrhu kojeg su ploče zakona uokvirene zlatnim zrakama. Na ravnom svodu



baldahina, plave boje, aplicirana je srebrna golubica Duha Svetog također uokvirena zlatnim zrakama. Govornica i baldahin spojeni su na poleđini zaobljenim drvenim paravanom naslonjenim na zid. U sredini paravana udubljena je kartuša također ukrašena mramorizacijom. Na krajevima su dva konzolna kapitela s apliciranim pozlaćenim floralnim ukrasima. Donji rub baldahina ukrašen je zlatnim resama izvedenim u drvetu iznad kojih je zlatna jonska kima.

5. KRSTIONICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
kamen, klesano; drvo, rezbareno, polikromirano, pozlačeno

DIMENZIJE:
visina: 203 cm, promjer bazena: 81 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. godine (?)

MJESTO NASTANKA:
(?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:



Krstionica se nalazi u niši lijevo do bočnog oltara Majke Božje. Na kvadratnoj bazi izdiže se zidana stožasta noga. Ona nosi duboki osmerostranični bazen od smeđeg kamena. Na njemu se nalazi ovalna drvena krstionica s vratima i lukovičastom četverostranom kupolom. Na vratima su urezane po dvije kartuše s apliciranim rezbarenim geometrijskim i floralnim

simetričnim motivom. Na kupoli su aplicirani veliki listovi akantusa.

Nedostaje kip sv. Ivana Krstitelja, prema vizitacijama izrađena u isto vrijeme kad i oltari.

6. KLUPE ZA VJERNIKE (10 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, stolarski obrađeno

DIMENZIJE:
visina: 97,5 cm, širina: 189 cm, dubina: 77,5 cm;
povezane (5 kom.) – dužina: 390 cm

VRIJEME NASTANKA:
20. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:
(?)

AUTOR/ŠKOLA/KRUG:
(?)

Dva niza od po pet međusobno spojenih klupa. Klupe su smeđe boje jednostavnog oblika, s jedinstvenim sjedalom s naslonom te bočnim stranicama u obliku stilizirane volute. Prednja strana klecalnog dijela jednostavno je profilirana rešetkom od vertikalnih letvica kao i poleđina zadnje klupe u nizu.



7. SAKRISTIJSKI ORMAR

MATERIJAL/TEHNIKA:
drvo, rezbareno, orahov furnir (korijenski), intarzija;
okovi – željezo, kovano

DIMENZIJE:
gornji dio – visina: 114 cm, širina: 224 cm, dubina: 41 cm;
donji dio – visina: 95 cm, širina: 228 cm, dubina: 92 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva polovina 19. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:
(?)

Ormar se sastoji od dva dijela. Na donjem dijelu nalaze se tri polja, dva bočna s tri ladice i centralno polje s vratima. Vrata su u središnjem dijelu ukrašena intarzijom u obliku dvobojne zvijezde. Ladice i vrata imaju obrube od tamnijeg drva. Sačuvani su metalni kovani okovi (spojnice za vrata i ručke na ladicama u obliku prstena). Desno su tri ladice na izvlačenje, dok se središnja vrata i lijeva strana (lažne ladice) otvaraju kao vrata i iza njih se nalaze ladice za misno ruho.

Gornji dio ormara stoji na kvadratnim nogama jednostavne profilacije, dok je stražnji dio pričvršćen na ploču na poleđini. Gornji dio horizontalno je podijeljen u tri dijela. Donji uži dio sastoji se od tri ladice s ručkama u obliku prstena. Središnji, najširi dio podijeljen je u tri polja s četiri pilastra kvadratnog presjeka. Rubni pilastri imaju jednostavne kapitule, dok su dva središnja s rezbarenim korintskim kapitelima od tamnijeg drva. Lijeva i desna vrata u središtu imaju kvadratno polje s nepravilnim medaljonom u sredini, ispunjeno intarzijom od korijenskog furnira obrubljenog tamnijim drvetom. Središnja vrata također imaju kvadratni motiv s medaljonom razvedenih stranica obrubljenih tamnijim drvetom koje tvori nepravilni simetrični prepleteni motiv. Gornji dio sastoji se samo od jedne uske ladice u širini središnjeg polja.



8. RELIKVIJAR (MOĆNIK) SV. FRANJE KSAVERSKOG

MATERIJAL/TEHNIKA:
srebro, mjed, srebrni lim, tiješteno, iskucavano,
cizelirano, pozlačeno;
kutija – drvo presvučeno obojenom kožom

DIMENZIJE:
visina: 33,5 cm, promjer baze: 12x15 cm;
tijelo – visina: 20,5 cm, širina: 17 cm;
kutija – visina: 31,5 cm, promjer baze: 10x13 cm

VRIJEME NASTANKA:
oko 1759. godine

MJESTO NASTANKA:
(?)

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:
(?)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:
urezan natpis odarivanju s grbom na vratašcima
teke – darovao zagrebački biskup Franjo Thauszy



Relikvija u obliku pokaznice. Ovalna baza izlomljena vanjske linije s profiliranim rubom. Površina baze ukrašena je „C” viticama, palmetama i rokajem. Nodus je u obliku barokne vaze s ukrasima od rokaja. Ostenzorij (teka) s moćima svetog Franje Ksaverskog ovalan je, uokviren zrakastim prstenom koji podsjeća na vatru i oko njega teče vijenac od „S” vitica, rokaja i kartuša. Lijevo i desno na sredini vijenca nalaze se krilate anđeoske glavice. Cijeli gornji dio uokviruju zrake svjetla. Na reversu se nalaze pozlačena vratašca s grbom i natpisom na latinskom o darivanju.

Kutija je načinjena od obojene kože na drvetu, obojena u crno s pozlatom (naknadni slojevi), uz rub kutije vidljiv je ornament.

9.

**POKAZNICA
(OSTENZORIJ, MONSTRANCA)**

MATERIJAL/TEHNIKA:

srebro, mjed, srebrni lim, tiješteno, iskucavano, cizelirano, pozlačeno, raznobojni bohemski kameni

DIMENZIJE:

visina: 62 cm, promjer baze: 17x22 cm;
tijelo - visina: 43 cm, širina: 29 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 18. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

(?)

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

(?)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

natpis na dnu ruba baze – urezano:

Dao renovirati Ivan Mitrečić župnik Vugrovečki prigodom svoje četrdeset godišnjice misništva god. 1938.



Ovalna, pozlačena baza razvedenog ruba profiliranog s tri reda. Baza je podijeljena na četiri veća polja razdijeljena s užim poljima u obliku traka s nizom od tri manje kartuše. U središtu svake mali je ukras u obliku perle. Veća polja u sredini imaju kartuše uokvirene volutama s palmetom na vrhu. U sredini kartuša nalaze se medaljoni od cizeliranog srebrnog lima s figuralnim scenama. Prikazani su Posljednja večera, Molitva na Maslinskoj gori, Raspeće sa sv. Marijom i sv. Ivanom i Uskrsnuće Isusovo. Na bazu se nastavlja kratka pozlačena drška. Na donjem dijelu drške prsten je u obliku stiještene jabuke, a na njega se nastavlja nodus u obliku vaze s akantusovim volutama. Iz nodusa izlazi srebrna čašica od palmeta koja drži tijelo pokaznice. Pozlačena je teka (stakleni dio za hostiju) u obliku izduženog četverolista, uokvirena je vijencem od manjeg ukrasnog kamenja unutar dvije trake ovalusa (bisernog niza). Slijede dva vijenca.

Prvi, reljefni, srebrni vijenac bogato je razveden figuralnim prikazima. U donjem je dijelu Bogorodica od sedam žalosti (sa sedam mačeva), lijevo i desno od teke dva su klečeca anđela adoranta, iznad njih se na kapitelima stupova nalaze po dva manja anđela koja u rukama drže draperije baldahina. Na vrhu, ispod baldahina, nalazi se Bog Otac. Vijenac je ukrašen većim raznobojnim ukrasnim kamenima. Iza njega nalazi se drugi pozlačeni zrakasti vijenac s križem na vrhu. Na križu je aplicirana srebrna golubica Duha svetoga i dva zelena ukrasna kamena. Na reversu se nalaze pozlačena vratašca.

10.

KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

srebro?, lijevano, tiješteno, cizelirano, pozlačeno

DIMENZIJE:

visina: 26,5 cm, promjer baze: 15,5 cm, promjer kupe (čaške): 9,5 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 18. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

(?)

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

(?)

Okrugla baza blago razvedenog, profiliranog vanjskog ruba. Površina baze bogato je ukrašena motivima rokaja (hrskavičasti ornament), palmeta, grožđa i klasja žita. Iz baze stožasto se uzdiže ukrašena noga, čiji donji dio tvori prsten u formi astragala s nizom ispupčenja, a iz njega se uzdiže kruškoliki nodus ukrašen grožđem i volutama. Kupa ima bogato ukrašenu čašku na kojoj se ponavljaju ukrasni motivi s baze.

**predmeti
OD TEKSTILA****Bijela
Boja**

11.

**BIJELI VEZENI KOMPLET
MISNOG RUHA**

11.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke; novije uže od bijelih niti

DIMENZIJE:

visina: 106 cm, širina: 72 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Na bijeloj podlozi misnica je ispunjena bogatim ručnim vezom od raznobojnih svilenih i posrebrene metalnih niti. Na prednjoj i stražnjoj strani centralni dio formiran je

ručno reljefno vezenim ukrasnim trakama od posrebrene metalne niti s titrankama. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima koji imaju našivenu titranku u središtu. Istim samo malo užim trakama, misnica je obrubljena, osim izreza za vrat („V“ izrez) koji ima noviju ukrasnu traku vjerojatno strojne proizvodnje. Misnica je još obrubljena i našivenim novim bijelim ukrasnim pozamanterijskim užetom.

Na prednjoj strani centralni je dio ispunjen bogatim vezenim floralnim ornamentom koji se uzdiže od donjeg ruba. Floralni ornament komponiran je oko središnje osi koju čini srebrno vezena stabljika. Uz donji rub lijevo i desno nalaze se dvije male srebrne „C“ volute. U sredini pet srebrnih latica iz kojih se uzdiže centralni motiv velike cvjetne glave (božur (?)) latica tonsko oblikovanih u smeđoj i ružičastoj boji. Okružena je s lijeve i desne strane manjim lišćem vezenim od zelenih niti, a većim listovima i pupoljcima od posrebrene niti. Iz nje se prema gore centralno uzdiže vitica s cvjetovima koja na vrhu prije otvora za vrat završava bogatom cvjetnom glavom tonski oblikovanom u nijansama plave boje. Iz vitice se lijevo i desno izvijaju manje grančice s lišćem od zelenih ili posrebrene niti. Lijevo i desno od centralnog dijela, odvojene ukrasnom trakom, simetrično se s jedne i druge strane prema gore izvijaju u „S“ liniji vitice s centralno postavljenim velikim plavo-ružičastim cvjetovima.

Na stražnjoj je strani centralni dio s bogatim floralnim ornamentom komponiranim oko središnje osi srebrne stabljike. Na dnu se ponavljaju dvije „C“ volute. Kompozicija je ispunjena nizom centralnih cvjetova okruženih srebrnim velikim i manjim zelenim lišćem. Lijevo i desno od središnjeg dijela uz donji rub simetrično na obje strane nalazi se po jedna cvjetna grana s velikim plavo-ružičastim cvjetom. Iznad njih započinju „S“ vitice s lišćem i cvjetovima. Vez od posrebrene niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

11.2., 11.3.

DALMATIKE
(2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke; novije uže od crvenih niti

DIMENZIJE:

visina: 97 cm, širina: 108 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Na bijeloj podlozi dalmatike su ispunjene bogatim ručnim vezom raznobojnim svilenim i posrebrene metalnim nitima. Na prednjoj i stražnjoj strani kolumne, parura i dijelovi rukava odvojeni su ručno reljefno vezanim ukrasnim trakama od posrebrene metalne niti s titrankama. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima koji imaju našivenu titranku u središtu. Istim, samo malo užim,

trakama obrubljene su po vanjskim rubovima i oko izreza za vrat. Dalmatike su još obrubljena i našivenim novim crvenim ukrasnim pozamanterijskim užetom.

Na prednjoj je strani centralni dio ispunjen bogatim vezanim floralnim ornamentom tonski oblikovanim raznobojnim svilenim nitima. Ornament se uzdiže od donjeg ruba, a komponiran je oko središnje osi koju čini srebrno vezena stabljika. Uz donji rub, parura, odvojena ukrasnom vezanom trakom, ispunjena je centralnim motivom velikih stiliziranih listova od posrebrene niti iz kojih se lijevo i desno prema dolje povijaju ružičasti cvjetovi. Po vertikalnoj osi uzdiže se srebrna stabljika s velikim cvijetom s plavo prošaranim laticama iz kojeg izlaze dva srebrna lista. Iz njih se lijevo i desno granaju vitice iz kojih se prema dolje spuštaju ružičasti cvjetovi (božuri (?)), a prema gore stilizirani srebrni listovi. Stabljika se dalje penje po sredini i na njoj se nalazi još dva centralna cvijeta i iz nje se s obje šire strane manje vitice s cvjetovima. Motiv je presječen horizontalnom ukrasnom trakom iznad koje se nastavlja centralna stabljika s većim listovima od zelenih i srebrnih niti koji flankiraju izrez za vrat. Lijevo i desno u donjim kutovima nalazi se po jedan veliki stilizirani svjetloplavi cvijet. S obje strane izreza za vrat nalaze se vitice s cvjetovima. Lijevo i desno od centralnog dijela, odvojene ukrasnom trakom, simetrično se, u „S“ liniji, s jedne i druge strane prema gore izvijaju vitice s centralno postavljenim velikim plavo-ružičastim cvjetovima. Rukavi su također podijeljeni s ukrasnom trakom. U svakom se od polja „S“ nalazi izvijena srebrna stabljika s velikim srebrnim lišćem i cvjetovima. Na poledini je kompozicija jednako izvedena, jedino su veći i bogatiji cvjetovi (karanfla (?) i božura(?)).

Vez od posrebrene niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

11.4.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke; novije uže od bijelih niti

DIMENZIJE:

dužina: 190 cm, širina: 16 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Na noviju bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrene metalnim nitima. Duga uska



štola blago se širi na krajevima. Na krajevima, uz rub, uža reljefno vezena ukrasna traka od posrebrene metalne niti s titrankama. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima koji imaju našivenu titranku u središtu. Iznad nje nalazi se horizontalno komponirana zelena vitica s tri manja cvijeta. Iznad njih, istokračni je križ izveden kao i ukrasne trake s titrankom u križištu. Isti je i treći križ u sredini. Na vrhu križa nalazi se srebrna stabljika s cvjetićem. Na stoli je još aplicirano i šest slobodno postavljenih nepovezanih cvjetnih motiva

Vez od posrebrene niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

11.5., 11.6.

ŠTOLE (2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke; novije uže od crvenih niti

DIMENZIJE:

dužina: 202 cm, širina: 21 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)



Na noviju bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrene metalnim nitima.

Duga štola zvonoliko se širi na krajevima koji su obrubljeni reljefno vezanom ukrasnom trakom od posrebrene metalne niti. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima. Iznad nje nalaze se horizontalno postavljena tri manja cvijeta. Iznad njih, istokračni je križ izveden kao i ukrasne trake. Isti je i treći križ u sredini. Na stoli su još aplicirani i slobodno postavljeni nepovezani cvjetni motivi.

Vez od posrebrene niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

11.7.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bjelokosni svileni rips; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke; novije uže od crvenih niti

DIMENZIJE:

dužina: 82 cm, širina: 21 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Na bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrene metalnim nitima. Manipul se zvonoliko širi na krajevima koji su obrubljeni reljefno vezanom ukrasnom trakom od posrebrene metalne niti. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima. Iznad nje nalaze se horizontalno postavljena tri manja cvijeta. Iznad njih, istokračni je križ izveden kao i ukrasne trake. Isti je i treći križ u sredini. Na manipulu su još i dvije slobodno postavljene nepovezane cvjetne grančice.

Vez od posrebrene niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

11.8.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; podstava: crveno platno; vez: raznobojne svilene i posrebrene metalne niti; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, ručni vez; titranke

DIMENZIJE:

dužina: 86 cm, širina: 16 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Na bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrene metalnim nitima. Manipul se blago širi na krajevima uz donji rub koji su obrubljeni reljefno vezanom ukrasnom trakom od posrebrene metalne niti.



Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima. Iznad nje nalaze se horizontalno postavljena tri manja cvijeta. Iznad njih je istokračni križ izveden kao i ukrasne trake. Treći križ u sredini od novije je strojno vezene ukrasne trake. Na manipulu su još i dvije slobodno postavljene, nepovezane cvjetne grančice.

Vez od posrebrnih niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

Preostali dio manipula ispunjen je tamburiranjem bijelim svilenim nitima i na vanjskim rubovima ima našiveno bijelo pozamanterijsko uže.

11.9.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; *podstava:* crveno platno; *vez:* raznobojne svilene i posrebrne metalne niti; *ukrasne trake:* posrebrne metalne niti, ručni vez; *titranke;* novije uže od bijelih niti

DIMENZIJE:

dužina: 82 cm, širina: 21 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)



Na bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrnim metalnim nitima. Manipul se zvonoliko širi na krajevima koji su obrubljeni reljefno vezenom ukrasnom trakom od posrebrnih metalnih niti. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima. Iznad nje nalaze se horizontalno postavljena tri manja cvijeta. Iznad njih, istokračni je križ izveden kao i ukrasne trake. Isti je i treći križ u sredini. Na manipulu su još i dvije slobodno postavljene nepovezane cvjetne grančice.

Vez od posrebrnih niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

Preostali dio manipula ispunjen je tamburiranjem bijelim svilenim nitima.

11.10.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; *podstava:* crveno platno; *vez:* raznobojne svilene i posrebrne metalne niti; *ukrasne trake:* posrebrne metalne niti, ručni vez; *titranke;* novije uže od bijelih niti

DIMENZIJE:

23 x 23 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)



Na bijelu podlogu apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrnim metalnim nitima. Bursa je na krajevima obrubljena reljefno vezenom ukrasnom trakom od posrebrnih metalnih niti. Traka ima oblik niza ovalnih izduženih medaljona s listom ili stiliziranom cvjetnom glavicom u sredini spojenih četverolisnim cvjetovima. U sredini se nalazi istokračni križ izveden kao i ukrasne trake iz čijeg se središta šire srebrne zrake. U kutovima se nalaze četiri manja cvijeta sa srebrnim stabljikama i zelenim listićima.

Vez od posrebrnih niti obrubljen je crvenim nitima, a ostali vezovi raznobojnim nitima u nijansama koje su u skladu s bojama vezenog motiva.

Preostali dio burse ispunjen je tamburiranjem bijelim svilenim nitima i na vanjskim rubovima ima našiveno bijelo pozamanterijsko uže.

11.11.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli pamučni damast; *podstava:* crveno platno; *vez:* raznobojne svilene i posrebrne metalne niti; *ukrasne trake:* novije uže od bijelih niti

DIMENZIJE:

50,5 x 49,5 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Velum za kalež svojim vezenim cvjetnim motivima stilski je usklađen s ostalim dijelovima kompleta, ali se razlikuje

u vrsti i kvaliteti motiva i detalja vezenih od posrebrnih metalnih niti.

Na bijelu podlogu uz vanjske rubove veluma apliciran je ručni vez raznobojnim svilenim i posrebrnim metalnim nitima. Vez prati vanjske rubove u gusto prepletenom motivu cvjetnih glavica i vitica s ručno vezenim motivom ukrasne vrpce od posrebrnih metalnih niti. Istokračni križ iz čijeg se središta šire zrake izvezen je posrebrnim metalnim nitima i obrubljen crvenim nitima.

Njegova preostala površina također je ispunjena tamburiranjem.



12.

BIJELI VEZENI PLUVIJAL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijela tkanina; *rubna vrpca (gornji rub):* bijeli saten; *podstava:* crveno platno; *vez:* raznobojne svilene niti, *tamburiranje:* bijele svilene niti; *ukrasne trake i kita (resa):* žute, ljubičaste i crne svilene i posrebrne metalne niti, *strojni vez;* *kopča:* metalni lim, iskucano, rezano

DIMENZIJE:

visina: 130 cm, širina: 278 cm;
kukuljica (kapuljača) - visina: 52 cm, širina: 47,5 cm;
kopča - visina: 10 cm, širina: 7,5 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska ili Austrija (?)

Pluvijal je ukrašen floralnim vezom na svijetloj osnovnoj tkanini, koji je najvjerojatnije prenesen sa starije podloge. Površina pluvijala pokrivena je izvezenim razigranim cvjetnim viticama s velikim raznobojnim cvjetnim glavama različitih veličina i vrsta (ruže, karanfili, božur i sl.) koje se simetrično šire od centralnog motiva stiliziranog akroterija. Motiv se u manjem formatu ponavlja i na kukuljici (kapuljači). Prostor na osnovi između cvjetnih grančica tamburiran je lančićem od bijelog konca (niti). Gornji rub pluvijala od novijeg je



bijelog damasta sa sitnim cvjetnim uzorkom. Obrubljen je dvjema vrstama ukrasnih, strojno vezenih traka od žutih i crnih niti te žutih i ljubičastih niti. Na kukuljici (kapuljači) se nalazi ukrasna kita (resa) od raznobojnih pamučnih niti.

Kopča je načinjena od iskucanog i rezanog metalnog lima u obliku kartuše razvedenog ruba s „C“ viticama, ispunjene floralnim ornamentom.

Nažalost, radi se o starijem vezu koji je prenesen na novu podlogu i ostatak je tamburiran lančićem. Prilikom toga, došlo je do znatnih promjena na originalnom vezu koji je višestruko prošivan, a pogotovo cvjetne glave. Kopča je oštećena pa naknadno lemljena.

13.

ŠTOLA S PRIKAZIMA SV. FRANJE I SV. ANTUNA PADOVANSKOG

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: sivoplavi svileni atlas; *podstava:* ljubičasto platno; *vez:* raznobojne svilene i pozlačene i posrebrne metalne niti, *titranke,* reljefno slikanje iglom; *ukrasne trake i rese:* posrebrne metalne niti

DIMENZIJE:

dužina: 216 cm,
širina: 69 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. stoljeća
(?)

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Štola ne pripada nijednom kompletu u zbirci misnog ruha. Ona se ističe izvedbom, ukrašavanjem i naročito ikonografskim prikazima u medaljonima.

Štola sivoplave podloge bogato je ukrašena reljefnim vezom, krajeva koji se blago šire, povezana prsnom trakom. Svi motivi ručno su vezeni – tehnika slikanja iglom. Na krajevima se nalaze četverolisni medaljoni nepravilnog oblika rubova izvedenih u reljefnom vezu od posrebrnih metalnih niti.

U jednom medaljonu, tehnikom slikanja iglom, izvezen je uspravni lik sv. Franje u franjevačkom habitu s aureolom, ruku prekrivenih na prsima, pogleda uperenog prema nebu. Na dlanovima su vidljive stigme. Stoji na podu s pravokutnim rasterom ispred oltara s knjigom i lubanjom. Lik sv. Franje i oltar djelomično su obrubljeni vezom crnom konturom. Površina iza njega neutralna je, cijela izvedena vezom od metalnih posrebrjenih niti. U drugom medaljonu prikazan je sv. Antun Padovanski u franjevačkom habitu s aureolom i kaležom u lijevoj, a hostijom u desnoj ruci i magarcem koji je kleknuo pred svetim sakramentom. Magarac je prikazan samo do vrata kako leži i gleda u sveca. Oba su lika obrubljena crnom vezom konturom. U prvom je planu motiv naramka sjena, a iza zemljanog tla. Ostatak medaljona također je ispunjen vezom od metalnih posrebrjenih niti. Iznad medaljona viticom su prepletene vezene trake s imenima – S. Franciscus i S. Antonius. Medaljoni su s donje strane, uz rub, ukrašeni s dvije nasuprotne cvjetne vitice. S gornje strane, iz medaljona se simetrično, po vertikalnoj osi, uzdiže bogata prepletana cvjetna vitica s lišćem i cvjetnim glavicama izvedenim u reljefnom zlatovezu. Ona se prostire cijelom duljinom štrole simetrično s jednog i drugog kraja prema sredini.

Štola je u sredini spojena prsnom trakom na kojoj je medaljon u obliku štita s krunom. U medaljonu se nalazi monogram IHS izvezen od metalnih niti i ukrašen titrankama. Lijevo i desno ukrasne su cvjetne vitice. Kruna medaljona izvedena je reljefnim vezom i izlazi izvan gornjeg ruba trake tvoreći razvedeni rub u obliku cvjetne krune.

Štola je obrubljena ručno vezenom ukrasnom trakom od pozlaćenih niti, od kojih su načinjene i rese na krajevima.



nalazi centralna rozeta s monogramom IHS. Pretpostavka je da je križ novijeg datuma od misnice. Ukrasne su trake strojno vezene od žutih pamučnih i svilenih niti. Oko otvora za vrat drugačije su od ostalih.

15.

MISNICA I VELUM ZA KALEŽ

15.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bjelokosni proširani svileni rips; *središnji dio i križ:* bijela tkanina; *vez:* raznobojne niti, strojni vez tehnika lančića (lančanac), tamburiranje; *podstava:* crveno pamučno platno; *ukrasne trake:* crvene i žute niti, strojni vez

14.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli damast; *križ na leđima:* bijeli saten, proširan raznobojnim svilenim nitima; *podstava:* lan; *ukrasne trake:* žute niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 109 cm, širina: 72 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Osnovna je tkanina misnice damast s uzorkom, u pravilnom rasteru, većeg motiva obrubljene četverolisne rozete u čijem su središtu četiri lista u sredini spojena u formu križa. Između rozeta, polja su ispunjena motivom centralnog romba iz čijih kutova izlaze stilizirane glave ljiljana. Na stražnjoj strani središnji je dio u obliku križa od atlasa proširanog raznobojnim svilenim nitima motivima četverolisnih rozeta ispunjenih stiliziranim cvjetnim glavama. Na križistu se

DIMENZIJE:

visina: 106 cm, širina: 68 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Od cijelog kompleta sačuvani su misnica i velum za kalež. Misnica je sastavljena od dvije vrste materijala. Bočni su dijelovi načinjeni od bjelokosne svilene tkanine proširane cvjetnim motivom od višebojnih niti. Na prednjoj strani bočni dijelovi sastavljeni su od više spojenih dijelova. Od istog je materijala i velum za kalež. Središnje trake misnice na prednjoj i stražnjoj strani od drugog su materijala, izvezene strojnim vezom od raznobojnih niti. Na prednjoj je strani traka ispunjena bogatom vezom floralnom viticom koja se valovito isprepliće simetrično po okomitoj osi tvoreći ovalne medaljone.

Na mjestima prepleta vezeni su križevi, a u medaljonima cvjetne glave i lišće od raznobojnih niti. Na stražnjoj strani traka tvori križ, a vezene vitice prate njegov oblik. U središtu se križa nalazi rozeta s monogramom IHS. Preostali dio platna potpuno je pokriven vezom tehnikom tamburiranja. Ukrasne su trake strojno vezene žutim i crvenim nitima.

15.2.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bjelokosni proširani svileni rips; *ukrasne trake:* crvene i žute niti, strojni vez

DIMENZIJE:

50,5 x 49,5 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Velum za kalež od istog je materijala kao i bočni dijelovi misnice, bjelokosna svilena tkanina proširana cvjetnim motivom od višebojnih niti. Velum je obrubljen strojno izrađenom ukrasnom trakom od posrebrjenih metalnih i crvenih niti s motivom niza malih četverolisnih cvjetnih glavica, dok je našiveni križ od druge vrste ukrasne trake od žutih i crvenih niti.

16.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: svijetlo platno s prugama u različitim bojama; *podstava:* ružičasti lan; *ukrasne trake:* žute niti

DIMENZIJE:

dužina: 80 cm, širina: 17 cm

VRIJEME NASTANKA:

18. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

(?)



Među sačuvanim misnim ruhom iz Vugrovca izdvaja se mali manipul izrađen od jednostavnog platna s uzorkom tankih pruga u različitim bojama. Šire, žute ukrasne trake obrubljuju trokutasto proširene krajeve. Našivena tri križa od iste su uže trake. Može se pretpostaviti da je navedeni

manipul izrađen od tkanine koja je primarno bila u svjetovnoj upotrebi. Također je vjeovatno da je on najstariji sačuvani tekstilni predmet pronađen unutar zbirke misnog ruha. Manipul je u lošijem stanju te bi ga trebalo restaurirati.

17.

VELUM HUMERALE

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bjelokosni svileni rips;
vez: raznobojne svilene i
pozlaćene metalne niti;
podstava: žuto pamučno
platno; rese: pamučne žute
niti

DIMENZIJE:
130 x 50 cm

VRIJEME NASTANKA:
19. ili 20. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

Velum humerale od bjelokosnog je svilenog ripsa na kojem su aplicirane raznobojne vezene cvjetne grančice. U središtu je u reljefnom zlatovezu izvezen monogram IHS s križem. Velum je u lošem stanju, a najveća oštećenja vidljiva su na vezu.



18.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bijeli svileni damast; podstava: crveni rips;
vez: raznobojne svilene i pozlaćene metalne niti,
strojni vez tehnika lančića (lančanac); ukrasne trake:
crvene i pozlaćene metalne niti, strojni vez; rese:
pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:
dužina: 210 cm, širina: 13 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Duga uska štola od damasta s floralnim uzorkom, ukrašena je bogatim vezom na krajnjim trećinama. Vez je izveden u

tehnicu lančanca od raznobojnih svilenih i pozlaćenih metalnih niti. Motiv kreće od žutog izvezenog malteškog križa s crvenim krugovima na krajevima. Iz njega se uzdiže simetričan motiv žutih vitica prepletenih s raznobojnim floralnim ornamentom. Na sredini se nalazi mali vezeni križ.

Obrubljena je strojno izrađenom ukrasnom trakom od pozlaćenih niti.

Na krajevima su rese od prepletenih metalnih niti.



19.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bijeli atlas;
podstava: platno;
vez: raznobojne niti, strojni;
rese: pozlaćene metalne niti;
ukrasne trake: novije uže

DIMENZIJE:
dužina: 240 cm,
širina: 12 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili
prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Bijela, uska duga štola skoro cijele površine pokrivena strojnim vezom od raznobojnih niti. Površina štole podijeljena je na polja s motivima. Polja su odvojena vezanim trakama s četiri mala romboidna medaljona s četverolisnim cvjetovima. Uz donji rub nalazi se monogram IHS, a s njegove lijeve i desne strane nalaze se okrugli mali medaljoni s četverolisnim cvjetnim glavicama. Iznad njega u pravokutnom se polju nalazi izduženi klinasti križ od crvenih niti. U sjecištu križa kvadratni je mali medaljon s



četverolisnom cvjetnom glavicom. Križ je uokviren simetričnim ornamentom vitica, lista akantusa, ljiljana i zraka. Sljedeće polje kvadratnog je oblika u čijem se središtu nalazi rozeta sa šesterolisnim cvijetom. Nakon njega dolazi pravokutno polje s floralnim ornamentom. To se polje izmjenjuje s kvadratnim poljem s rozetom do sredine štole. Na sredini se nalazi mali vezeni križ. Štola je obrubljena ukrasnom trakom u formi užeta. Na krajevima su rese od pozlaćenih niti.

20.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bjelokosni svileni
damast; ukrasne trake:
pozlaćene metalne niti;

DIMENZIJE:
18 x 18 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Bursa od svilenog damasta s uzorkom srololikih medaljona u čijem je središtu motiv Jaganjca Božjeg (Agnus Dei). Između medaljona motivi su palmeta. Našiveni križ, od jednostavne je široke ukrasne trake od pozlaćenih metalnih niti, obrubljen crvenim pamučnim nitima.



21.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bijeli damast;
podstava: crveno pamuč-
no platno; ukrasne trake:
pozlaćene metalne niti;

DIMENZIJE:
22 x 22 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Bursa od damasta s uzorkom sitnih malteških križeva u pravilnom rasteru. Obrub i našiveni križ, od jednostavne je, široke ukrasne trake od pozlaćenih metalnih niti.



22.

POKROVAČ
ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: bjelokosni svileni
rips; vez: pozlaćene niti,
zlatovez; čipka: bijele
pamučne niti, ručni rad

DIMENZIJE:
20 x 20 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina
19. stoljeća (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

Pokrovac za kalež od ripsa ukrašen je ručno vezanim floralnim simetričnim motivom prepletenih listova iz kojih se izdiže stapka s jednostavnim četverolisnim cvijetom. U središtu se nalazi monogramom IHS u reljefnom vezu. Obrubljen je jednostavnom, uskom čipkom.

Oštećen, čipka na mjestima odšivena, niti veza oštećene su tako da ispod metalnih niti izbijaju svilene niti osnove.



23.

POKROVAČ
ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: laneno platno;
vez: bijele pamučne niti;
čipka: bijele pamučne
niti, ručni rad

DIMENZIJE:
17 x 17 cm

VRIJEME NASTANKA:
18. ili 19. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:
Hrvatska (?)

Pokrovac od lanenog platna s ukrasom od bijelog, ručno rađenog veza. U središtu je jednostavni križ u četverolisnoj rozeti. Iz rozete se simetrično na četiri strane granaju vitice tvoreći veću rozetu iz koje na četiri kraja izlaze cvjetne grančice. Obrubljen je ručno rađenom, jednostavnom čipkom od pamučnog konca.



24.

ALBA

MATERIJAL/TEHNIKA:

bijeli pamuk; *čipka*: bijele pamučne niti, ručni rad

DIMENZIJE:

visina: 148 cm, širina (s rukavima): 187 cm

VRIJEME NASTANKA:

19. ili 20. stoljeće (?)

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska (?)



Gornji je dio albe sašiven od bijelog pamučnog platna. Donji je dio (polovina ukupne visine) od ručno rađene čipke s cvjetnim motivima. Donji rub ima trokutaste završetke s cik-cak trakom s motivom cvjetnih glavica u nizu. Iznad njega nalazi se traka s motivom cvjetnih rozeta.

Gornji, najširi dio čipke ispunjen motivom klasa, grozda i cvjetova u slobodnom rasporedu.

Čipka je oštećena.

zelena
Boja

25.

MISNICA
I ŠTOLE (2 kom.)

25.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zeleni damast; *sredina i križ*: zeleni saten; *podstava*: pamučno platno; *vez*: raznobojne pamučne i pozlaćene metalne niti, tehnika lančića (lančanac), reljefni; *ukrasne trake*: žute pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 104 cm, širina: 66 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Sačuvani su misnica i dvije štole.

Misnica od zelenog damasta s uzorkom, raspoređenim u pravilnom rasteru, medaljona u kojima su prikazana dva pauna simetrično postavljena uz drvo života. Središnja traka na prednjoj strani i križ na leđima od zelenog satena izvezeni su zlatovezom i vezom od raznobojnih niti. Na prednjoj je strani traka ispunjena floralnim ornamentom stilizirane vitice koja svojim prepletanjem simetrično po okomitoj osi oblikuje ovale. Ovali su ispunjeni stiliziranim cvjetnim

glavama vezenim od raznobojnih niti i u zlatovezu. Na stražnjoj strani traka tvori križ, a vezene vitice prate oblik križa u čijem je središtu rozeta s monogramom IHS. Ukrasne su trake strojno vezene žutim i pozlaćenim metalnim nitima.

25.2.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zeleni damast; *podstava*: pamučno platno; *vez*: pamučne raznobojne niti, tehnika lančića (lančanac); *ukrasne trake*: žute pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

duljina: 222 cm, širina: 14 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Duga, uska štola od zelenog damasta s uzorkom, raspoređenim u pravilnom rasteru, medaljona u kojima su prikazana dva pauna simetrično postavljena uz drvo života. Na proširenim krajevima aplicirani su četverokuti od zelenog satena s vezenim istokračnim križem. Ukrasne trake strojno su vezene žutim i pozlaćenim metalnim nitima. Štola je na prsima spojena ukrasnom trakom (širokom).

25.3.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zeleni damast; *podstava*: pamučno platno; *vez*: raznobojne pamučne niti, tehnika lančića (lančanac); *ukrasne trake*: žute pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

duljina: 218 cm, širina: 14 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Duga, uska štola od zelenog damasta s uzorkom, raspoređenim



u pravilnom rasteru, medaljona u kojima su prikazana dva pauna simetrično postavljena uz drvo života. Na proširenim su krajevima aplicirani četverokuti od zelenog satena s vezenim istokračnim križem. Ukrasne trake strojno su vezene žutim i pozlaćenim metalnim nitima.

26.

MISNICA



MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zeleni damast; *sredina i križ*: zelenožuti damast; *podstava*: zeleno pamučno platno; *monogram na reversu*: zeleni pamučni saten; *vez*: raznobojne pamučne niti, tehnika lančića (lančanac); *ukrasne trake*: žute i zelene pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 97 cm, širina: 69 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Misnica rimskog oblika s križem na leđima sastavljena je od dvije vrste materijala. Osnova je damast u dvije nijanse zelene, uzorka četverolisnih rozeta raspoređenih u pravilnom rasteru i ispunjenih s floralnim motivima (čičak, akantus). Središnja traka na prednjem dijelu i križ na stražnjem dijelu misnice od materijala su zelenožute boje sa sličnim uzorkom. Na leđima je naknadno apliciran medaljon od zelenog satena sa strojno izvezenim monogramom IHS. Ukrasne trake geometrijskog motiva s malim zelenim cvjetovima strojne su izrade.

27.

ŠTOLA, MANIPUL I VELUM ZA KALEŽ

27.1.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zelenožuti damast;
ukrasne trake: žute i zelene pamučne te pozlaćene metalne niti, strojni vez;
rese: pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:

duljina: 214 cm, širina: 11 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Štola od damasta zelenožute boje uzorka četverolisnih rozeta raspoređenih u pravilnom rasteru i ispunjenih s floralnim motivima (čičak, akantus), blago se širi prema krajevima. Ukrasne trake geometrijskog motiva s malim zelenim cvjetovima, strojne su izrade.

Na sredini i krajevima našiveni su križevi od ukrasnih traka i rese od pozlaćenih metalnih niti.



27.2.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zelenožuti damast;
ukrasne trake: žute i zelene pamučne te pozlaćene metalne niti, strojni vez;
rese: pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:

duljina: 106 cm, širina: 12 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Manipul od damasta zelenožute boje, uzorka četverolisnih rozeta raspoređenih u pravilnom rasteru i ispunjenih s floralnim motivima (čičak, akantus), blago se širi prema krajevima. Ukrasne trake geometrijskog motiva s malim zelenim cvjetovima, strojne su izrade. Na sredini i krajevima našiveni su križevi od ukrasnih traka i rese od pozlaćenih metalnih niti.



27.3.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zelenožuti damast;
ukrasne trake: žute i zelene pamučne te pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:

53 x 53 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Velum za kalež od damasta zelenožute boje, uzorka četverolisnih rozeta raspoređenih u pravilnom rasteru i ispunjenih s floralnim motivima (čičak, akantus). Obrubljen je ukrasnom trakom geometrijskog motiva s malim zelenim cvjetovima, strojne izrade. Križ je od našivene ukrasne trake.



28.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: zeleni damast;
podstava: crveno pamučno platno; ukrasne trake: raznobojne svilene i pozlaćene metalne niti, strojni vez; rese: pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:

duljina s resama: 208 cm, širina: 15 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Štola je napravljena od damasta u dvije nijanse zelene. Uzorak damasta centralni je floralni križ okružen stiliziranom trnovom krunom unutar četverolisnih rozeta raspoređenih u pravilnom rasteru. Podstava je napravljena od crvenog materijala, dok su obrubne trake strojno vezene svilenim koncem i pozlaćenim metalnim nitima. Na krajevima su rese od metalnih niti.

Ukrašena je s našivena tri križa od iste trake kao i obrub.

Ljubičasta
Boja

29.

MISNICA



MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: tri vrste ljubičastog damasta; križ na leđima: ljubičasti atlas broširan bijelim svilenim nitima; podstava: ljubičasto voštano platno; ukrasne trake: bijele niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 115 cm, širina: 73 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. stoljeća ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Njemačka ili Francuska (?)

Ljubičasta misnica sastavljena je od tri različite vrste damasta. Prednji dio misnice sastavljen od dvije vrste tkanine zamijenio je cijeli izvorni prednji dio. Na prednjoj strani središnje je polje od tamnoljubičastog damasta s uzorkom velikih cvjetnih glava i listova. Materijal je oštećen i krpan. Bočne su strane od svjetlijeg dvobojnog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, prepletenih s biljnom viticom i ispunjenih s četiri cvjetne glave. Ledni je križ vrlo bogato ukrašen (broširan) utkanim bijelim nitima. Cijelu površinu križa ispunjava bujna vitica od raznovrsnih cvjetnih i lisnatih motiva povezanih u vertikalnu kompoziciju koja prati oblik križa. U središtu, vijenac od cvjetnih glavica uokviruje monogram IHS. Široka ukrasna traka od bijelih niti dodatno naglašava bogati ledni križ. Bočne su strane od damasta uzorka razigrane floralne vitice s motivima grozda, klasja i cvijeća.

30.

MISNICA



MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasta svilena tkanina; križ na leđima: ljubičasti damast; vez: posrebrene metalne niti, titranke, reljefni; podstava: zeleno voštano platno; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 104 cm, širina: 57 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Misnica od glatke ljubičaste svilene tkanine sa širokim ukrasnim trakama od posrebrjenih metalnih niti. Na leđima se ističe križ od ljubičastog damasta s floralnim uzorkom uokviren širokom ukrasnom trakom. U centru križa nalazi se bogati reljefni vez s motivom pelikana od posrebrjenih metalnih i bijelih niti s titrankama.

31.

MISNICA I VELUM ZA KALEŽ

31.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasti damast; središnji dio i križ: ljubičasti atlas; podstava: ljubičasto voštano platno; vez: raznobojne pamučne niti, tehnika lančića (lančanac); ukrasne trake: crvene i bijele pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 110 cm, širina: 69 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Od cijelog kompleta sačuvani su misnica i velum za kalež.

Misnica je napravljena od ljubičastog damasta s uzorkom četverolista ispunjenih vegetabilnim motivima i raspoređenih u pravilnom rešetkastom rasteru. U središtu četverolista stilizirana trnova kruna okružuje križ. Središnja traka misnice na prednjoj strani i križ na stražnjoj strani od ljubičastog atlasa izvezeni su raznobojnim nitima strojnim vezom u tehnici lančića. Vez ima motiv razigrane biljne vitice s cvjetnim glavama i križevima. Na leđima, u sredini križa vitica tvori oval u kojem se nalazi monogram IHS. Dvobojne ukrasne trake s uzorkom girlande od isprepletenih cvjetova i vrpci.

Misnica je zanimljiv primjer priručnog krpanja oštećenja. Na prednjem dijelu središnja traka zakrpana je s odrezanim krajem štole ili manipula koji je vjerojatno bio dio kompleta.

31.2.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasti damast; podstava: ljubičasto voštano platno; ukrasne trake: crvene i bijele pamučne i pozlaćene metalne niti, strojni vez; rese: pamučne niti

DIMENZIJE:

56 x 55 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Velum je napravljen od ljubičastog damasta s uzorkom četverolista ispunjenih vegetabilnim motivima i raspoređenih u pravilnom rešetkastom rasteru. U središtu četverolista stilizirana trnova kruna okružuje križ. Obrubljen ukrasnom trakom s resama od pamučnih niti, našiven je križ od dvobojne ukrasne trake.

32.

VELUM ZA KALEŽ I BURSA

32.1.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasti damast; podstava: žuto voštano platno; ukrasne trake: pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

53 x 52 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Sačuvan je komplet misnog ruha (misnica, štola, velum za kalež i bursa).

Velum je napravljen od ljubičastog damasta s uzorkom četverolista ispunjenih vegetabilnim motivima i raspoređenih u pravilnom rešetkastom rasteru. Između četverolista nalazi se stilizirani cvjetni križ. Obrubljen je jednostavnom,

užom ukrasnom trakom od pozlaćenih metalnih niti. Od iste trake napravljen je i našiveni križ.

32.2.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasti damast; podstava: žuto voštano platno; ukrasne trake: pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

23 x 23 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. stoljeća ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Bursa je napravljena od ljubičastog damasta s uzorkom četverolista ispunjenih biljnim motivima i raspoređenih u pravilnom rešetkastom rasteru. Između četverolista nalazi se stilizirani cvjetni križ. Obrubljena je jednostavnom, užom ukrasnom trakom od pozlaćenih metalnih niti. Od iste trake napravljen je i našiveni križ.

33.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ljubičasti atlas; podstava: laneno voštano platno; ukrasne trake: posrebrene metalne niti, strojni vez; rese: posrebrene metalne niti

DIMENZIJE:

duljina: 210 cm, širina: 22 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Štola od svilenog glatkog materijala zvonoliko se širi na krajevima. Obrub je načinjen od užih, a našiveni križevi od širih ukrasnih traka od posrebrjenih niti s motivom vitice s grozdovima. Na krajevima su rese od posrebrjenih metalnih niti. Osnovni materijal štole u lošem je stanju.

crna Boja

34.

PLUVIJAL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crni damast; *podstava:* crno platno; *vez:* bijele svilene i posebne metalne niti, strojni; *rese:* bijele i crne niti; *ukrasne trake:* bijele i crne niti, strojni vez; *kopča:* metalni lim

DIMENZIJE:

visina: 130 cm, širina: 270 cm

kapuljača s resama – visina: 51 cm, širina: 56 cm

VRIJEME NASTANKA:

prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Ljubljana, Slovenija

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

„NAŠA SLOGA“

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

našivena etiketa na podstavi – „NAŠA SLOGA“
/ prodaja cerkvenih potrebščin / družba z o.z. v LJUBLJANI

Pluvijal je napravljen od crnog damasta sa stiliziranim geometrijskim motivom križa. Gornja traka ukrašena je strojnim vezom od bijelih niti. Od donjih rubova prema sredini uzdiže se vitica s cvjetovima, a na vrhu je prisutan stilizirani motiv šipka (mogranj, nar).

Na poledini, u sredini trake, nalazi se istokračni križ s trolisnim završecima i zrakama. Na kapuljači se nalazi vezen okrugli medaljon sa zrakama, a u sredini se nalazi monogram IHS s križem preko slova H.

Ukrasne, strojno izrađene trake od bijelih i crnih niti, kapuljača obrubljena resama od bijelih i crnih niti. Kopča od metalnog lima, nepravilnog oblika s urezanim stiliziranim motivom grozda, spaja se kucicom i lancem.



35.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crni damast i dvobojni crnosrebrni damast; *podstava:* smeđe platno; *ukrasne trake:* posebne metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 95 cm, širina: 70 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Misnica je sastavljena od dvije vrste materijala. Središnja je traka na prednjem dijelu i leđima od damasta tkanog od crnih i posebnih niti (broširan), dok je ostatak misnice od crnog damasta s uzorkom, koji se samo nazire, floralne vitice s velikim ružinim cvjetovima, u vertikalnom

rasteru. Centralna je traka crno-srebrnog floralnog uzorka četverolisnih rozeta, ispunjenih čičkom tj. akantusom i križem u središtu, raspoređenih u pravilnom rasteru. Ukrasne trake strojno su izrađene od posebnih metalnih niti. Misnica je u lošem stanju, na prednjem središnjem dijelu vidljiva su velika oštećenja tkanine.

36.

DALMATIKE (2 kom.) I ŠTOLE (2 kom.)

36.1., 36.2.

DALMATIKE (2 kom.)



MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crni damast; *podstava:* crno platno; *ukrasne trake:* bijele i crne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

visina: 93 cm, širina: 114 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Dvije dalmatike s pripadajućim štolama. Dalmatike su od dvije vrste crnog damasta. Kolumna i dio rukava načinjeni su od damasta koji u rasteru ima uzorak četverolisne rozete u čijem je središtu križ okružen trnovom krunom, a na krajevima cvjetene glavice. Drugi dijelovi dalmatike imaju četverolisne rozete s po četiri motiva palmete i cvijeta čička. Ukrasne trake, uže i šire, strojne su izrade od bijelih i crnih niti s uzorkom četverolista i u njemu ponovljenog križa i akantusovog lista.

36.3., 36.4.

ŠTOLE (2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crni damast; *podstava:* crno platno; *ukrasne trake:* posebne metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

duljina: 230 cm, širina: 12 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)

Štole, duge i uske lagano se šire na krajevima, od materijala od kojeg su kolumne i dijelovi rukava dalmatika, obrubljene su istom ukrasnom trakom (užom) od koje su i križevi. Jedna štola spojena je na prsima ukrasnom trakom (široj).



37.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crni damast; *podstava:* smeđe platno; *ukrasne trake:* posebne metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:

duljina: 82 cm, širina: 16 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Austrija ili Njemačka (?)



Na materijalu manipula nazire se floralni uzorak. Trokutasto prošireni krajevi obrubljeni su strojno izrađenom ukrasnom trakom od posrebrjenih niti od koje su i našiveni križevi.

38.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crni damast;
podstava: smeđe platno;
čipka: posrebrjene metalne
niti; ukrasne trake:
posrebrjene metalne niti,
strojni vez

DIMENZIJE:
55 x 54 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)



U pravilnom rasteru horizontalno su raspoređeni sroljki medaljoni u kojima se nalazi centralni floralni motiv. Između njih raspoređeni su manji floralni motivi s cvjetnim glavicama. Velum je obrubljen čipkom od metalnih niti (ručni rad?). Križ je našiven od novije ukrasne strojno izrađene trake od posrebrjenih niti.

crvena
Boja

39.

MISNICA



MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast;
središnje trake: crveni brokat s pozlaćenim i
posrebrjenim metalnim nitima;
podstava: pamučno platno;
ukrasne trake: žute svilene i pozlaćene metalne
niti, strojni vez

DIMENZIJE:
visina: 107 cm, širina: 69 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Crvena misnica sastavljena je od dvije vrste materijala. Bočne strane napravljene su od damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Središnja traka na prednjem dijelu i leđima od svilenog je brokata bogato broširanog pozlaćenim i posrebrjenim metalnim nitima. Uzorak stiliziranih sroljki medaljona u rešetkastom je rasteru. U središtu svakog medaljona prisutan je motiv češera. Prostor između medaljona ispunjen je cvjetnim ornamentom. Ukrasne su trake strojne izrade od svilenih i pozlaćenih metalnih niti.

Na prednjem dijelu jasno su vidljiva velika mehanička oštećenja tkanine.

40.

MISNICA, ŠTOLA,
VELUM ZA KALEŽ I BURSA

40.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveno-zlatni damast; križ na leđima:
ružičasti saten; vez: raznobojne pamučne niti,
strojni vez tehnika lančića (lančanac); podstava:
pamučno platno; ukrasne trake: pozlaćene
metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
visina: 109 cm, širina: 66 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Misnica je sastavljena od tri različita materijala. Osnovna je tkanina crveno-zlatni damast s pravilnom rešetkom uzorka četverolisnih rozeta u čijem je središtu stilizirana cvjetna glavica okružena viticom s lišćem. Na prednjem dijelu zanimljiv je primjer kako su se kod oštećenja nadomještali dijelovi s drugim materijalima sličnog uzorka. Na leđima se nalazi križ od glatke tkanine izvezen s motivom floralne vitice u čijem se središtu nalazi bijela golubica. Ukrasne trake strojne su izrade od pozlaćenih metalnih niti.



Od istog materijala od kojeg je načinjena misnica sačuvani su i štola i velum za kalež, dok je bursa od drugog materijala kojim je nadomješten dio misnice.

40.2.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveno-zlatni damast;
ukrasne trake: pozlaćene
metalne niti, strojni vez;
rese: pozlaćene metalne niti;

DIMENZIJE:
duljina: 218 cm, širina: 13 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Štola je napravljena od crveno-zlatnog damasta s pravilnom rešetkom uzorka četverolisnih rozeta u čijem je središtu stilizirana cvjetna glavica okružena viticom s lišćem. Obrubljena je ukrasnom strojnom trakom od pozlaćenih metalnih niti od kojih su i našiveni križevi. Na krajevima se nalaze rese.



40.3.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveno-zlatni
damast; ukrasne trake:
pozlaćene metalne niti,
strojni vez

DIMENZIJE:
56 x 54 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Velum je napravljen od crveno-zlatnog damasta s pravilnom rešetkom uzorka četverolisnih rozeta u čijem je središtu stilizirana cvjetna glavica okružena viticom s lišćem. Obrubljen je ukrasnom strojnom trakom od pozlaćenih niti od koje je načinjen i našiveni križ.



40.4.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveno-zlatni brokat;
ukrasne trake: crvene i žute
niti, strojni vez

DIMENZIJE:
20 x 20 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva
polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Bursa je napravljena od crveno-zlatnog damasta s pravilnom rešetkom uzorka četverolisnih rozeta u čijem je središtu stilizirana cvjetna glavica okružena viticom sa četiri stilizirana šipka. Između rozeta prisutan je motiv simetrično prepletenog cvjetnog križa s krajevima koji također imaju oblik križa. Ukrasna traka i našiveni križ napravljeni su od crvenih i žutih niti s uzorkom ljljana. Bursa se može vezati uz komplet jedino zato što je napravljena od materijala koji je istovjetan dijelu zakrpne prednjice misnice.



Od kompleta su sačuvani misnica, štola i manipul. Komplet je zanimljiv jer se sačuvala etiketa proizvođača iz Beča.

Misnica je napravljena od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Središnja traka na prednjoj strani i križ na leđima napravljeni su od satena, izvezeni zlatovozom i vezom od raznobojnih niti. Na prednjoj se strani nalazi traka ispunjena floralnim ornamentom i stilizirane cvjetne isprepletene vitice s križem u središtu.

41.

MISNICA, ŠTOLA I MANIPUL

41.1.

MISNICA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast; sredina i križ na leđima:
crveni saten; podstava: pamučno crveno platno;
vez: raznobojne pamučne niti i pozlaćene metalne
niti, strojni vez tehnika lančića (lančanac), reljefni;
ukrasne trake: bijele svilene i pozlaćene metalne
niti, strojni vez

DIMENZIJE:
visina: 110 cm, širina: 68 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Beč, Austrija

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:
Fellinger i Hassinger, Beč (I. Seilergasse. 10)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:
našivena etiketa na podstavi – Fellinger &
Hassinger / WIEN, I. SEILERGASSE. 10 / K. u K.
Hof. und erz. Kammerlieferanten;

Na stražnjoj strani traka tvori križ, a vezene vitice prate oblik križa u čijem je središtu ovalna kartuša s monogramom IHS u reljefnom zlatovozu. Ukrasne trake strojno su vezene bijelim i pozlaćenim metalnim nitima s uzorkom cvjetnih glavica i listova. Nažalost, misnica je oštećena voskom, niti veza izgubile su boju i mehanički su oštećene.

41.2.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast; podstava:
pamučno crveno platno; ukrasne
trake: bijele svilene i pozlaćene
metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
duljina: 204 cm, širina: 19 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina
20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Beč, Austrija

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:
Fellinger i Hassinger, Beč
(I. Seilergasse. 20)



Duga uska štola zvonoliko se širi na krajevima. Napravljena je od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Ukrasne trake strojno vezene bijelim i pozlaćenim metalnim nitima s uzorkom cvjetnih glavica i listova obrubljuju proširene krajeve. Od istih traka našivena su i tri križa.

41.3.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast;
podstava: pamučno crveno platno;
ukrasne trake: bijele svilene i
pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
duljina: 80 cm, širina: 19 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina
20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Beč, Austrija

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:
Fellinger i Hassinger, Beč
(I. Seilergasse. 10)



Manipul se zvonoliko širi na krajevima. Od originalnog materijala, crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom, sačuvani su samo krajevi i sredina s križem. Ukrasne trake strojno vezene bijelim i pozlaćenim metalnim nitima s uzorkom cvjetnih glavica i listova obrubljuju proširene krajeve. Od istih traka našivena su i tri križa.

42.

ŠTOLA I MANIPUL

42.1.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast;
podstava: pamučno crveno platno;
ukrasne trake: pozlaćene metalne
niti, strojni vez; rese: pozlaćene
metalne niti

DIMENZIJE:
duljina: 214 cm, širina: 11 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina
20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija (?)

Duga, uska štola blago se širi na krajevima. Napravljena je od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Našiveni su križevi od ukrasne trake strojno vezene pozlaćenim metalnim nitima. Na krajevima su rese od pozlaćenih metalnih niti.

42.2.

MANIPUL

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast; podstava:
pamučno crveno platno; ukrasne
trake: pozlaćene metalne niti, strojni
vez; rese: pozlaćene metalne niti

DIMENZIJE:
duljina: 214 cm, širina: 11 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina
20. stoljeća



MJESTO NASTANKA:
Austrija (?)

Uski manipul blago se širi na krajevima s resama od pozlaćenih metalnih niti. Napravljen je od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Našiveni su križevi od ukrasne trake strojno vezene pozlaćenim metalnim nitima

43.

VELUM ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast;
podstava: pamučno crveno platno; *ukrasne trake:* pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
55 x 55 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija (?)

Velum je napravljen od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Obrubljen je ukrasnom trakom strojno vezenom pozlaćenim metalnim nitima od koje je načinjen i našiveni križ.



44.

BURSA

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni damast;
podstava: pamučno crveno platno; *ukrasne trake:* pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
20 x 20 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija (?)

Bursa je u lošem stanju, oštećena voskom. Napravljena je od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisnih rozeta, u pravilnom rasteru, ispunjenih čičkom i akantusom. Obrubljena je širom ukrasnom trakom, strojno vezenom od pozlaćenih metalnih niti. Našiveni je križ napravljen od iste uže trake.



45.

POKROVAC ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: crveni svileni damast; *ukrasne trake:* pozlaćene metalne niti, strojni vez

DIMENZIJE:
20 x 20 cm

VRIJEME NASTANKA:
druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Austrija ili Njemačka (?)

Pokrovac je napravljen od crvenog svilenog damasta s uzorkom četverolisne rozete ispunjene motivom listova. Obrubljen je širom ukrasnom trakom od pozlaćenih metalnih niti. Od iste je trake načinjen i našiveni malteški križ.



ružičasta Boja

46.

MISNICA, DALMATIKE (2 kom.) I ŠTOLA

46.1.

MISNICA



MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: ružičasti damast; *podstava:* sivosrebrni saten; *ukrasne trake:* sivosrebrni pamučni baršun; *medaljon:* žuto platno, strojni vez

DIMENZIJE:
visina: 93 cm, širina: 62 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Belgija (?)

Komplet misnog ruha sastoji se od misnice, dvije dalmatike i štole. Cijeli je komplet noviji i u dobrom stanju (stilski se može pripisati art déco). Osnova je ružičasti damast sa stiliziranim uzorkom (tkanjem) ornamentalnog motiva klasja i grozdova u pravilnom rasteru. Na prednjoj strani misnice nalazi se centralna široka traka od sivosrebrnog baršuna. Od istog materijala na stražnjoj strani misnice našiven je križ na čijem je križištu krakova našiven okrugli medaljon od žutog platna s monogramom tau-ro s alfom i omegom. Misnica je porubljena uskim ukrasnim trakama od istog materijala kao i traka na prednjoj strani te križ na stražnjoj strani.

46.2., 46.3.

DALMATIKE (2 kom.)

MATERIJAL/TEHNIKA:
osnova: ružičasti damast; *podstava:* sivosrebrni saten; *ukrasne trake:* sivosrebrni pamučni baršun

DIMENZIJE:
visina: 95 cm, širina: 115 cm

VRIJEME NASTANKA:
prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:
Belgija (?)

Jednostavne dalmatike imaju porubne i razdjelne trake od sivosrebrnog baršuna različitih širina. Osnova je ružičasti damast sa stiliziranim uzorkom (tkanjem) ornamentalnog motiva klasja i grozdova u pravilnom rasteru.



46.4.

ŠTOLA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ružičasti damast;
podstava: sivosrebrni saten;
ukrasne trake: sivosrebrni
pamučni baršun; rese: pozlaćene
metalne niti;

DIMENZIJU:

dužina: 214 cm, širina: 10 cm

VRIJEME NASTANKA:

prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Belgija (?)

Duga, uska štola blago se širi na krajevima. Osnovno je platno ružičasti damast sa stiliziranim uzorkom (tkanjem) ornamentalnog motiva klasja i grozdova u pravilnom rasteru. Porubne i razdjelne trake od sivosrebrnog su baršuna. Na krajevima se nalaze rese od pozlaćenih metalnih niti. Na sredini je štola spojena pozamanterijskim užetom od pamučnih niti zlatne boje.



47.

POKROVAC
ZA KALEŽ

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: ružičasti baršun;
ukrasne trake: bijele pamučne
i pozlaćene metalne niti,
strojni vez;
čipka: pamučne niti, ručni rad

DIMENZIJU:

17 x 17 cm

VRIJEME NASTANKA:

20. stoljeće

MJESTO NASTANKA:

(?)

Pokrovac za kalež napravljen je od baršuna (pliša) s uzorkom istokračnih širokih križeva, u dvije nijanse. Šira, ukrasna traka s uzorkom križeva od bijelih niti i osnovom od pozlaćenih metalnih niti, strojne je izrade. Od iste je trake napravljen i našiveni križ, dok je pokrovac obrubljen vrlo uskom, ručno rađenom čipkom od pamučnih niti.



zastave

48.

ZASTAVA
DJEVOJAČKOG DRUŠTVA
SRCA ISUSOVA U VUGROVCU

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: bijeli damast; vez: raznobojne pamučne
niti, strojni vez; ukrasne trake, rese i kićanke:
pozlaćene metalne niti, strojni vez;
slike: oslik uljanom bojom

DIMENZIJU:

zastava - visina s resama: 160 cm; visina: 152 cm,
širina s resama: 109 cm; širina 102 cm;
gornji dio zastave - visina s resama: 43 cm,
širina: 103,5 cm;
slike - Presveto Srce Isusovo -
visina: 65 cm, širina: 50 cm;
Sv. Terezija -
visina: 65 cm, širina: 50 cm

VRIJEME NASTANKA:

1931. godina

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

(?)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

natpisi:

prednja strana - „DJEVOJAČKO DRUŠTVO
SRCA ISUSOVA U VUGROVCU.“

stražnja strana - SV. TEREZIJO OD M. ISUSA
MOLI ZA NAS!

Zastava pravokutnog oblika s tri trokutasta završetka. Obrubljena je ukrasnom trakom s resama od pozlaćenih metalnih niti. U srednje polje zastave umetnuta je obostrana slika na platnu.

Osnovno je platno bijeli damast s pravilnim rasterom većeg motiva istokračnog stiliziranog križa s točkama u rozeti od vitica i akantusa i manjeg motiva cvjetne glavice u kružnim rozetama koje završavaju s četiri vitičasta motiva.

Na prednjoj strani unutar pravokutnog okvira od ukrasnih traka pričvršćen je oslikani prikaz Presvetog Srca Isusova. Prikazan je Isus u punom stasu pred krajolikom s gradom u pozadini. Ispod se nalazi izvezeni natpis U VUGROVCU. S lijeve i desne strane slike nalaze se po dvije navezene cvjetne vitice. Vezene su raznobojnim pamučnim nitima tehnikom lančića (lančanac).

U trokutima na donjem rubu zastave također su izvezena tri cvjetna motiva. Vanjskim rubovima zastave teče ukrasna traka od pozlaćenih metalnih niti i resicama također od metalnih niti. Na donjim krajevima trokuta vise kićanke od metalnih niti (sačuvana je samo jedna). Na stražnjoj strani unutar pravokutnog okvira prikazana je sveta Terezija od Maloga Isusa. Svetica je prikazana do struka u redovničkoj halji kako u rukama drži Raspelo i buket bogatih ružinih glavica. S lijeve i desne strane slike također se nalaze po dvije vezene cvjetne vitice (ruže) kao i u trokutima na donjem rubu zastave. Gornji dio zastave, zatečen kao odvojeni dio (odšiven), pravokutni je komad platna s vezanim tekstom na aversu - „DJEVOJAČKO DRUŠTVO SRCA ISUSOVA, a na reversu - SV. TEREZIJO OD M. ISUSA MOLI ZA NAS!. Na donji rub ispod teksta prišivena je ukrasna traka s metalnim resama.



Zastava je zatečena u vrlo lošem stanju. Osnovno je platno na mjestima oštećeno, pamučne niti veza pustile su boju. Oslikani je sloj mjestimično popucao. Rubne su trake odšivene, nedostaju dijelovi (kićanke). Gornji dio zastave, koji se prihvaća na drveno koplje odšiven je i oštećen. Pri terenskoj obradi 1997. godine zastava je fotografirana. Iz fotografija je vidljivo da je bila cijela. Datirana je prema vizitacijama.





49.

ZASTAVA VOJSKE PRESVETOG SRCA ISUSOVOG VUGROVEC

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crveni damast; vez: raznobojne pamučne niti, strojni vez; ukrasne trake: pozlaćene metalne niti, strojni vez; slike: oslik uljanom bojom

DIMENZIJE:

zastava - visina: 160 cm, širina 100 cm

slike: Presveto Srce Isusovo

– visina: 65 cm, širina: 50 cm

Blažena Djevica Marija Lurdska

– visina: 65 cm, širina: 50 cm

VRIJEME NASTANKA:

prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

(?)

SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS:

natpisi:

prednja strana – Vojska presv. Srca Isusova / Vugrovec

stražnja strana – Hrv. kat. muzevi

Zastava pravokutnog oblika s tri polukružna završetka. Obostrano je oslikana i obrubljena ukrasnom trakom. Osnovno je platno crveni damast s pravilnim rasterom većeg stiliziranog cvjetnog motiva.

Na prednjoj strani unutar pravokutnog okvira od ukrasnih traka pričvršćen je oslikani prikaz Presvetog Srca Isusova. Prikazan je Isus u punom stasu s bogatim crvenim plaštem pred krajolikom s vodom. Iznad se nalazi izvezeni tekst *Vojska presv. Srca Isusova*, a ispod *Vugrovec*. Slika je uokvirena izvezenim vitičastim motivom. Vez je izveden pamučnim raznobojnim koncem tehnikom lančića (lančanac). U zaobljenim donjim krajevima izvezena su tri cvjetna motiva.

Na stražnjoj strani unutar pravokutnog okvira prikazana je Blažena Djevica Marija Lurdska u bijeloj haljini s plavim pojasom, sklopljenih ruku u molitvi s krunicom koja visi na desnoj ruci i s krunom na glavi. Stoji na vijencu od ružinih grana u obliku polumjeseca. Pozadina je neutralna, tamne boje. Slika je uokvirena izvezenim vitičastim motivom. Vez je izveden pamučnim raznobojnim koncem tehnikom lančića (lančanac). Sve je još uokvireno ukrasnom trakom našivenom u obliku pravokutnika s razvedenim kutovima i sredinama stranica. Zastava je obrubljena ukrasnom trakom.

Na zastavi su vidljive posljedice loše pohrane, velika mehanička i fotokemijska oštećenja. Oslikani su dijelovi mjestimično popucali, imaju nabore nastale uslijed neadekvatne pohrane. Rubne su trake odšivene.

Preporučuje se restaurirati i adekvatno pohraniti.

50.

ZASTAVA S PRIKAZOM SV. FLORIJANA

MATERIJAL/TEHNIKA:

osnova: crveni damast; ukrasne trake i rese: pozlaćene metalne niti; kićanke: pamučne i pozlaćene metalne niti; slike: oslik uljanom bojom; štap: drvo, stolarski obrađeno; završetak štapa: metalni lim

DIMENZIJE:

štap - dužina s nastavkom: 272 cm;

zastava - visina s resama: 224 cm, širina s resama: 153 cm;

nastavak na vrhu - visina: 27,5 cm, širina: 8 cm;

slike - Sv. Florijan - visina: 83 cm, širina: 70 cm;

Prikaz Kralja - visina: 83 cm, širina: 70 cm

VRIJEME NASTANKA:

druga polovina 19. ili prva polovina 20. stoljeća

MJESTO NASTANKA:

Hrvatska (?)

AUTOR/ŠKOLA/GRUPA:

(?)

Pravokutna zastava čiji donji kraj završava s dva trokutasta završetka. Obrubljena je resama od pozlaćenih metalnih niti. Osnovno je platno crveni damast s pravilnim rasterom većeg cvjetnog motiva sa središnjom velikom cvjetnom glavom uokvirenom sa sedam manjih cvjetova i sve zaokruženo nepravilnom rozetom od vitica. Između osnovnog motiva horizontalno se u rasteru ponavlja u „cik-cak“ liniji vitica s manjim cvjetnim glavicama.

Na prednjoj strani unutar nepravilnog ovalnog medaljona uokvirenog ukrasnom trakom od metalnih niti pričvršćen je oslikani prikaz sv. Florijana. Svetac je prikazan kao mladi rimski vojnik, ogrnut crvenim plaštem, kako lebdi na oblaku iznad grada u plamenu. U desnoj ruci drži vjetrovnu mlinicu iz kojeg izliva vodu kojom gasi vatru. Lijevom rukom oslonjen je na mlinski kamen, simbol mučeništva. Na stražnjoj strani unutar nepravilnog ovalnog medaljona uokvirenog ukrasnom trakom od metalnih niti pričvršćen je oslikani prikaz muškarca - Kralja (sveti Stjepan?). Prikazan je s mačem, ogrnut plaštem s hermelinom, kako kleči, u prvom planu uz desni rub, ispred otvorene knjige u podnožju stola pokrivenog zelenom tkaninom. Na stolu se nalaze Raspelo, svitak, kruna i žezlo. Iznad stola, na nebu lebdi Bogorodica s malim Isusom.

Zastava je pričvršćena na drveni štap metalnim zakovicama. Štap završava metalnim ukrasom u obliku kugle sa šiljkom na vrhu.



LITERATURA

Baričević, Doris, *Članovi kiparske obitelji Straub u Hrvatskoj*, Peristol 35/36, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 1992-1993.

Berger Rupert, (preveo Antun Jarm), *Mali liturgijski leksikon*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993.

Bobnjarić-Vučković, Venija, *Crkveni tekstil 18. i 19. stoljeća iz RKT Župe sv. Martina u Martijancu (program preventivne zaštite)*, Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin Knj. 24., HAZU, Zagreb-Varaždin, 2013.

Bobnjarić-Vučković, Venija, *Tekstiloteka u Restauratorskom centru Ludbreg*, 2011., <http://www.h-r-z.hr/index.php/djelatnosti/konzerviranje-restauriranje/tekstil/320-tekstiloteka-u-restauratorskom-centru-ludbreg>

Braun, Joseph, *Handbuch der Paramentik*, Herder, Freiburg im Breisgau, 1912., <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/braun1912>

Child, Heather i Colles, Dorothy, *Christian Symbols – Ancient & Modern*, G. Bell & sons, London, 1971.

Dijecezanski muzej u Požegi i Riznica požeške katedrale, Požeška biskupija, Požega, 2016.

Dobronić, Lelja, *Stari „vijenac“ sela oko Zagreba*, Muzej grada Zagreba, Zagreb, 2003. (posebno izdanje zbornika MGZ *Iz starog i novog Zagreba*)

Dočkal, Kamilo, *Naš Dijecezanski muzej - Katolički list od 1940. do 1944. godine*, Zagreb (preslici članaka)

Dokumentacija i klasifikacija muzejskih i galerijskih predmeta, Muzeologija 25., Muzejsko dokumentacijski centar, Zagreb, 1987.

Dominikanci u Hrvatskoj, Galerija Klovičevi dvori, Zagreb, 2011.

Galović, Ivan, *Vugrovec i okolina*, vlast. nakl., Zagreb, 1969.

Hall, James, *Rječnik tema i simbola u umjetnosti*, Školska knjiga, Zagreb, 1998.

Horvat, Andela; Matejčić, Radmila; Prijatelj, Kruno, *Barok u Hrvatskoj*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1982.

Ivoš, Jelena, *Liturgijsko ruho iz zbirke tekstila Muzeja za umjetnost i obrt*, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2010.

Jazbec, Iva, *Liturgijski tekstil iz župe svete Lucije u Kostreni*, Zbornik Katedre Čakavskoga sabora Kostrena, Knjiga V., Kosterna, 2014.

Klaić, Ivan, *Putopisno-povijesni zapisi „Po dragome kraju“*, 2012., <http://www.vugrovec.com/Vugrovec>

Kniewald, Dragutin, *Liturgika*, Tipografija, Zagreb, 1937.

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva i Uvod u ikonologiju, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1979-1990. (1990. drugi pretisak prvog izdanja iz 1979.)

Mesek, Ariana, *O liturgijskom ruhu u fundusu Gradskog muzeja Varaždin*, Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin Knj. 23., HAZU, Zagreb-Varaždin, 2012.

Milost susreta – Umjetnička baština Franjevačke provincije sv. Jeronima, Galerija Klovičevi dvori, Zagreb, 2010.

Mir i dobro - Umjetničko i kulturno naslijeđe Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda o proslavi stote obljetnice utemeljenja, Galerija Klovičevi dvori, Zagreb, 1999.

Moć boja: kako su boje osvojile svijet, Etnografski muzej u Zagrebu, Zagreb, 2009.

Ne/Izliječeni sveci – istraživački i konzervatorsko-restauratski radovi na polikromiranim drvenim skulpturama iz Dijecezanskog muzeja Zagrebačke nadbiskupije, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilište u Zagrebu, Muzej za umjetnost i obrt i Zagrebačka nadbiskupija, Zagreb, 2016.

Pavelić-Weinert, Vanda, *Vezilačka radionica 17. stoljeća u Zagrebu*, Društvo povjesničara umjetnosti SR Hrvatske i Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1988.

Pavičić, Snježana, *Tekstil paramenta: Crkveni tekstil Hrvatskog povijesnog muzeja*, Hrvatski povijesni muzej, Zagreb, 1998.

Plukavec, s. Lina Slavica, *Petretičev Božji grob: nositelj duhovno-spasenjskih poruka i svjedok kulturno-umjetničkih djelatnosti*, Peristol 58, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 2015.

Ramljak Purgar, Mirela i Kušan Špalj, Dora, *Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije – Zbirka misnog ruha / inventarizacija*, Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Odjel za istraživanje i dokumentacijsko-informatičke poslove, Zagreb, 1997.

Riznica zagrebačke katedrale, MTM, Zagreb 1983; Zagreb, 1987. (drugo prošireno izdanje)

Sveti trag - devetsto godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije 1094-1994., Zagrebačka nadbiskupija, Institut za povijest umjetnosti i Muzejsko-galerijski centar, Zagreb, 1994.

Šaško, Ivan, *Liturgijsko ruho i posude: značenje za oblikovanje crkvene likovne svijesti. Elementi za kriteriologiju „liturgijskih umjetnosti“*, Bogoslovska smotra 74, Zagreb, 2005.

Šaško, Ivan, *Persigna sensibilia: liturgijski simbolički govor*, Glas Koncila, Zagreb, 2004.

Škarić, Ksenija and Ožanić, Martina, *The high altar of the Parish church in Vugrovec*, TrArS – Tracing the Art of the Straub Family, 2018., <http://www.trars.eu/catalog-item.php?id=32>

Škarić, Ksenija and Ožanić, Martina, *The left side altar of the Our Lady in the Parish church in Vugrovec*, Tracing the Art of the Straub Family, 2018., <http://www.trars.eu/catalog-item.php?id=34>

Škarić, Ksenija and Ožanić, Martina, *The right side altar of St Joseph of the Parish church in Vugrovec*, TrArS – Tracing the Art of the Straub Family, 2018., <http://www.trars.eu/catalog-item.php?id=33>

Tkalčić, Ivan Krstitelj, *Prvostolna crkva zagrebačka nekoč i sada*, Knjižotiskara Karla Albrechta, Zagreb, 1885.

TrArS – Tracing the Art of the Straub Family, 2018., <http://www.trars.eu/article.php?id=11&page=3&lang=2>

Umjetnička topografija Hrvatske: Ludbreg, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1997.

Zagrebački biskupi i nadbiskupi, Školska knjiga, Zagreb, 1995.

ARHIVSKI IZVORI

Vugrovec, Župni ured sv. Franje Ksaverskog, *Župna spomenica*

IZVORI ILUSTRACIJA

Zagrebački biskupi i nadbiskupi, Školska knjiga, Zagreb, 1995.

impresum izložbi

misno ruho

župne crkve sv. franje
ksaverskog u vugrovcu

MUZEJ PRIGORJA
TRG D. DOMJANIČA 5, SESVETE
SVIBANJ - RUJAN 2017.

AUTORICE IZLOŽBE:

Dubravka Habuš Skendžić i Heda Šlogar

AUTORICA LIKOVNOG POSTAVA I VIZUALNOG IDENTITETA:

Lana Krpina

AUTORICA ILUSTRACIJA:

Anja Serdar

FOTOGRAFIJE:

Vid Barac (†), Anja Serdar i Irena Vidošević

SURADNICA:

Jagoda Vondraček Mesar

TEHNIČKI POSTAV:

Josip Kovačević

LEKTURA:

Damir Prpić

TISAK:

Pozor d.o.o.

POSUDITELJI:

Župa sv. Franje Ksaverskog - Vugrovec; Zagrebačka nadbiskupija, Nadbiskupski duhovni stol, Dijecezanski muzej

POSEBNO ZAHVALJUJEMO:

vlč. Filipu Lučiću, Župa Vugrovec; msgr. Nedjeljku Pintariću i Tomici Plukavcu, Zagrebačka nadbiskupija; Muzeju za umjetnost i obrt; Centru za kulturu Novi Zagreb; Dragici Čvek, Stjepanu Ećimoviću te Franji i Katici Vuger, Župni ured Vugrovec

TERENSKA OBRADA:

1997. GODINE: Doris Baričević, vanjska suradnica; Ranka Saračević-Würth, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Ministarstvo kulture RH; Dubravka Habuš Skendžić i Irena Vidošević, Muzej Prigorja; fotografije Vid Barac, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Ministarstvo kulture RH;

2014. I 2015. GODINA: Anja Serdar i Heda Šlogar, vanjske suradnice; Zrinka Mažar, Stela Cvetnić Radić i Andrijana Tadić, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode; Dubravka Habuš Skendžić i Irena Vidošević, Muzej Prigorja



IZLOŽBA JE REALIZIRANA FINANCIJSKOM POTPOROM
GRADSKOG UREDA ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I
SPORT GRADA ZAGREBA

DOMITROVIČEVA KULA
KAPTOL 31, ZAGREB
SRPANJ - RUJAN 2018.

ORGANIZATORI:

Muzej Prigorja i Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije

AUTORICE IZLOŽBE:

Dubravka Habuš Skendžić i Heda Šlogar

AUTORICA LIKOVNOG POSTAVA I VIZUALNOG IDENTITETA:

Lana Krpina

AUTORICA ILUSTRACIJA:

Anja Serdar

FOTOGRAFIJE:

Anja Serdar i Irena Vidošević

TEHNIČKI POSTAV:

Josip Kovačević

PRIJEVOD NA ENGLJSKI:

Agencija Translator

TISAK:

Pozor d.o.o.

VLASNIŠTVO IZLOŽAKA:

Župa sv. Franje Ksaverskog - Vugrovec i Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije

POSEBNO ZAHVALJUJEMO:

vlč. Filipu Lučiću, Župa Vugrovec; msgr. Nedjeljku Pintariću i Tomici Plukavcu, Zagrebačka nadbiskupija; Muzeju za umjetnost i obrt i Centru za kulturu Novi Zagreb

IZLOŽBA JE REALIZIRANA SREDSTVIMA
GRADSKOG UREDA ZA KULTURU GRADA ZAGREBA,
MUZEJA PRIGORJA, ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE I
ŽUPE SV. FRANJE KSAVERSKOG - VUGROVEC



ŽUPA
SV. FRANJE
KSAVERSKOG -
VUGROVEC